Bölüm X:
AK Parti Dönemi Dış Politikası (2002-2009)

Dış Politika İlkeleri: Komşularla Sıfır Sorun ve Diğerleri 257
Dış Politika Yapımı: Recep Tayyip Erdoğan ve Dışişleri 261
Dış Politika Uygulamaları 263
1 Mart Tezkeresi ve ABD 263
Kıbrıs ve Annan Planı 267
AB'ye Yönelik Heyecan ve Durgunluk 270
Rusya, Kafkaslar ve Enerji 273
Suriye ve İran ile Yakın İşbirliği 275
Afrika, Uzakdoğu ve Latin Amerika 278

Milli Görüş'ü terk ettiler

AKP geçmişini unutuyor

Antalya Tekirova kampında konuşan Başbakan Erdoğan, AKP'yi Demokrat Parti'nin devamı saydıklarını söyledi

ABDULLAH KARAKUŞ
Tekirova

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Milli Görüş dahil başka parti ve siyasi kökenden AKP'ye gelenlerin geçmişi unutmasını isteyerek "Artık

DIŞ POLİTİKA İLKELERİ: KOMŞULARLA SIFIR SORUN VE DİĞERLERİ

1990'ların başında Turgut Özal ile birlikte gündeme gelen yeni-Osmanlıcılık, AK Parti'nin 2002'de iktidara gelmesiyle birlikte, her ne kadar AK Parti tarafından benimsenen bir kavram olmasa da, içerik olarak kendisini hayata geçirebilecek bir aktörü bulmuş oldu.

AK Parti iktidarının dış politikasının ardındaki entelektüel zihin olan Ahmet Davutoğlu, Nisan 2001'de kaleme aldığı *Stratejik Derinlik* isimli kitabında Kemalist dış politikanın neden problemli olduğunu ve Özal'ın yeni-Osmanlıcılık ilkesini restore etmenin 'kaçınılmazlığını' ortaya koymuştu. Ona göre, Osmanlı devletini 'redd-i mirasta bulunan cumhuriyet yönetimi' aynı zamanda dış siyasette 'İslam kimliği ve politikalarını' terk etmiş (2010: 70) ve bu da doğal olarak tarihsel mirasın imkânlarını kullanmayan bir dış politik tavrı doğurmuştur. Osmanlı geçmişinden kalan 'bütün uluslararası mesuliyet ve iddialardan soyutlanma' anlamına gelen ve "Atatürk'ün 'yurtta sulh cihanda sulh' ilkesinde ifadesini bulan bu yeni yaklaşım" Davutoğlu'na göre, 'mutlak terk' ile sonuçlanmıştır. Bu da Türkiye'yi "pasifize eden ve defansif tavra sürükleyen" (2010: 61) bir psikoloji doğururken, 'uluslararası konumu güçlendirici imkânları' (2010: 73) da önemli ölçüde sınırlandırmıştır. Dolayısıyla çözüm, Türkiye'nin 'kendi kimliğini, psikolojisini ve siyasi kültürünü yeniden inşa' etmesidir (2010: 93 ve 92) ve bunun temelinde de 'dinî ve tarihî süreklilik unsurlarının' hatırlanması yatmaktadır.

2002-2009: AK Parti dış politikasının fikri düzlemini şekillendiren danışmanlığı üstlenen Ahmet Davutoğlu ve kitabı Stratejik Derinlik oldu

17 Ocak 2003: Ahmet Davutoğlu büyükelçi olarak atandı ve AK Parti dış politikasının şekillenmesinde danışman olarak etkin bir rol aldı.

KÜRE YAYINLARI
BSV Kitaplığı 1
Stratejik Araştırmalar 1

Stratejik Derinlik
Türkiye'nin Uluslararası Konumu
Ahmet Davutoğlu

© Ahmet Davutoğlu (2001)
Her hakkı mahfuzdur

ISBN 975-6614-00-5

Birinci Basım Nisan 2001

Tasarım/Kapak Salih Pulcu / HAYAT
Baskı Cilt Eramat

KÜRE YAYINLARI
Millet Cad. Gülşen Ap. 19/10
34300 Aksaray İstanbul
Tel 0212. 589 12 95
Faks 0212. 589 15 48
e-mail kure@kureyayinlari.com

Ahmet Davutoğlu, 1959 yılında Konya/Taşkent'te doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul Erkek Lisesi'nde tamamladı. Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi ve Siyaset Bilimi Bölümlerinden mezun oldu. Aynı üniversitenin Kamu Yönetimi Bölümünde yüksek lisans, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktorasını tamamladı. 1990-1995 yılları arasında yurtdışında görev yaptıktan sonra 1996-1999 yılları arasında Marmara Üniversitesi'nde çalıştı. 1993'te doçent, 1999'da profesör oldu. Halen Beykent Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler Bölümü başkanlığını yürütmektedir.

Alternative Paradigms (Lanham: University Press of America, 1994) ve *Civilizational Transformation and the Muslim World* (K.L.: Quill, 1994) başlıklı kitapları yayınlanmıştır. Ayrıca, özellikle uluslararası ilişkiler, bölgesel analizler, mukayeseli siyaset felsefesi, mukayeseli medeniyet tarihi araştırmalarını kapsayan değişik alanlarda disiplinlerarası bir yöntemle kaleme alınmış çalışmaları farklı dillerde yayınlanmıştır.

Ankara'da bunlar konuşuluyor

scevikcan@milliyet.com.tr Serpil Çevikcan

Danışmanını unutmadı...

Kısa bir süre önce büyükelçilik ünvanı verilen Başbakan Başdanışmanı Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu on parmağında on marifet olan isimlerden. Çok sayıda kitabı pek çok dile çevrilen, İngilizce, Almanca, Malayca ve Arapça bilen, halen Beykent Üniversitesi'nde dersler veren Davutoğlu, Başbakan'ın Ortadoğu turunun ve İstanbul zirvesinin de mimarı. Abdullah Gül'ün yakın arkadaşı olan ve Irak nedeniyle yaşanan olağanüstü temas trafiğinde çok önemli bir işlev üstlenen Davutoğlu bu süreçte en çok yorulan, ancak medyadan en çok uzak duran isimlerin başında geliyor. Sakin ve temkinli yapısı yüz hatlarına yansıyan Davutoğlu, bu tempolu günlerinde "heyecanlı" dakikalar da yaşadı. Hergün saatlerce o toplantıdan bu toplantıya koşan Davutoğlu'na 28 Şubat akşamı Başbakanlık'tan ayrıldıktan kısa bir süre sonra Gül'ün "acele bekliyoruz" mesajı iletilmiş. Ne olduğunu anlayamayan Davutoğlu fırlamış Başbakan'ın makamına. Kapıyı açmış ve gözlerine inanamamış. Odada, Başbakan, iki bakan ve birkaç danışman arkadaşı, masada da bir doğum günü pastası... 44 yaşına giren Davutoğlu, unuttuğu doğum gününü böyle tatlı bir süprizle anımsamış. Bu kadar yoğun bir tempoda bile arkadaşını gülümsetmek isteyen Başbakan'ın inceliği de övgüye değer.

Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu

Türkiye'yi ve insanları çok seviyoruz

TÜRKİYE'NİN EN ÇOK SATAN GAZETESİ

POSTA

28 NİSAN 2007 CUMARTESİ SADECE HAFTA SONU 30 YKr (Kıbrıs'ta 75 YKr)

Cumhurbaşkanlığı seçiminin gecesinde Genelkurmay son yılların en sert açıklamasını yaptı

Laiklik muhtırası

"Cumhurbaşkanlığı seçimi laikliğin tartışılmasına odaklandı. Bu durum Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından endişe ile izlenmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri tartışmalara taraftır, laikliğin kesin savunucusudur ve gerektiğinde tavrını net bir şekilde ortaya koyacaktır. Bundan kimsenin şüphesi olmamalıdır"

Cumhuriyet aşındırılıyor
Meclis'teki cumhurbaşkanlığı seçiminden 8 saat sonra Genelkurmay Başkanlığı'ndan çok sert bir açıklama geldi. Açıklamada başta laiklik olmak üzere cumhuriyetin temel değerlerini aşındırmak isteyenlerin gayretlerini artırdıkları belirtildi. Çeşitli illerdeki irticai faaliyetler örnek gösterildi.

Bölücülükten farkı yok
Açıklama şöyle devam etti: "Bu faaliyetlere girişenler, kutsal dini duyguları istismar etmekte, devlete meydan okumaya dönüşen bu çabalarını din kisvesi arkasına saklayıp asıl amaçlarını gizlemekte. Bölücü eylemlerde olduğu gibi bu faaliyetlerde de kadın ve çocuklar ön plana çıkarılmakta."

Sözde değil özde laik
"Bu tür uygulamaların, Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt'ın 12 Nisan'da ifade ettiği 'Cumhuriyet rejimine sözde değil özde bağlı olmak' ilkesi ile çeliştiği açık bir gerçektir. Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde öne çıkan sorun, laikliğin tartışılması konusuna odaklanmış durumdadır."

Türkiye'nin düşmanları
"Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) bu tartışmada taraftır ve laikliğin kesin savunucusudur. Ayrıca, TSK gerektiğinde tavrını açık ve net bir şekilde ortaya koyacaktır. Bundan kimsenin şüphesi olmamalı. Atatürk'ün 'Ne mutlu Türküm diyene' anlayışına karşı çıkan herkes Türkiye Cumhuriyeti'nin düşmanıdır." ■ 18'de

Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt

Bu düşünme biçiminin önerdiği şey ya da dinî ve tarihî süreklilik unsurlarını yeniden restore etmenin yolu yine Davutoğlu tarafından ortaya konmuştur. Ona göre, "yapılması gereken şey bu ülkelerle ilişkileri rejimler ve bürokratlar arasındaki uzun ve çetin süreçten çıkararak toplumlararası ilişkilerin yoğunlaştığı ekonomik ve kültürel unsurların ağırlık taşıdığı daha geniş bir zemine yaymaktır" (2010: 144).

Bu politikanın daha sonra AK Parti iktidarı sırasında pratik düzlemde formüle edilmesi ise 'komşularla sıfır problem' ilkesi olmuştur. En basit tanımıyla sıfır problem siyaseti, "'Türkiye'nin etrafı sürekli düşmanlarla çevrilidir' psikolojisinden ve buna bağlı gelişen defansif refleksten kurtulup, bütün komşuları ile ilişkilerini iyi düzeye getiren bir ülke olma" fikri üzerine inşa edilen bir yaklaşımdır (Davutoğlu, 2004). Türkiye'nin etrafında bir istikrar kuşağı oluşturulmasını hedefleyen bu dış politika ilkesi böylelikle Türkiye'yi bölgesel ve küresel ölçekte gerçekleşen enerji, ticaret ve insan hareketliliğinin merkezine taşımayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle komşularla sıfır problem ilkesi ekonomik ve sosyal temeldeki karşılıklı bağımlılığın ürettiği bir güvenliğe kapı açarak 1990'larda askerin siyasetteki ayrıcalıklı pozisyonunu mümkün kılan ve 'güçlü ordu' üzerine inşa edilmiş güvenlik anlayışını tersine çevirmiştir. Böylelikle Kemalist yapının en önemli kurumsal dayanağı olan ordu, dış politika üzerinden kendisine sağladığı normallik zeminini kaybetmiş ve tedrici olarak siyaseti belirleme gücü de ortadan kalkmıştır.

Komşularla sıfır problem ilkesi AK Parti döneminde başka dış politik ilkelerin de kullanıma girmesini sağlamıştır. Bunlardan en fazla öne çıkan 'yumuşak güç' ilkesi, bölge ülkeleri ile tarihsel ve kültürel bağlantılar, demokratik gelenek ve kurumlar ve gelişen serbest piyasa ekonomisi gibi üç temel üzerine inşa edilen bir politika olmuştur. Bu bağlamda yumuşak güç kavramı, önceki yıllarda sıklıkla ifade edilen askerî güç

Aralık 2009: Başbakan Tayyip Erdoğan, dış politikada eksen kayması yaşanmadığı gibi izlediği dış politikanın yeni Osmanlıcı bir politika da olmadığını söyledi.

9 Aralık 2009

YENİ OSMANLI DEĞİLİZ

Başbakan Erdoğan, *ABD'de Türkiye'nin dış politikasıyla ilgili soruyu yanıtlarken "Bir eksen kayması da, Yeni Osmanlıcılık akımı da yok" dedi*

Neo Osmanlıcılık sorusu geldi

JOHNS Hopkins Üniversitesi'nde konuşan Erdoğan, Türkiye'de eksen kayması olduğu iddialarının iktidarı yıpratma çabası olduğunu söyledi. Başbakan, Türkiye'nin "Neo Osmanlıcılık" veya "Yeni Osmanlıcılık" politikası izleyip izlemediğine ilişkin sorusu ise "Bunu kabul etmiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nde Yeni Osmanlıcılık akımı yok" diye tepki gösterdi.

'Bizim partimiz İslamcı değildir'

BAŞBAKAN'A yöneltilen bir başka soru ise dünyadaki İslamı nitelikli partilerle ilişkileriydi. Erdoğan bu soruya "Hangi parti görüşmeyi uzun ederse kapımız açıktır. Bizim parti asla İslamcı bir parti değildir. Parti, dinci olamaz. Mensubu olduğumuz dini ikeleriniz. Biz, dininize böyle sayıgınlık yapmıyız" yanıtını verdi. >> 19'da

Baykal'dan Carla'lı eleştiri

CHP lideri Baykal, Ak Parti yöneticilerinin Türkiye'de Türk milleti lafından utanç duyduğunu öne sürerek "Fransa'da Zidane (Cezayir asıllı futbolcu), Cumhurbaşkanı'nın eşi Bayan Carla (İtalyan) dahil, hepsi anayasanın gözünde Fransızdır. Orada demokrasi problemi oluşturmuyor, Türkiye'de mi oluşturuyor?" diye sordu. >> Haberi 18'de

KOMŞU KARIŞTI

STANDARD and Poor's'dan bir gün sonra kredi derecelendirme kuruluşu Fitch de Yunanistan'ın notunu düşürdü. Yunanistan'daki sarsıntı Avrupa'da da rahatsızlık yarattı. >> Sayfa 10'da

CADDE HER GÜN 16 SAYFA

ELEKTRONİK VİDEO SÖZLÜK Kızkoru WINX

23 Ağustos 2014 tarihli Milliyet gazetesindeki çizime göre, Ahmet Davutoğlu'nun Stratejik Derinlik haritası

Davutoğlu'nun 'Stratejik Derinlik' haritası Milliyet, 23.08.2014

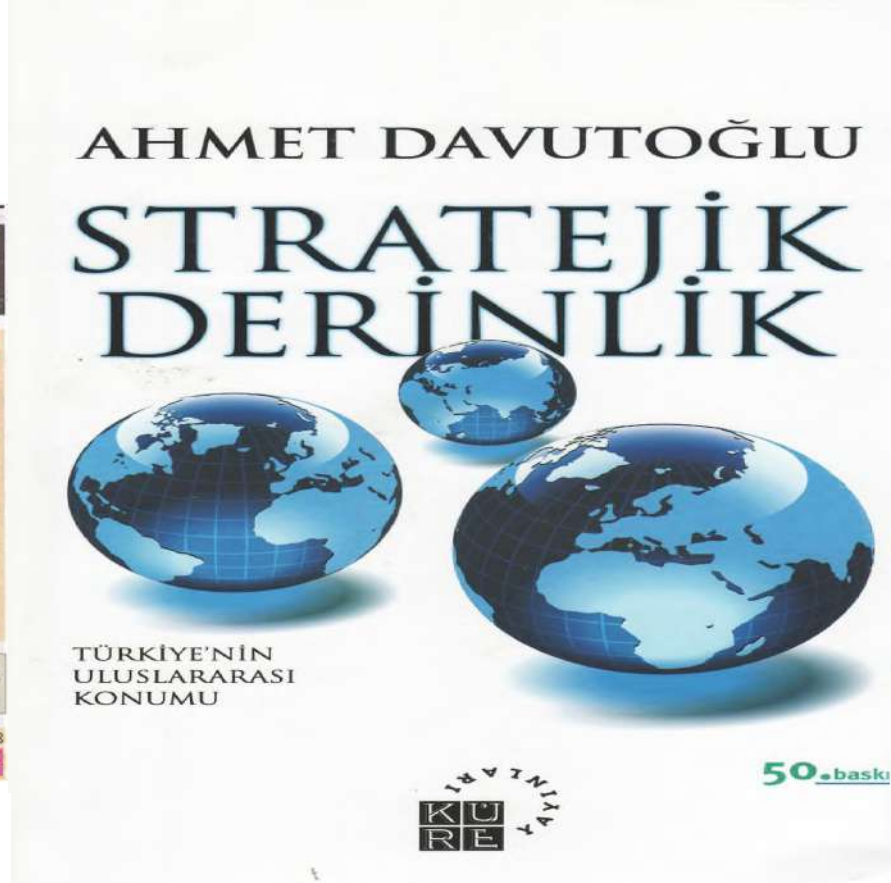

5 Aralık 2005

İstanbul'da Irak zirvesi

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül | ABD'nin Irak Büyükelçisi Zalmay Halilzad | Irak'taki Sünni lider Tarık Haşimi | Dışişleri Danışmanı Ahmet Davutoğlu

Arabulucu Türkiye

Sünni gruplar ile ABD'nin iki gündür gizli yürütülen görüşmesine, dün ABD Bağdat Büyükelçisi de katıldı

IRAK'TA son seçimlere girmeyen 4 Sünni grubun temsilcileriyle ABD'li yetkililer, Dışişleri Bakanı Gül'ün arabuluculuğuyla İstanbul'da bir araya geldi. Ana gündem maddesi, Sünni Araplar'ın 15 Aralık'taki seçimlerde ve dolayısıyla Irak'ın yeniden kuruluşu aşamasında yer almasıydı. >> 16'da

Ankara'nın rolü ağırlık kazanıyor

Semih İdiz >> 16'da

söyleminin arka plana itilmesini gerekli kılan bir diplomasi yöntemi olarak görülmüştür (Balcı ve Yeşiltaş, 2011: 14).

Yine ilk iki ilkeyi tamamlayan bir başka dış politika ilkesi de ekonomik ilişkilerin öncelikli kılınması olmuştur. Ekonomik ilişkilere ayrıcalıklı bir önem veren bu anlayış Türkiye'nin özelikle yakın çevresindeki ülkelere artan ticaret hacminin taraflar arasında karşılıklı bağımlılığı arttıracağı varsayımı üzerine dayanmaktaydı. Fakat dış ilişkilerde ekonominin öncelikli bir hal almasını tek başına bu dinamik açıklamaz. 1980'lerle birlikte başlayan ekonominin neoliberal düzlemde yeniden yapılandırılması ve bu doğrultuda dışarıya açılması AK Parti döneminde de devam etmiştir.

Bu yeniden yapılanmanın en çarpıcı göstergesi 1970'lerde dış ticaretin Gayri Safi Yurtiçi Hâsılaya oranı yüzde 13 iken bu rakamın 2008'de yüzde 45'e kadar çıkmış olmasıdır (Kirişci ve Kaptanoğlu, 2011: 705).

Söz konusu yeniden yapılanma ekonominin büyük ölçüde içeride şekillendiği bir tarihsel dönemi sona erdirirken, bunun yerini ekonominin küresel yapıyla bütünleştiği, ekonomide ve bunla paralele olarak siyasette merkezî yapıların kontrolünü kaybettiği bir süreci başlatmıştır. Diğer bir ifadeyle 2000'lerle birlikte Türkiye'nin bir 'ticaret devletine' dönüşmesi AK Parti'den önce başlayan bir sürecin ürünü olduğu kadar, devletin ekonomik, ideolojik, kurumsal ve pratik düzlemde yeniden yapılanmasının en önemli zeminini de oluşturmuştur.

AK Parti'nin komşu ülkelerle sıfır problem politikasının temelinde de neoliberal yeniden yapılanmaya uygun olarak ekonomik karşılıklı bağımlılık ilkesi vardır. Bu yeni politikayla birlikte Türkiye'nin komşu ülkelerle olan ticaretinin toplam ticareti içindeki payı 2002'de 1/6 iken, 2008'de bu rakam 1/3'e kadar yükselmiştir. Artan bu ticaret hacminin yanı sıra Türkiye kökenli birçok şirket komşu ülkelerde milyar-

2002-2009: Türk dış politikasının temel ilkelerinden biri komşu ülkelerle sorunları minimuma indirmek oldu.

PAZARTESİ 5 Şubat 2007

'Kompleksiz' politika mesajı

Bakan Abdullah Gül, "İran'a bakışımız bugün çok farklı. İran ile ilişkilerin rejim ihracı kıskacına takıldığı günler çok gerilerde artık. Türkiye, İslam ülkeleriyle olan ilişkilerinde ilk kez bu kadar rahat" dedi

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül.

2002-2009: AK Parti'nin dış politikadaki en önemli önceliklerinden birisi artan büyümeye pazar bulmak ve TR'yi "ticaret devleti" yapmaktı

'Ülkemi pazarlamakla mükellefim'

Başbakan Erdoğan: Yatırım için dünyanın tüm girişimcileriyle görüşürüm. Bakanlarıma da her yerde görüşmelerini tavsiye ederim. Çünkü ben ülkemi adeta pazarlamakla mükellefim

ŞAKİR AYDIN İstanbul

Yusuf İslam'la tokalaştı, Ferhat Göçer'i dinledi

Milliyetçi afra tafra

'Hep tu kaka diyorlar'

Türkiye'nin komşuları ile dış ticareti, 1991, 2002 ve 2008

	1991			2002			2008		
Turkey	İhracat	İthalat	Toplam	İhracat	İthalat	Toplam	İhracat	İthalat	Toplam
Yunanistan	144	77	221	590	312	902	2,430	1,151	3,581
Bulgaristan	76	140	216	380	508	888	2,152	1,840	3,992
Ukrayna	105	199	304	566	662	1,228	3,987	3,548	7,535
Rusya	–	–	–	313	991	1,304	2,188	6,106	8,294
Gürcistan	611	1,097	1,708	1,172	3,892	5,064	6,483	31,364	37,847
Azerbaycan	–	–	–	103	138	241	998	525	1,523
İran	–	–	–	231	65	296	1,667	928	2,595
Irak	487	91	578	334	921	1,255	2,030	8,200	10,230
Mısır	122	0.5	123	–	–	–	3,917	1,321	5,238
İsrail	264	67	331	267	506	773	1,115	639	1,754
Komşular Toplam	169	48	217	326	118	444	1,426	943	2,369
AB	79	78	157	805	545	1,350	1,935	1,448	3,383
ABD	2,057	1,798	3,855	5,087	8,658	13,745	30,328	58,013	88,341
Sahra Altı Afrika	7,348	9,896	17,244	20.415	25,689	46,104	63.390	74,302	138,192
Diğer Ülkeler	913	2,255	3,168	3,356	3,099	6,455	4,300	11,976	16,276
Toplam	3,158	6,830	9,987	6,771	13,550	20,321	30,797	54,670	85,467
	13,593	21,047	34,640	36,059	51,554	87,613	132,027	201,964	333,991

Kaynak Kemal Kirişçi & Neslihan Kaptanoğlu (2011): The Politics of Trade and Turkish Foreign Policy, Middle Eastern Studies, 47:5, 705-724

larca dolar değerinde yatırım yaparken, ülkeler arasındaki insan hareketliliği de önceki on yıla kıyasla yaklaşık üç kat oranında artmıştır (Kirişci ve Kaptanoğlu, 2011: 708-710).

Bu rakamlar AK Parti'nin komşularla ilişkilere verdiği önceliği açık bir şekilde ortaya koyduğu gibi, aynı zamanda ekonominin dış ilişkilerde temel belirleyici dinamik olduğunu da net bir şekilde göstermektedir.

Son olarak, komşulara yönelik bu öncelikli ilgi ve ekonominin dış politikanın temel dinamiğine dönüşmesi AK Parti'nin 1999'da başlayan Avrupalılaşma sürecini terk ettiği anlamına gelmez. Özellikle 2005 yılına kadar Avrupalılaşma AK Parti dış politikasının temel önceliği olmaya, bu tarihten sonra da göreli bir durgunluğa rağmen dış politikanın dinamiklerinden biri olarak varlığını sürdürmeye devam etmiştir.

Sonuçta bir taraftan Avrupalılaşma üzerinden, diğer taraftan da komşularla ekonomik ve siyasi işbirliği temelinde sürdürülen ve en önemlisi göreli olarak uzun bir tarihsel aralıkta kendisini tekrarlayabilen dış politika, AK Parti'nin Türkiye'deki iktidar ilişkileri içindeki pozisyonunu güçlendirmiş ve ordu ve yerleşik bürokrasiyle olan mücadelesinde kendisine avantajlı bir konum sağlamıştır.

Mart 2002: 28 Şubat darbesinden ders alan Milli Görüş hareketi AB'nin demokrasi baskısı olmadan Kemalist bürokrasiye karşı iktidarda kalamayacaklarını fark etti ve Türkiye'de en güçlü AB destekçisi siyasi guruplardan biri oldu

Milli Görüşçüler sıkı AB ci oldu

Tayyip: AB dışında bir modelimiz yok

Kutan: İran - Rusya AB alternatifi değil

ANKARA Milliyet

AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, MGK Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınç'ın açıklamalarına tepki göstererek, "İran ve Rusya ile yapılacak işbirliği, AB'ye bir alternatif olamaz. AB dışında bir model yok" dedi.

Erdoğan, partisinin il başkanları toplantısında, köklü sorunların çözümü için Türkiye'nin AB'ye girmesinden yana olduklarını söyledi. "Kenar mahalle ülkesi olmamak için AB'ye girilmesi gerektiğini" dile getiren Erdoğan, hem ekonomik, hem de demokratik açıdan gelişmiş bir ülke olmak için AB sürecinin hızlandırılmasını isteyerek şunları söyledi: "Hiç bir zaman kabul edemeyeceğimiz taleplerde bulunmuş olabilirler. Ancak bu istekleri, bu sürecin içine girmekle aşabiliriz. Çünkü Yunanistan sırtını AB'ye dayamış durumda. AB şu aşamada alternatifi olmayan bir model. Bu modelin parçası olmak son derece gerekli. Rusya ve İran'la da kıyaslıklı ilişkiler kurulabilir.

10 Mart 2002

ANKARA Milliyet

SP Genel Başkanı Recai Kutan, İran ve Rusya'nın AB'ye alternatifi olamayacağını belirterek, "Biz tek yönlü bir dış politikaya karşıyız. Türkiye, ABD ve AB ülkeleriyle ilişkilerini sağlamalı. Ancak Rusya, İran gibi kısıtlı ülkelerle de ilişkilerini geliştirmelidir" dedi.

Memur - Sen'in yeni binasının açılışına katılan Kutan, gazetecilerin sorduğu üzerine, MGK Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınç'ın AB'ye ilişkin sözlerini sadece boşuna dönen bir dış politika değil, bundan ilaveten komşu ülkelerle de ilişkilerin geliştirilmesi şeklinde algıladıklarını söyledi. Kutan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin her adımın belli bir çerçeve içinde atıldığını da kaydetti.

Rüşvet trilyon davasında Necmettin Erbakan hakkındaki mahkumiyet kararının hukuki olmadığını da öne süren Kutan, mahkemenin hesapları inceleme yetkisi bulunmadığını iddia etti.

HÜKÜMETTEN SERT YANIT

Genelkurmay'ın bildirisini Hükümet Sözcüsü Cemil Çiçek yanıtladı: "Bu açıklama hükümete karşı bir tutum olarak algılanmıştır. Demokratik düzende bunun düşünülmesi dahi yadırgatıcıdır"

Tek yol seçim

İki nokta arasında en kısa çizgi; bir doğrudur. Bu kural, Nisan 2007 Türkiye'sine de uygulanmalıdır. O da "mümkün olan en kısa sürede genel seçime gitmektir".

29 Nisan 2007

'Zamanlaması manidar'

"BAŞBAKANLIK'A büyük bir kurum olan

AB ve ABD'den

DIŞ POLİTİKA YAPIMI: RECEP TAYYİP ERDOĞAN VE DIŞİŞLERİ

Dış politika yapımı konusunda bu dönemin en belirgin özelliği, Türk Silahlı Kuvvetlerinin politika belirlemedeki etkinliği bağlamında geri çekilmesi ve sivil hükümetin bu alanı tedrici bir şekilde kontrolü altına alması olmuştur (Özcan, 2010).

Bu doğrultuda ilk gelişme askere politika belirlenmesi noktasında ayrıcalıklı bir zemin sağlayan Milli Güvenlik Kuruluna (MGK) yönelik yapılan yasal değişiklikler olmuştur. 3 Ekim 2001'de başlayan MGK'da askerin etkinliğini azaltan

28 Ocak 2004: Irak tezkere krizi ve çuval krizi sonrası gerilen Türk-Amerikan ilişkilerinin ardından Başbakan Erdoğan ABD'ye gitti ve Başkan George Bush ile görüştü.

AB için söz birliği CHP lideri Deniz Baykal seçim başarısını kutlamak amacıyla dün AKP Genel Merkezi'nde Recep Tayyip Erdoğan'ı ziyaret etti. AB konusunda CHP ile ortak adım atılacağını açıklayan Erdoğan, "Dayanışma ve yardımlaşma içinde sıçrama yapan bir Türkiye hazırlamamız lazım" dedi. Baykal, bu ziyaret ile "iyi niyetli bir başlangıç yaptıklarını ve bunu içeriye, dışarıya göstermek" istediklerini vurguladı. Baykal'ın görüşmede Erdoğan'a "Türkiye'de gerginlik yaratmayın, taban kaygısıyla hareket etmeyin, toplum çok duyarlı, hemen damgayı yersiniz" uyarısı yaptığı öğrenildi. ■ *8. Sayfada*

düzenlemeleri, 7 Ağustos 2003'te kurumun her ay değil iki ayda bir toplanmasını öngören ve genel sekreterinin sivil olmasının yolunu açan düzenlemeler takip etmiştir. 8 Ocak 2004'te ise MGK Genel Sekreterliğine olağanüstü yetkiler tanıyarak ona özerk bir yürütme organı gibi davranma imkânı sağlayan yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Böylelikle 1961'deki kuruluşundan itibaren sivil siyaset üzerinde askerî vesayetin simgesi olan bu kurum, karar verme mekanizmasındaki ayrıcalıklı pozisyonunu önemli ölçüde kaybetmiştir.

Bu değişikliklere imkân sağlayan en önemli unsur AB'den gelen demokratikleşme baskıları olduğu gibi, AB'nin temel referans noktasına dönüştüğü bir siyasal iklimde askerin dış politik meselelerde konuşması daha önceki dönemlerde sahip olduğu normallik zeminini de kaybetmiştir.

Yasal zeminini kaybetmiş olmasına rağmen Türk Silahlı Kuvvetleri belirli bir süre daha dış politik meseleler konusunda konuşmaya devam etmiş ve kamuoyunu şekillendirmiştir. Askerler bir taraftan 2004'ün başında Kıbrıs konusunda hükümetten farklı düşündüklerini açıklarken, diğer taraftan da 2008 yılına kadar Kuzey Irak konusunda hükümetin manevra alanını önemli ölçüde sınırlandırmıştır. Dolayısıyla askerin siyasal sistem içindeki uzun süredir var olan ayrıcalıklı rolü, yasal zemini sarsıntıya uğrasa da bir süre daha devam etmiştir. Fakat 2007'de başlayan ve üst düzey generaller de dâhil yüzlerce askerin tutuklanmasına imkân sağlayan Ergenekon dava süreci, askeri ayrı bir politik merkez olmaktan çıkarmış ve bütünüyle sivil siyasetin kontrolü altına sokmuştur (Balcı ve Jacoby, 2012). Böylelikle ordu sivil iktidar karşısında ayrı bir blok görüntüsü veren pozisyonunu da kaybetmiştir.

Kısacası, 2009 yılına gelindiğinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin dış politika karar verme sürecinde uzun bir süredir sahip olduğu etkin rolü sona ermiştir.

7 Ağustos 2003: Milli Güvenlik Kurulu yasasında değişiklik ile TSK'nın (ordunun) dış politika yapımında etkinliği önemli ölçüde kısıtlandı

Yasa, MGK'yi kalbinden vurdu

Dış Haberler Servisi - Yedinci uyum paketinin TBMM'de kabul edilmesini yorumlayan Batı basını, kararın Avrupa'da memnuniyetle karşılandığını yazdı.

İngiliz Times gazetesi, **"Kabul edilen yasalar, orduya resmi gücünü veren Milli Güvenlik Kurulu'nu (MGK) kalbinden vuruyor ve icra yetkilerini elinden alarak kurulu sadece bir danışma organına dönüştürüyor"** ifadelerini kullandı. Ordunun, 4 hükümetin devrilmesinde rol aldığını ve toplumda duyulan saygıyla siyaset üzerindeki etkisinin sürdüğünü öne süren gazete, **"Paket, Avrupa Birliği ve ABD'yi memnun edecek olan Topluma Kazandırma Yasası ile peş peşe çıktı"** yorumunu yaptı.

Gazete, haberinde şu görüşlere yer verdi: **"Kürtlere sağlanan af, Türk ordusunun Kuzey Irak'taki varlığının ortadan kalkmasına yol açarak Türk dış politikasını etkileyebilir. Irak'taki Amerikan askerleri ise bölgedeki direnişçi gerillalara karşı harekete geçmeden önce, affa verilecek tepkiyi görmeyi bekliyor."**

Daily Telegraph ise paketle gelen değişiklikleri, **"devrim"** olarak değerlendirdi. **"Değişiklikler Türk siyasetinde ancak** Atatürk **dönemindekilerle karşılaştırılabilecek ölçüde bir devrim yaratıyor"** ifadesini kullanan gazete, ordunun, şimdiye dek MGK ile ulusal siyasetleri, sivil liderlere dikte ettiğini iddia etti.

Financial Times ise **"AB, Türkiye'nin askeri reformlarını övgüyle karşıladı"** manşetiyle verdiği haberinde, **"Silahlı Kuvvetlerin nüfuzunun azaltılmasından ve PKK mensuplarına af çıkarılmasından sonra Avrupalı diplomatların Türkiye'ye övgü yağdırdığını"** bildirdi. Financial Times, af kararınınsa ABD etkisiyle alındığını öne sürdü. Gazete, ayrıca Topluma Kazandırma Yasası'nda kapsam dışı bırakılan üst düzey PKK yöneticilerinin Batı Avrupa'ya gönderilebileceğini iddia etti.

8 Ocak 2004: MGK Genel Sekreterliği yönetmeliği değiştirildi ve MGK dış politika belirlenmesinde 1990lardaki etkin rolünü kaybetti.

Gizli yönetmelik tarih oldu

MGK Sekreterliği'nin yetki ve görevleri "buharlaştı"... Genel Sekreter artık Başbakan'a karşı sorumlu... Genel Sekreter'in atanmasındaki kıstaslar kalktı

İARKIN ŞIK Ankara

Milli Güvenlik Kurulu (MGK) Genel Sekreterliği'nin 10 Şubat 1984'te yayımlanan "gizli" yönetmeliği tarih oldu. Yeni "sefbat" yönetmelikle, Genel Sekreterliğin birçok yetki ve görevi ortadan kalktı. Genel Sekreter Başbakan'a karşı sorumlu hale getirilirken, teşkilat yapısındaki üç başkanlık kaldırıldı. Genel Sekreterliğin psikolojik harekât, özel milli siyaset belgelerini hazırlama görevi ve MGK kararlarının takibi ve koordinasyonu yetkisi de kaldırıldı.

Resmi gazetede yayımlandı

7. Uyum Paketi ile 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu'nda yapılan yasal değişikliklere uygun olarak hazırlanan Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Yönetmeliği, dünkü Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yeni yönetmeliğin tanımlar bölümünde, "Milli güvenlik" ve "Devletin milli güvenlik siyaseti" kavramları korunurken, "Özel Milli Siyaset, milli menfaat, milli hedef, milli güç, olağanüstü hal, sıkıyönetim hali, seferberlik hali, buhran hali, savaş hali, topyekûn savunma, koruyucu güvenlik" kavramları çıkarıldı.

Psikolojik harekât yok

Eski yönetmeliğin "İstikbat" bölümündeki Bilgi Toplanısı ve Değerlendirme Grup Başkanlığı, Tüfekçilik İlişkiler Başkanlığı ile Topyekûn Savunma ve Sivil Hizmetler Başkanlığı yeni yönetmelikte yer almazken, Genel Sekreterliğin "Psikolojik Harekât" yetkisi tarihe karıştı.

MGK kararlarının takibi ve koordinasyonu yetkisiyle özel milli siyaset belgelerini hazırlama görevi de ortadan kalktı. Sekreterlik bünyesinde yeni kurulan başkanlığın ismi; Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Planlama Dairesi Başkanlığı oldu.

En farklı ve yeni sekreter yardımcısının görevlendirilebileceği; İlişkme bağlantıkarın, "Genel Sekreter organına (Yoramiral rütbesindeki TSK mensupları arasından Genelkurmay Başkanı'nın önerisi, Başbakan'ın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'nun atanır" hükmü kaldırıldı. Genel Sekreter'in atanmasına ilişkin kıdem kıstasına yeni yönetmelikte yer alınmadı.

Mali işlemlere denetim geldi

Yönetmelikte mali işlemlere de denetim getirildi. Yeni yönetmelikte, gizli hizmet ödeneğinin harcanması konusunda tutulacak kayıt, nakit paranın korunması ve harcanması usulleri genel sekreterin direktiflerine bırakılırken, yeni yönetmelikte bu işlemlerin 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu'nun 77. maddesine uygun yapılacağı ifade edildi.

18 Kasım 2002 – 14 Mart 2003: Yaşar Yakış dışişleri bakanı olarak görev yaptı.

Yunanistan Dışişleri Bakanı Papandreu, AKP Merkezi'nde partinin lideri Recep Tayyip Erdoğan ile görüşürken, Türk Dışişleri Bakanı Yakış tercümanlık yaptı.

14 Mart 2003 - 28 Ağustos 2007 arası Abdullah Gül, 29 Ağustos 2007 - 02 Mayıs 2009 arası Ali Babacan Dışişleri Bakanlığı görevi yaptılar.

AK Parti döneminde dış politika karar verme ve uygulama sürecinde öne çıkan kurum ise dışişleri bakanlığı olmuştur. Daha önceki dönemlerden farklı olarak seçilmiş sivil hükümetle ortak hareket eden ve böylelikle 1990'larda orduya kaptırdığı dış politik karar verme sürecindeki etkinliğini restore eden dışişleri bakanlığı AK Parti döneminin dış politikadaki temel aktörlerinden birisi olmuştur (Özcan, 2012: 8).

Yaşar Yakış'ın kısa bir süre bakanlık görevinde bulunduğu dönemde etkinliği çok fazla olmasa da, özellikle AK Parti içinden Abdullah Gül ve Ali Babacan gibi güçlü isimlerin bakanlık görevine gelmesi ve hükümetin dış politikaya verdiği göreli önem dışişlerinin etkinliğini önemli ölçüde artırmıştır.

Cumhurbaşkanlığı makamı ise özellikle AK Parti iktidarının ilk döneminde Kıbrıs ve Irak konularında hükümete alternatif bir tavır geliştirse de, ordunun dış politikadaki etkinliğinin azalmasına paralel olarak bu kurumun etkinliği de zaman içerisinde tedrici olarak azalmıştır. AK Parti içinden Abdullah Gül'ün 2007 yılında bu makama gelmesiyle birlikte ise, cumhurbaşkanlığı hükümet için bir muhalefet merkezi olmaktan çıkarak AK Parti'nin dış politik siyasetini tamamlayan bir kuruma dönüşmüştür.

Parlamento ise Erdoğan'ın parlamento dışında olduğu ve bu nedenle iktidar partisinde güçlü bir liderliğin bulunmadığı 1 Mart 2003'teki tezkere tartışmalarında öne çıkmasına rağmen, bu dönemin geri kalanında dış politika kararları konusunda belirleyici olmamıştır.

Dış politika yapımı konusunda en fazla öne çıkan aktörler ise, dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan, uzun süre dışişleri bakanlığı görevinde bulunan Abdullah Gül ve gerek başbakanlık başdanışmanlığı gerekse dışişleri bakan danışmanlığı yapan Ahmet Davutoğlu olmuştur. AK Parti dönemi dış politikasının görünen yüzünü Erdoğan temsil ederken, bu

7 Haziran 2005: Başbakan Tayyip Erdoğan, CHP'nin Amerikan karşıtı siyaset izlemesini eleştirdi.

ERDOĞAN, ABD'YE UÇARKEN ANTİ AMERİKANCILIĞA KARŞI NET TAVIR ALDI

Talihsizlik CHP'nin ABD karşıtı olması

Erdoğan, Washington'u kızdıran anti Amerikanizmin faturasını CHP'ye kesti. Bu ilk defa çıkmadı, talihsizlik ana muhalefetin de o çizgide olması

Kaplumbağa Terbiyecisi nihayet halkla buluştu

Pera Müzesi kapıları açtı

'ANA' ile ilk kez dışarı uçtu

Arzum'un 'gizli aşkı'

Haziran 2005

'Başörtüsü acısına gerilim olmasın diye katlanıyorum'

8 Haziran 2005: CHP lideri Deniz Baykal, Başbakan Tayyip Erdoğan'ı Amerikancı olmakla eleştirdi.

9 Haziran 2005

Baykal'dan, Erdoğan'ın 'CHP anti-Amerikancı' sözüne yanıt

'Erdoğan Amerikancı'

CHP lideri, "Başbakan, Amerikancı olduğunu ilan etti" diyor

BAYKAL'A göre, anti-Amerikanizm'in faturasını CHP'ye çıkartan Tayyip Erdoğan, cam kırıp öğretmenine yakalanınca, 'Ben yapmadım, o yaptı' diyen çocuğa benziyor. Deniz Baykal, "Erdoğan'ın sözleri, 'Memleketi sataca-ğız ama CHP bırakmıyor' diye okunabilir" görüşünde.

Erdoğan'ın tartışma yaratan sözleri, Milliyet'in manşetindeydi.

Milliyet

Talihsizlik CHP'nin ABD karşıtı olması

Fikret Bila 16'da

27 Haziran 2004: ABD Başkanı George Bush, Türkiye ziyareti sırasında Cumhurbaşkanı A. Necdet Sezer ile görüştü. Sezer, Türkiye'nin model ülke değil laik ülke olduğunu vurguladı.

Cumhurbaşkanı'ndan, ABD Başkanı'na önemli uyarı:

Türkiye laiktir 'model' değil

Bush'la Çankaya Köşkü'nde görüşen Sezer, 'Türkiye'nin İslam devleti modeli' olarak gösterilmesinden duyulan rahatsızlığı dile getirdi...

Hani o kovulan kız vardı ya...

AVRUPA Yakası adlı dizide Tiki Selin rolüyle çok beğenilen Evrim Akın'ın hikâyesi: İlginç Akın, İstedeki tiyatro grubundan ve Müjdat Gezen Kültür Merkezi'nden 'yeteneksiz' diye atılmış.

'Rehineler

28 Haziran 2004

Sürekli gündemde

SEZER, ABD Başkanı Bush ile görüşmesinde, son günlerde gündemde olan Türkiye'nin "İslam ülkelerine model olup olamayacağı" konusunda bir mesaj verdi. Türkiye'nin nüfusunun yüzde 99'undan fazlasının Müslüman olduğunu ancak İslam devleti olmadığını vurgulayan Sezer, şöyle konuştu:

'Türkiye'yi biliyoruz'

"TÜRKİYE bugünkü yapısını laikliğe borçludur. Din ve devlet işleri kesinlikle ayrıdır. İslam ülkeleri Türkiye'yi inceleyip yararlanabilirler ama Türkiye'nin İslam devleti modeli gibi görülmesi yanlıştır." Bu mesaja karşılık, Bush, "Aynı kanaatteyiz. Türkiye'nin yapısını biliyoruz" dedi.

Fikret Bila sayfa 10'da

'Atatürk

Laura Bush, saat geçirdi. Atatürk foto

dış politikanın dilini önemli ölçüde Ahmet Davutoğlu'nun belirlediği söylenebilir.

Önemli dış politik meselelerde ön plana çıkan Erdoğan, 3 Kasım seçimlerinden sonra meclise girememiş olmasına rağmen düzenlediği yurtdışı gezilerle ve bu gezilerde ortaya koyduğu dış politik çizgisi ile partisinin uluslararası meşruiyetini sağlamada etkin bir rol oynamıştır.

Başbakan olduktan sonra da dış politika konularında 'güçlü liderlik' sergilemiş ve etrafındaki danışman kadrosuyla birlikte dış politikanın belirlenmesi ve uygulanması noktasında dönemin en fazla öne çıkan aktörü olmuştur.

Davutoğlu ise gerek 'komşularla sıfır sorun' politikasının teorik ve entelektüel zeminini oluşturmasıyla, gerekse Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün en yakınındaki isimlerden biri olması nedeniyle dönemin dış politikasının perde arkasındaki en önemli aktörüydü.

17 Ocak 2004: Ege Ordu komutanı Hurşit Tolon Annan Planı'ndan yana olanları (dolaylı olarak hükümeti) vatan haini olmakla suçladı.

Ege Ordu Komutanı Orgeneral Tolon, Kıbrıs'ta 'ver kurtul' yaklaşımını benimseyenleri sert dille eleştirdi

'Bu memleketin haini de var'

Orgeneral Hurşit Tolon, Kıbrıs ve Irak'ın toprak bütünlüğüne dişkın mesajlar verdi. Kıbrıs'ta son gelişmeleri değerlendiren Tolon, 'ver kurtul' yaklaşımını benimseyenlerin olduğunu söyledi. Tolon, "Bu memleket hep güzel insan yetiştirendi. Son zamanlarda hain de yetiştirmeye başladı. Hainı yakın 'Verelim kurtulalım' diyen kim!" dedi.

İzmir'in Karabaran ilçesine bağlı Eğlenbosca Köyü'nde yurttaşları hitap eden Orgeneral Tolon, Irak'ın toprak bütünlüğünün Türkiye için önemli olduğunu belirtti. Tolon, "Irak'ta başarıyla ilerlemeyen olur, gelecek yıllarda bakarsınız bağımsız devlete dönüşür ki, bu hedefleri 1908'lerden beri vardır" diye konuştu ■ A. Sayfada

Bush-Erdoğan zirvesi Türkiye saatiyle 17.30'da başladı. 30 dakika planlanmasına rağmen yaklaşık 1 saat süren görüşmede stratejik işbirliği teyit edildi.

13 Ağustos 2005

Clinton'dan Erdoğan'a 'global liderlik' rolü

Eski ABD Başkanı'nın 'yoksullukla mücadele, dinlerin barışa hizmet etmesi, sağlıklı bir çevre ve iyi yönetişim' hedefiyle başlattığı Clinton Global Girişimi'nin önderleri arasına Başbakan da katıldı

Yasemin Çongar

Washington

Eski ABD Başkanı Bill Clinton'ın daha eşit, daha barışcı, daha iyi yönetilen ve daha sağlıklı bir dünya için uluslararası işbirliği amacıyla başlattığı Clinton Global Girişimi'nin öncüleri arasına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan da katıldı. Clinton'ın davetini kabul eden Erdoğan, 15-17 Eylül tarihlerinde, New York'ta, bu projenin dünyaya duyurulacağı ve çalışma alanlarının somutlaştırılacağı açılış toplantısında hazır bulunacak.

William J. Clinton Vakfı'nın öncülüğündeki girişimin 4 somut hedefi, "yeryüzündeki yoksulluğun azaltılması; dinin çatışma değil, bir uzlaşma zemini olarak kullanılması; global ısınmaya karşı yeni strateji ve teknolojilerin hayata geçirilmesi ve yönetişimin iyileştirilmesi" diye belirlendi.

Clinton Global Girişimi'nin açılış toplantısı, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu'nun New York'taki Milenyum Zirvesi ile eşzamanlı olarak gerçekleşecek.

William J. Clinton Vakfı'ndan verilen bilgiye göre, Erdoğan dahil 7 ülke liderinin bu toplantıya katılacakları kesinleşti.

Toplantıya Erdoğan'ın yanı sıra BM Genel Sekreteri Kofi Annan, Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, İngiltere Başbakanı Tony Blair, Ürdün Kralı Abdullah, Dominik Cumhuriyeti Devlet Başkanı Leonel Fernandez Reya, Ruanda Devlet Başkanı Paul Kagame, Nijerya Devlet Başkanı Olesegun Obasanjo, İsrail Başbakan Yardımcısı Şimon Peres, ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice, eski ABD Başkan Yardımcısı Al Gore, Kaliforniya Valisi Arnold Schwarzenegger, Açık Toplum Enstitüsü Başkanı George Soros ve ünlü medya patronu Rupert Murdoch gibi isimler de katılacak. Toplantıda her katılımcının spesifik bir alanda liderlik rolü üstlenmesi kararlaştırılacak.

17 Aralık 2004: Brüksel zirvesinde Türkiye'nin müzakere tarihi alması Türk dış politikasının en önemli başarılarından biri olarak sunuldu.

Müthiş bir müzakere süreci yaşayan Başbakan Tayyip Erdoğan, AB yolunda en önemli adımı atan lider olarak tarihe geçti

DIŞ POLİTİKA UYGULAMALARI

1 Mart Tezkeresi ve ABD

Amerika Birleşik Devletleri 11 Eylül terör saldırılarının ardından bir süredir planladığı Irak Savaşının sorunsuz bir şekilde sonuçlanması için kuzeyden bir cephe açmak istiyordu ve bu bağlamda Türkiye'den topraklarını kullanmayı talep etmişti. ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz Temmuz 2002'de Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirmiş ve ABD'nin Irak'ı işgal edeceğini Türkiye tarafına iletmiştir. Fakat 3 Kasım 2002 seçimlerinde Türkiye'de yaşanan iktidar değişikliği nedeniyle konunun görüşülmesi AK Parti iktidarına kalmıştır.

Gerek bir önceki iktidar, gerekse AK Parti yönetimi iki temel nedenden dolayı Türkiye topraklarının Irak'a müda-

27 Temmuz 2002: ABD ile Irak pazarlıklarının yapıldığı bir dönemde Leman dergisinde çıkan karikatür (Kemal Derviş, İsmail Cem ve H Özkan)

Temmuz 2002: Türkiye'nin olası Irak işgalinde destek için Wolfowitz'den ilk talebi işgalden kaynaklanan ekonomik kaybın telafi edilmesiydi.

Türkiye'yi Irak operasyonuna sokmak için her yolu deneyen ABD, kararı Ankara'ya bıraktı

28 milyar dolarlık söz

18 TEMMUZ 2002

Ankara'nın kaygısını anlıyoruz

Körfez savaşı zararları

SADDAM HÜSEYİN MEYDAN OKUDU:

Yıkamayacaklar

'BÜYÜK BİR YANGIN ÇIKAR' UYARISI

Türkiye istemiyor

Türkiye Ortadoğu'ya ne satıyor

Olası bir savaş, Türkiye'nin Ortadoğu'ya ihracatını da etkileyecek. Ocak-Haziran döneminde yüzde 5,2 oranındaki gerilemeye karşın Türkiye'nin bölgeye ihracatı 1.522 milyon dolar düzeyinde oldu.

Belli başlı ürünler	Tutarı (Milyon dolar)
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar	112
Demir ve demir dışı metaller	30
Taşıt araçları ve yan sanayii	29,5
Kimyevi maddeler	43
Ağaç mamulleri	21

18 TEMMUZ 2002

Başbakan, bağımsız devlet kurma girişimlerini sürdüren Kürt liderleri uyardı

Ecevit: K. Irak'a seyirci kalmayız

26 EYLÜL 2002

DIŞ İLİŞKİLERDE BELÇİKA, İÇTE İSVİÇRE MODELİ

Rumlara yeni belge

11 Mart 2003: Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's Irak tezkeresinin yeniden çıkmaması halinde Türkiye'yi notunu düşürmekle tehdit etti.

Tezkere şantajı

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, tezkere hemen çıkmazsa Türkiye'nin notunun indirilebileceğini söyledi

3 bakanı kendine hayran bıraktı...

Sezer yine isim soracak

Bir haftada Bağdat!

TIME dergisi operasyonun ayrıntılarını açıkladı

Seles tamam sıra Becker'de

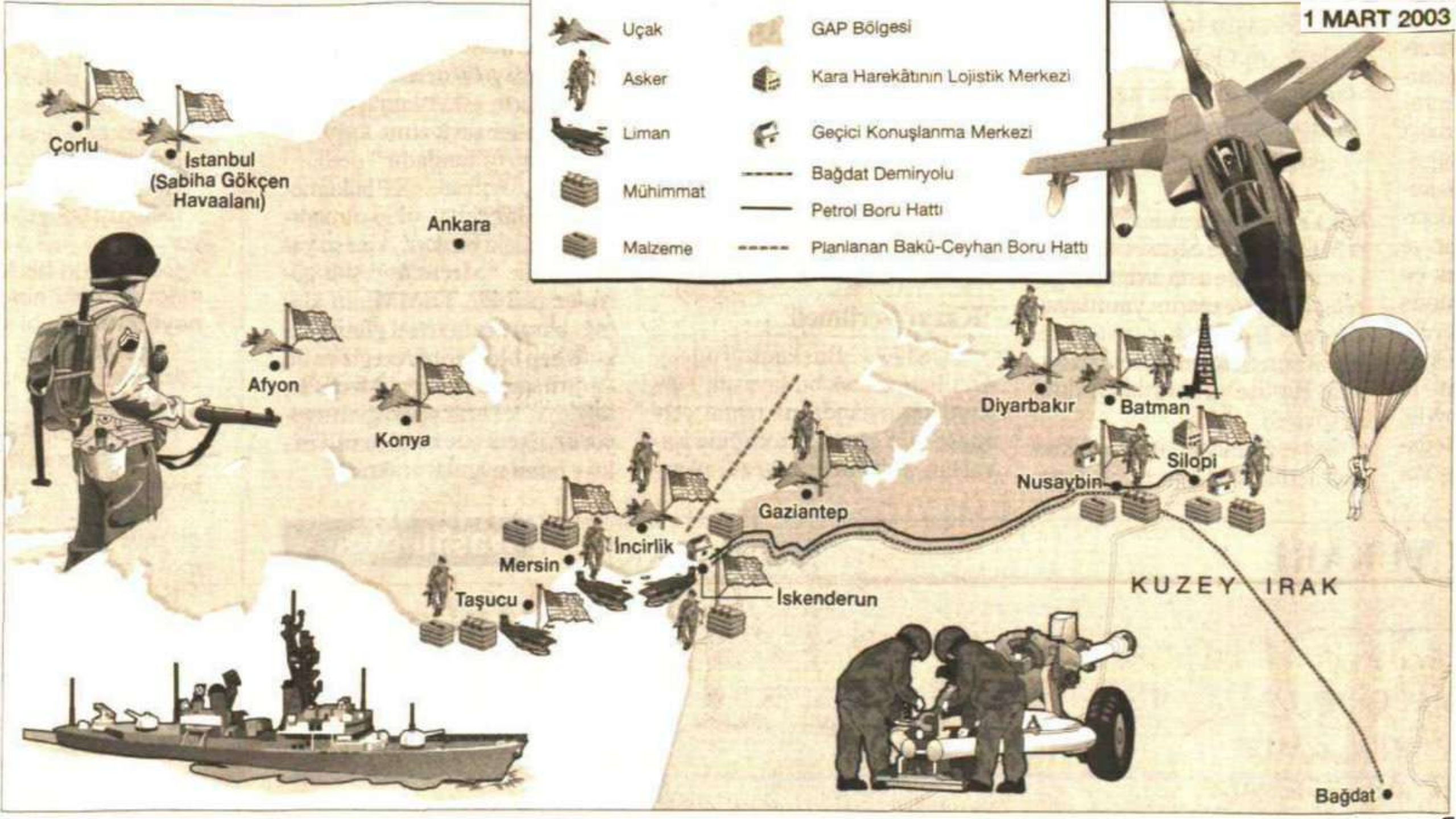
Uçak
Asker
Liman
Mühimmat
Malzeme
GAP Bölgesi
Kara Harekâtının Lojistik Merkezi
Geçici Konuşlanma Merkezi
Bağdat Demiryolu
Petrol Boru Hattı
Planlanan Bakû-Ceyhan Boru Hattı
Çorlu
İstanbul (Sabiha Gökçen Havaalanı)
Ankara
Afyon
Konya
Diyarbakır
Batman
Silopi
Nusaybin
Gaziantep
İncirlik
Mersin
Taşucu
İskenderun
KUZEY IRAK
Bağdat

hale sırasında kullanılması konusunda çekimserdi (Kardaş, 2006: 310-311).

Birincisi, Türkiye 1991'deki Körfez Savaşından dolayı milyarlarca dolarlık ekonomik zarara uğramış ve bu zararı uzun bir süre telafi edememişti.

İkincisi ise, yine 1991'deki savaşta Kuzey Irak'ta ortaya çıkan güç boşluğu PKK'ya manevra alanı sağladığı için bir güvenlik problemine dönüşmekle kalmamış, ayrıca bu bölgede otonom bir Kürt yönetiminin ortaya çıkması Türkiye tarafından bir tehdit olarak algılanmıştır.

Özellikle bu son durum yani Kuzey Irak'ta otonom bir Kürt yönetimi Türkiye'deki güvenlik merkezli yaklaşıma sahip olan aktörleri bir hayli rahatsız etmiştir.

Bu iki nedenin yanı sıra Türkiye'de savaşa karşı olan kamuoyu, seçilmiş hükümetlerin manevra alanını önemli ölçüde daraltmış ve özellikle yaklaşan 3 Kasım seçimleri öncesinde Ecevit hükümetini net bir tavır belirlemekten alıkoymuştur.

İlk iki çekince, yeni kurulan AK Parti hükümetinin ABD ile yaptığı tezkere pazarlıklarını önemli ölçüde şekillendirmiştir. Türkiye olası ekonomik kayıplarının telafisi için ABD'den 30 milyar dolar civarında bir yardım isterken, aynı zamanda PKK ile mücadele kapsamında Kuzey Irak'a asker konuşlandırabilme hakkı da talep etmekteydi. Fakat bu pazarlık süreci tersi bir etki doğurmuş, özellikle ekonomik taleplerin basına yansıması kamuoyunun, muhalefetin ve AK Parti içindeki bir grup milletvekilinin savaşa karşı olan pozisyonunu daha da güçlendirmiştir. Ocak 2003'te yapılan bir kamuoyu yoklaması Türkiye'de savaşa karşı olanların oranının yüzde 90'ın üzerinde olduğunu ortaya koymuş ve on binlerce kişinin katıldığı savaş karşıtı gösteriler İstanbul ve Ankara başta olmak üzere önemli kentlerde sokakları doldurmuştu.

31 Ocak 2003: Milli Güvenlik Kurulu ABD'ye Irak işgali sırasında Türkiye toprakları kullanımına izin verileceği konusunda yeşil ışık yaktı

Kuzey cephesine YEŞİL IŞIK

MGK'da iki kritik karar: Türk Ordusu, Kuzey Irak'taki askeri varlığını artıracak. ABD askerine Irak'a geçiş izni verilecek

İncirlik'e dev konuk

Erken atan maçı kazanır

Kayıtsız kalmamaz

Kendi çıkarımız için

Şubat 2003: Türkiye'de geniş katılımlı "savaşa hayır" gösterileri yapıldı. Hükümet üzerinde ABD'ye hayır demesi için kamuoyu baskısı arttı

BARIŞ SOFRASI

'İstanbul'dan başlayıp Bağdat'a uzanan yolculuğumuz sırasında konakladığımız yerlerde şölenlerle karşılandık'

İstanbul'da katıldı

Sınırlarda zorlandık

Taş fırın erkeği gözaltına alındı

Sofrada tek itiraz Amerikan sigaralarına

'İyi haber alanlar'

6 Şubat 2003: TBMM, ABD'ye Türkiye'deki üslerini modernize etme izni verdi, hükümetten 44 milletvekil karar aleyhine oy kullandı.

AKP'de ilk çatlak

Savaş yolunda ilk tezkerenin kabul edildiği gizli oturumda AKP, 44 fire verdi. Bir vekil istifadan döndü

CHP'lilerden protesto

Gönlüm sizden yana

Ankara Palas mutabakatı: Bağdat'ta buluşuruz

'Bebeği alın fişi çekin'

Nişanlısı Hakan tarafından vurulan 1.5 aylık hamile Nina'nın ailesi acı kararı verdi

Kurtuluşu yoktu

Bu karikatür İngiliz The Times gazetesinde yayımlandı

Batı basınında Türkleri 'paragöz' olarak gösteren karikatürler, tezkerenin reddinden sonra değişti. Şimdi Türkiye, Tienanmen Meydanı'nda Çin tanklarına karşı direnenlerle özdeşleştiriliyor.

4 Mart 2003

TBMM'nin Irak işgali sırasında ABD taleplerini ele alan tezkerelerde kullandıkları oylar				
AKP: 363 CHP: 178 Gerekli Oy: 267	Evet	Hayır	Çekimser	Toplam
6 Şubat 2003	308	193	9	510
1 Mart 2003	264	250	19	533
20 Mart 2003	334	202	1	535

Evet 264

Milletvekilleri lideri dinlemedi

BÜTÜN dünyanın nefesini tutup izlediği oylama, AKP'deki çatlak nedeniyle beklenen sonucu vermedi. Erdoğan'ın oylama öncesi AKP Grubu'nda yaptığı "Sahaya inelim. Yeniden yapılandırma masasında yer alalım" çağrısı da etkili olamadı.

Erdoğan şaşırdı: Bu nasıl oldu?

MECLİS'TE 362 sandalyeye sahip olan hükümet, güvenoyu rakamı 276'yı bile bulamadı. AKP'de bazı bakanlar dahil, 99 milletvekilinin hayır oyu verdiği ileri sürüldü. Erdoğan, sonuçlar karşısında şaşkınlığını, "Bu nasıl oldu?" diye dile getirdi.

İkinci denemeye sıcak bakılmıyor

TEZKERENİN reddinden sonra Gül, Erdoğan ve bazı bakanlar Dışişleri Konutu'nda bir araya geldi. Toplantıya, tezkerenin kısa süre içinde ikinci kez Meclis'e getirilmesinin doğru olmayacağı görüşü hakim oldu. Kesin karar bugün verilecek.

AKP'den farklı tepkiler geldi

BAŞBAKAN Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır: "Türkiye rahatlamanın keyfini sürebilir." Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu: "Hükümet istifa edip yeni hükümet kurulabilir." AKP'li Göksel Küçükali: "Şu an istifama gerek kalmadı."

Hayır 250 Çekimser 19

Başbakan Gül: İç politika malzemesi yapmayalım

Tarihi oylamadan sonra Meclis'te bakanların oturduğu sıralarda büyük hayal kırıklığı yaşanıyordu. Gelişmeleri asık suratla izleyen Başbakan Gül, oylamadan sonra yaptığı açıklamada, "Sonucu iç politika malzemesi yapmak doğru değil. Demokratik süreç işledi. Gelişmeleri değerlendireceğiz. Gerekeni yapacağız" demekle yetindi.

Yasemin Çongar, Washington'dan bildiriyor

Amerika şokta

Meclis kararı Amerika'da müthiş bir şaşkınlık yarattı
Bir yetkili "Karar, Saddam'ı memnun edecek" dedi

• Planlar değişmedi

Arınç, kararı şöyle açıkladı: Burası TBMM. Başka bir yer değildir. Buradan ne karar çıkarsa herkes saygı duymalı.

Salt çoğunluk sağlanamadı

EVET oylarının hayırdan fazla olmasına rağmen tezkere kabul edilmemiş sayıldı. Meclis Başkanı, "Karar için öngörülen salt çoğunluk sağlanamadı" dedi. Arınç, "ABD askerleri Türkiye'de. Ne olacak?" sorusuna şu yanıtı verdi: "Big Brother bizi gözetliyor. Karar budur efendim."

Akbank İhtiyaç Kredisi
Neye ihtiyacınız varsa.

2003 ABD'nin Irak işgali ve Türkiye'nin "Dahli"	
2002	
14-16 Temmuz	ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Marc Grossman ve Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz Ankara'da
21 Ekim	ABD Askeri yetkilileri Ankara'da
3 Kasım	Genel seçimler yapıldı. AK Parti iktidara geldi.
4-10 Kasım	Türkiye Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök Washington'da
19 Kasım	Türkiye ABD üslerinin mevcut personel ile hazırlanmasına izin verdi
3-4 Aralık	Wolfowitz ve Grossman bir kez daha Ankara'da
2003	
Ocak	Abdullah Gül savaşı önlemek için barış girişimi başlattı
20 Ocak	ABD Genelkurmay Başkanı Richard Myers Ankara'da
25 Ocak	ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell Davos'ta Abdullah Gül ile görüştü
31 Ocak	Milli Güvelik Kurulu ABD'nin taleplerini karşılamaya yeşil ışık yaktı
Şubat başı	Gül'ün barış inisiyatifi sonuç alamadı
6 Şubat	TBMM askeri üslerin modernizasyonuna izin verdi.
8 Şubat	ABD ve Türkiye Mutabakat Muhtırası imzaladı
Şubat ortası	ABD ile Türkiye'ye yapılacak ekonomik yardım miktarında anlaşamadı
25 Şubat	Hükümet Meclise tezkereyi iletti
28 Şubat	Milli Güvelik Kurulu inisiyatif almadı topu meclise attı
1 Mart	Ankara'da geniş katılımlı barış gösterisi yapıldı
1 Mart	TBMM tezkereyi reddetti.
9 Mart	Erdoğan Siirt seçimi ile meclise girdi
14 Mart	Erdoğan Başbakanlığında yeni hükümet kuruldu
20 Mart	ABD'nin Irak işgali başladı
20 Mart	TBMM ABD'nin hava sahasını kullanmasına izin verdi.
4 Temmuz	ABD askerleri Süleymaniye'de Türk askeri personelini tutukladı
7 Ekim	TBMM hükümete Irak'a asker gönderme yetkisi verdi.

Bu koşullar altında meclise gelen ABD askerlerinin Türkiye topraklarını kullanmasını öngören tezkere, yapılan oylamanın ardından 264'e karşı 250 oyla reddedilmiştir. Kabul edilmesi için 267 oy alması gereken tezkerenin oylanması sürecinde muhalefet partisi olan CHP ile birlikte 361 AK Parti milletvekilinden 97'si tezkerenin aleyhinde oy kullanmıştır.

Tezkerenin reddedilmesi Türkiye-ABD ilişkilerinde istisnai bir gelişmeydi ve uzun bir süre iki ülke arasındaki ilişkileri olumsuz yönde şekillendirmiştir. Türkiye kısa bir süre sonra 20 Mart 2003'te savaş sırasında İngiliz ve Amerikan uçakları tarafından Türkiye hava sahasının kullanılmasına izin veren tezkereyi meclisten geçirse de, bu telafi adımı ABD ile ilişkilerin yumuşaması için yeterli olmamıştır (Arı ve Prinççi, 2010: 21).

Tezkere krizi nedeniyle iki ülke arasındaki ilişkilerin gergin olduğu bir ortamda Kuzey Irak'ın Süleymaniye kentinde ABD askerlerinin 4 Temmuz 2003'te on bir Türk askerini bölgede yasa dışı faaliyetlerde bulundukları gerekçesiyle tutuklayıp kafalarına çuval geçirmesi taraflar arasındaki gerilimi daha da artırmıştır. Nitekim dönemin Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök tarafından, yaşananlar Türkiye-ABD ilişkileri tarihinin en büyük krizi olarak tanımlanmıştır (İnat ve Duran, 2005: 27).

Bu simgesel önemdeki olayın yanı sıra, kısa süre içinde iki ülke arasında dış politik meselelerde önemli farklılıkların olduğu ortaya çıkmıştır.

İlk olarak, Washington yönetimi Irak'ın yeniden inşasında Kürtlere ayrıcalıklı bir rol verirken, Türkiye başlangıçta bunu güvenliğine yönelik bir tehlike olarak algılamıştır.

İkincisi bölge odaklı dış politika bağlamında Türkiye'nin Suriye ve İran ile yakınlaşması bu ülkeleri dışlama politikası izleyen ABD yönetimini rahatsız etmiştir.

28 Şubat 2003: Tayyip Erdoğan 1 Mart tezkeresi öncesi tezkere lehine net tavır almayıp, topu meclise attı. Bush'a söz vermediğini açıkladı

1 Mart 2003

Bush'a söz verseydim bu iş çoktan biterdi...

AKP lideri Erdoğan, tezkere konusunda devlette tereddüt olmadığını belirterek, "ABD'ye taahhütte bulunmadık. Demokratik süreci işletiyoruz. Gerekli adımları atacağız" dedi

ABDULLAH KARAKUŞ Siirt

AKP lideri Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'de yabancı asker bulundurma ve Türk askerini yabancı ülkeye göndermeye ilişkin tezkere konusunda devletin zirvesinde tereddüt olmadığını belirterek, "Bize yapılan rica, ABD Başkanı Bush'la görüşmemiz başladı. Ama biz taahhütte bulunmadık. Eğer bulunsaydık, bu zamana kadar bu iş çoktan biterdi" dedi.

Siirt'e giderken uçakta soruları yanıtlayan Erdoğan, tezkerenin Meclis'e gelmesinin tereddütlerin bittiği anlamına geldiğini vurguladı. Ülkenin geleceği bakımından ilgili kurumların hassas değerlendirmeler yapacağını ve nihai kararın oluşmasına yardımcı olacağını kaydeden Erdoğan, şöyle konuştu: "Bu tezkereyi hükümet Meclis'e göndermiştir. Biz, parti olarak böyle önemli bir konuda demokratik süreci tam anlamıyla işletmek istedik. Bakanlarımız bilgilendirdi, milletvekillerimizi dinliyoruz. Grubumuz yarın (bugün) tekrar toplanacak ve gerekli adımları atacağız. Bu sorun bizden önce de vardı. Ateş yumağı top haline geldi. Şu ana kadar müzakere verdik. Biz sadece depremi düşünüyoruz. Şartları zorlayoruz."

Erdoğan, dün MGK'nın bitmesinin ardından gazetecilerin, "Tezkere yarın (bugün) görüşülür mü?" sorusu üzerine şu yanıtı verdi: "Niyetimiz tabii yetiştirmek. Herhalde yetiştiririz. Yetiştireceğiz inşallah."

Siirt'te miting

Siirt'teki mitinginde, "21. yüzyılın başbakanı" olarak sunulan Erdoğan, AKP'nin 362 milletvekili olmasına rağmen, TBMM Başkanı Bülent Arınç ve Dışişleri Komisyonu Başkanı'na sevk edilen hazırlıksız Milletvekili

NOTLAR...

İnişte koruma alınmadı

- Erdoğan'ın özel uçakla indiği ve ABD'lilerin kullanımına açılan Batman Askeri Havaalanı'na Ankara'dan gelen korumalar alınmayınca gerginlik yaşandı. Askeri yetkililer ancak belirli sayıda aracı Erdoğan'ı karşılaması için içeri aldı.
- Erdoğan'a çiçek vermek isteyen türbanlı kadınlar da içeri alınmadı.
- Tekel işçileri, "Savaşa hayır, barış istiyoruz, savaş bizi ekmeğimizden eder. Tekel kapatılmasın" yazılı pankartlar açtı.
- Batman'da Erdoğan'ın cuma namazını kıldığı caminin çevresinde askeri önlemler dikkat çekti. Cami avlusuna girenlerin üstü arandı.

Erdoğan'a çantalı zırh

Erdoğan'ın Siirt gezisi sırasında yoğun güvenlik önlemleri alındı. Gösteri

Mayıs 2003: ABD Savunma Bakan yardımcısı Wolfowitz 1 Mart #Tezkere sürecinde TSK'yı liderlik yapmamakla (hükumete baskı yapmamak) suçladı.

Pentagon'dan tehdit

Wolfowitz: *Türkiye, Suriye ve İran'a yanaşmakla yanlış yapar. 'Hata yaptık' demeli ve ABD'ye daha çok yardımcı olmalı...*

• Kızgınlık sürüyor

ANKARA Savunma Bakan Yardımcısı Wolfowitz, Türkiye'nin ABD askerlerine geçiş izni vermemesini, "Türk ordusunun kendisinden beklenen liderliği göstermemesine" ve "Türk hükumetinin ve halkının Irak'taki gerçekleri anlayamamasına" bağladı.

• Diktatörle iş yaptınız

WOLFOWITZ, şu cümleleri verdi: "Ankara, milyonlarca Müslüman öldürmüş bir diktatörle iş bağlamıştı. Suriye ve İran'a yanaşmak yanlış yoldur. Türkiye hata yaptık demeli ve artık ABD'ye en çok desteği vermeli diyebilmeye karar vermeli." ■ Sayfa 20'de

4 Temmuz 2003: ABD askerleri Irak'ın Süleymaniye kentinde 11 Türk askerini esir alarak Kerkük'e götürdü.

Türk Özel Timi'ne Amerikan baskını

Süleymaniye'deki Türk Özel Harekât Timi bürosunu basan 100 kadar Amerikan askeri, 11 askerimizi müsadere edip Kerkük'e götürdü

Ankara, ABD'yi protesto etti

■ Kuzey Irak'ta dün saat 14.00 sularında meydana gelen sabah olayı Ankara ile Washington arasında krize yol açtı. Amerikan askerinin tutumunu protesto eden Ankara, 1 subay ile 8 astsubaymızın derhal serbest bırakılmasını istedi.

Sulhat yapacaklardı iddiası

■ Amerikan tarafı, bazı Türklerin Kerkük'ün Kürt Valisi'ne suikast düzenleyecekleri yolunda alınan bir istihbarat üzerine bu harekâtın yapıldığını iddia etti. Türk tarafı, Amerikalı görevlilerin iddiasını "saçma" olarak nitelendirdi.

Org. Büyükanıt: Maalesef doğru

■ Genelkurmay İkinci Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt, Hürriyet'in sorusu üzerine "maalesef doğru" diyerek şu açıklamayı yaptı: "Amerikalıların mukabelesine katılmıyoruz. 50 yıllık müttefikliğimizin bu hareketi bizleri derinden üzdü ve sarstı." ■ 22. sayfada

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

5 Temmuz 2003 Cumartesi Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1963 Fiyatı: 300 bin TL

Türk özel harekâtçıları K. Irak'ta Amerikalıların bilgisi dahilinde bulunuyor. Amerikalılar bizzadeki bir Türkmen ağa ile 2 Kürt İstemirli ve koruma görevlisi 3 peşmergeyi de müsadere etti.

Üçüncüsü, Türkiye'nin Rusya ile yakınlaşması bu ülke ile bölgesel güç mücadelesi bağlamında rekabet içinde olan Washington yönetimi tarafından hoş karşılanmamıştır.

Son olarak ise, özellikle Irak'ta yaşanan olumsuz gelişmelerin beslediği Türkiye'deki Amerikan karşıtlığı iki ülke ilişkilerinde sorun olmaya devam etmiştir. Fakat bütün bu problem alanlarına rağmen, Türkiye'nin ABD ile işbirliği Afganistan'da ve Balkanlar'da devam ederken, Washington yönetimi de Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine destek verdiğini her fırsatta açıklamıştır.

2004 yılının ortalarından itibaren iki ülke arasındaki ilişkiler kısmen düzelmeye başlamış ve bu düzelmenin ilk göstergesi ABD Başkanı George Bush'un Haziran 2004'te İstanbul ziyareti olmuştur. Fakat bu ziyaret sırasında Bush'un Türkiye'yi ABD'nin Ortadoğu'nun demokratikleşmesi için ortaya attığı Büyük Ortadoğu Projesi'nin temel ayağı olarak sunması, Türkiye'deki Amerikan karşıtlığını daha da artırmıştır.

Öte yandan Türkiye'nin Mayıs 2005'te ABD'nin İncirlik Üssünü Irak ve Afganistan'a yönelik kargo transferleri için merkez üsse dönüştürmesine izin vermesi ve Washington'un 2007'den itibaren PKK eylemlerine karşı üçlü koordinasyon (ABD, Türkiye ve Irak) mekanizması kurmayı kabul etmesi ikili ilişkilerin düzelmeye başladığının göstergeleri olmuştur.

5 Kasım 2007'de Türkiye ve ABD arasında yapılan anlaşmaya göre, Irak'taki ABD askerî karargâhı PKK ile mücadelesinde Türkiye'ye tam zamanlı istihbarat sağlayacak ve Türkiye ordusu gerektiğinde sivillere saldırmamak koşuluyla Kuzey Irak'a yönelik askerî operasyon düzenleyebilecekti. Bu olumlu gelişmelerin sonucu olarak dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Ocak 2008'de ABD'ye gerçekleştirdiği ziyaret sırasında 'sorunlu ilişkilerin geçmişte kaldığını ve iki ülke arasında bir güven ikliminin oluşmaya başladığını' söylemiştir (Hale, 2013: 169).

Komutan'dan Büyükelçi'ye tarihi sözler

'ABD ile en büyük güven bunalımı'

Org. Özkök, "gözaltı olayını" ABD'nin bir politikası olarak görmediklerini ancak bunu "mahalli bir olay" olarak değerlendirmenin de zor olduğunu söyledi...

BARKIN ŞIK Ankara

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök, Süleymaniye'de 11 Türk askerinin gözaltına alınmasına ilişkin açıklama yapmak için ABD'nin Ankara Büyükelçisi Robert Pearson'ın veda ziyaretini bekledi. Özkök, "olayın, iki ülke silahlı kuvvetleri arasındaki en büyük güven bunalımını yarattığını, milli onur ve TSK'nın onuru konusunda ABD'ye görev düştüğünü" vurguladı.

Pearson'ı Genelkurmay'da kabul eden Özkök, Süleymaniye'de 100 kişilik bir ABD birliğinin "Kerküklü mahalli personelin de katılımıyla" Özel Harekât bürosunu kuşattığını ve zorla girme teşebbüsünde bulunduğunu kaydetti. Türk askerlerinin, "dost bir ülkenin askerlerini içeri buyur ettiklerini" vurgulayan Özkök, şöyle devam etti: "İçeri girdikten sonra maalesef nedenini anlayamadığımız şekilde personelimiz görevlerini yapmaktan alıkonulmuş, içerideki malzeme bir kısmı tahrip edilmiş, bir kısmı alınmıştır... Ancak bu olay, maalesef Türk ve ABD Silahlı Kuvvetleri arasındaki en büyük güven bunalımını yaratmış ve kriz haline gelmiştir. Bir problem olabilir. Fakat bunun halli bu şekilde olmamalıydı. Çünkü biz ABD ile Kore'den beri çeşitli yerlerde omuz omuza savaştık. Eğer böyle bir istihbarat varsa, bize söylemelerini ve beraberce takip edilmesini beklerdik. Ama bu şekilde cereyan etmemiştir. Söz konusu birliğin varlığını ABD'de biliyordu."

MAHALLİ OLAY OLAMAZ

Olayın ABD veya ABD silahlı kuvvetleri politikası olduğunu sanmadığını vurgulayan Özkök, "Ama temas ettiğimiz kişilerin seviyelerinin yüksekliği ve olayın bitişi sürece kadarki uzunluğu dikkate alındığında, bunun sadece mahalli bir olay olarak değerlendirilmesinde büyük güçlük çektiğimi ifade etmek istiyorum" dedi.

Türk askerlerinin gözaltına alınmasına gerekçe olan istihbaratın ne olduğunu bilemediklerini, ancak gözaltına alınan askerlerin görevlerinin aynen sürdüğünü vurgulayan Özkök, şöyle devam etti:

"Biz Türk - Amerikan ilişkilerine ve Türk - Amerikan Silahlı Kuvvetleri ilişkilerine büyük önem veriyoruz. Her ikisinin de iki ülkenin menfaatlerine büyük katkısı olduğuna inanıyoruz. Ama bu ilişkiler kadar önemli bir şey daha vardır, o da milli onurumuz ve TSK'nın onurudur. Bu iki unsurun dengesi içinde problem, yarından (bugünden) itibaren başlayacak müşterek bir araştırma grubunda ele alınacaktır. Umarım işler yolunda gidecek ve bu ilişkilerde milli gururumuzun en güzel dengesi sağlanacaktır. Tabii bu durumda en büyük görev ABD'li muhataplarımıza düşmektedir."

Büyükelçi Pearson da, Org. Özkök'e kriz sürecinin "gerçeklerin tamamıyla ve dürüst olarak ortaya konulmasıyla sonuçlanacağını" söyledi. Pearson, "Hatırlamamız gereken en önemli şey şudur ki, müttefik olmayı sürdürüyoruz ve sürdüreceğiz" dedi.

Komutan'ın verdiği mesajlar

'Özür' ve 'jest' beklentisi var

■ Gözaltı krizine ilgili TSK'nın tepkisini ABD Büyükelçisi'nin ziyaretinde dile getiren Genelkurmay Başkanı Özkök, tezkere bunalımı sırasında benimsediği yöntemi yineledi. Özkök, Pearson'a yaptığı konuşmayı basına açık tutarak, TSK'nın mesajının ABD ve Türk kamuoyuna kayba uğramadan ulaşmasına özen gösterdi.

■ İki ülke ilişkileri kadar Türkiye ve TSK'nın milli onurunun da önemi taşıdığının altını çizen Özkök, bu konuda ABD'ye görev düştüğünü vurgulayarak "özür" ve "jest" beklentisini dile getirdi. Bu mesajın, ABD'nin adım atmaması halinde ilişkilerin eskisi gibi olamayacağı anlamına da geldiğine işaret edildi.

■ "Operasyonun sadece mahalli bir olay olarak değerlendirilmesinde büyük güçlük çektiğini" vurgulayan Özkök'ün, ABD Savunma Bakanlığı üzerindeki kuşkuların Ankara'da dikkatten uzak tutulmadığını ima ettiği yorumları yapıldı. Ege Ordu Komutanı Orgeneral Hurşit Tolon'un "ABD'nin bölgedeki bazı gruplarla uyguladığı senaryonun olaydaki etkisine" dikkat çeken konuşmasının Özkök'ün mesajıyla uyumlu olduğuna dikkat çekildi.

■ Türk - Amerikan ilişkilerinin yanı sıra iki ülke silahlı kuvvetleri arasındaki ilişkinin önemini ayrıca vurgulaması dikkat çeken Özkök, bir istihbarat ya da sorunun üzerine bu yönteme gidilemeyeceğini belirtirken "kasıtlı hareket edildiği" kuşkusunu belli etti. Özkök, "Olayı Amerikan veya Amerikan Silahlı Kuvvetleri'nin politikası olduğunu zannetmiyorum" sözleriyle de TSK'nın tepkisini dengelemeye özen gösterdi. ■ HABER MERKEZİ

Onurumuz tamir edilmeli

'Süleymaniye skandalı'na büyük tepki gösteren partiler ve sivil toplum örgütleri, konunun Meclis'te tartışılmasını istiyor

CHP Grup Başkan Vekili Mustafa Özyürek, 11 Türk askerinin serbest bırakılmasından büyük memnunluk duyduklarını belirterek, "Ancak gözaltıyla ilgili sorun bitmemiştir. Hükümetin, Türkiye'nin kırılan onurunu tamir etmek için atacağı adımları dikkatle izliyoruz. Konu TBMM'de tartışılmalıdır" dedi.

DSP lideri Bülent Ecevit de, ABD'nin Türkiye'de yararlandığı tesislerin elenmesi gerektiğini belirterek, "ABD'nin insanlık dışı davranışı yalnız ikili ilişkilerimizi değil, NATO'yu da ciddi olarak yaralayacak niteliktedir. Sabiha Gökçen Havalimanı'ndaki ABD varlığına derhal son verilmelidir" dedi.

Diğer tepkiler ise şöyle:

■ *SP Genel Başkan Yardımcısı Temel Karamollaoğlu:* ABD, TBMM'den geçmeyen tezkerenin öcünü alırcasına özel time saldırdı. Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün ABD'ye gezisini birkaç hafta ertelemesi gerekir.

■ *TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu:* Irak'ta yaşanan olayı kabul etmemiz, içimize sindirmemiz mümkün değil. Türk askeri uluslararası anlaşmalar, orada bulunan askerlerle yapılan anlaşmalar çerçevesinde orada bulunuyor. Bu hareketler Türk - Amerikan ilişkilerine de zarar verir.

■ *Türk Parlamenterler Birliği Genel Başkanı Zeki Çelikler:* ABD'nin ülkemizden özür dilemesi sağlanmalıdır. TBMM toplanmalı ve ilişkiler gözden geçirilmeli, yeni bir strateji uygulamaya sokulmalıdır.

■ *Türk - İş Genel Başkanı Salih Kılıç:* Bu olay Johnson mektubu gibi Türk - ABD ilişkilerine darbe indirmiştir. Bu hain saldırı, devletler arasında dostluklar olmadığı, yalnızca ortak çıkara dayalı geçici ittifakların söz konusu olduğu gerçeğini bir kez daha hatırlatmıştır.

28 Ocak 2004: Irak tezkere krizi ve çuval krizi sonrası gerilen Türk-Amerikan ilişkilerinin ardından Başbakan Erdoğan ABD'ye gitti ve Başkan George Bush ile görüştü.

Milliyet

BASINDA GÜVEN

www.milliyet.com.tr

OVAL OFİS'TE GENİŞLETİLMİŞ ORTADOĞU PROJESİ İÇİN MUTABAKAT

ABD ile sil baştan

Başbakan Erdoğan ile Başkan Bush, dün sorunlu ilişkilerde yeni bir başlangıç için görüş birliğine vardılar, ancak Suriye pürüzü aşılamadı

Hisar'da bir başka gece

Görüşme uzadı

1- BOP'TA MUTABAKAT

2- YİNE STRATEJİK ORTAKLIK

3- ANTİ-AMERİKANCILIKLA MÜCADELE

PERDE ARKASI

Suriye gölgesi

Baykal'dan, Erdoğan'ın 'CHP anti-Amerikancı' sözüne yanıt

'Erdoğan Amerikancı'

CHP lideri, "Başbakan, Amerikancı olduğunu ilan etti" diyor

En eski deniz feneri Patara'da

Milliyet yazarları Washington'da

Bilanço olumlu

İletişim önerisi

www.milliyet.com.tr

Milliyet

BASINDA GÜVEN

ISSN 9770540009-9

6 Kasım 2007 Salı 30 YKr

Taktik iddaa kazandırıyor

taktik iddaa

Bugün Milliyet'le BEDAVA

ERDOĞAN-BUSH GÖRÜŞMESİNDEN PKK'YA NET MESAJLAR ÇIKTI

Washington'da operasyon ilanı

Erdoğan, "PKK'ya operasyon yapacağız" dedi. Bush, PKK için istihbarat işbirliğine gidileceğini söyledi ve Türk-ABD askeri makamları arasında yeni bir mekanizma kurulduğunu duyurdu...

GERİ SAYIM BAŞLIYOR

ERDOĞAN, ABD'de aradığı desteği buldu. PKK hedeflerine yönelik 'sınır ötesi' harekâtın önünde bir engel kalmadı. ABD, Türkiye ile birlikte operasyona katılmayacak, ancak istihbarat sağlayacak. Türkiye, öncelikle havadan PKK'nın Kuzey Irak'taki kamplarını vuracak. Kapsamlı bir kara harekâtı olmayacak.

Derya Sazak 16'da

Askerler hemen devreye girdi

ZİRVENİN ardından Türk ve ABD askeri makamları arasında ilk görüşme yapıldı. Toplantıya, Genelkurmay İkinci Başkanı Org.Saygun ile ABD'li mevkidaşı James Cartwright katıldı. >> 16'da

Erdoğan, Bush'la düşüncelerinin örtüştüğünü ve görüşmeden 'memnun' ayrıldığını söyledi...

'PKK ortak düşmanımız'

ABD Başkanı Bush ile Başbakan Erdoğan'ın Beyaz Saray'daki buluşması 1.5 saat sürdü. Görüşmenin ardından Bush, bir terör örgütü oluşuna kuvvetle vurgu yaptığı PKK'nın, ABD, Irak ve Türkiye'nin ortak düşmanı olduğunu söyledi. Sınır ötesi operasyon konusundaki bir soruyu 'varsayıma dayalı' olarak nitelendiren Bush, iki ülkenin aktif üst düzey askeri yetkililerinden oluşan ortak bir mekanizma kurulacağını ve daha iyi bir istihbarat paylaşımı yapılacağını açıkladı.

Anlık istihbarat paylaşımı

BAŞBAKAN Erdoğan ise tezkereyi anımsatıp bunun 'sadece PKK'ya yönelik' olduğunu vurguladı. Ulusal Basın Kulübü'nde yaptığı konuşmada da tezkerenin kullanılacağını belirten Erdoğan, "Bir operasyon kararı aldık. Yapacağımız bir operasyondur. Bunun şeklini başta Genelkurmay olmak üzere teknik kadrolarımız bilir" dedi. Erdoğan, istihbarat paylaşımının 'anlık istihbarat' için olacağının altını çizerek, "Bu süreç bir operasyon sürecidir" diye konuştu. >> Sayfa 16'da

Osman Öcalan: PKK İran'a kaçtı

>> 18'de

6 Temmuz 2006

Türk-Amerikan Ortak Vizyon Belgesi açıklandı

'Bu belge ilişkimizin değerini hatırlatacak'

DIŞİŞLERİ Bakanı Abdullah Gül, ABD ziyaretinin ilk gününde mevkidaşı Condoleezza Rice'la bir araya geldi. İki bakan görüşmenin ardından ortak vizyon belgesinde anlaştıklarını açıkladı. Rice, "Kendimize ve halklarımıza bu ilişkinin geniş, derin, değerlere ve stratejik çıkarlara dayalı olduğunu hatırlatmak önemlidir. Bu belge bunu yapmamızı sağlıyor" dedi. >> 16'da

İŞTE 10 YILLIK SIR

1 Mart tezkeresi reddedildikten sonra Dışişleri Bakanı Gül ile ABD'li mevkidaşı Powell'ın imzaladığı anlaşma birçok iddiaya konu olmuştu. O görüşmenin tutanaklarına ve anlaşmaya Milliyet ulaştı

Sizin yüzünüzden tehlike yaşıyoruz

2 Nisan 2003 tarihli görüşme, ABD Dışişleri Bakanı Powell'ın tezkerenin reddinin ülkelerinde derin hayal kırıklığını anlatmasıyla başladı. ABD askerleri Irak'ın kuzeyine Türkiye'den giremediği için tehlike yaşadıklarını söyleyen Powell, bölgede bulunan 173. Hava Indirme Tugayı ile Özel Kuvvetler'e lojistik anlamda kolaylık sağlanmasını talep etti.

Tezkerede iki tarafın da hatası var

Gül ise tezkerenin geçememesiyle ilgili "Bu başarısızlıkta iki tarafın da hatalı olduğunu düşünüyorum" dedi ve sonuçta bunun Türkiye'deki demokrasinin sonucu olarak görülmesi gerektiğini söyledi. ABD basının Türkiye'yi küçük düşürücü hareketlerine de sitem eden Gül, Musul-Kerkük'ün güvenliği ile peşmergelere karşı dikkatli olunması uyarısı yaptı. >> 19'da

Lojistik ve sağlık desteği

Türkiye'nin onayladığı ABD talepleri şöyle:

1. İncirlik'teki hastanenin ve Diyarbakır'daki askeri hastanelerin Irak'ta yaralanan ABD askerleri için kullanılması.
2. Kuzey Gözetleme Arama ve Kurtarma Operasyonu kapsamında Türkiye'de olan varlıkların Irak'a yeniden intikali.
3. Ticari tedarik güzergâhı yaratılarak Amerikan güçleri için gerekli lojistik malzemelerin Türkiye'den Irak'a teslimatı.

12 Eylül 2013

Kıbrıs ve Annan Planı

Avrupa Birliği'nin Helsinki Zirvesinde aldığı karara göre, üyelik görüşmelerine kadar Kıbrıs'ta siyasi çözüm sağlanaması halinde AB bu görüşmelerden bağımsız olarak Kıbrıs'ın üyeliği konusundaki kararı verecekti. Bu karar Türkiye'yi bir an önce Kıbrıs sorununa çözüm bulmaya zorlasa da, dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın açıkladığı çözüm planına kadar ortaya somut bir öneri getirilmemişti. Annan iki kurucu devletten oluşan bir federatif yapıyı öneren ve o güne kadar Türkiye'nin tezlerine en yakın çözüm önerisi olarak değerlendirilen planını 11 Kasım 2002'de açıklamıştır. Fakat plan AK Parti hükümeti tarafından görüşmelerin başlatılması için uygun bir zemin olarak değerlendirilmesine rağmen, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş plana açık bir şekilde karşı çıkmıştır.

Ankara cephesinde ise Türk Silahlı Kuvvetleri ve cumhurbaşkanlığı gibi kurumlar Türkiye'nin çıkarlarını tehlikeye attığını ve üstelik Türklerin Anadolu'ya hapsedilme sürecini başlatacağını belirterek planın kabul edilemez olduğunu açıklamış, hükümetin karşısında yer alan Denktaş'ın pozisyonunu desteklemiştir (Balcı, 2012: 162). Özelde Türk Silahlı Kuvvetlerinden genelde Kemalist bloktan gelen bu tepki üzerine AK Parti geri adım atmış ve Annan Planına gerekli desteği vermemiştir.

Aralık 2003'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılan seçimleri Denktaş'ın kaybedip Annan Planı'nı destekleyen Mehmet Ali Talat'ın kazanması ve Türkiye'de Kıbrıs'ın AB üyeliği önünde bir engel olmasını istemeyen medya ve iş dünyasının plan lehinde tavır alması 2003 yılının başındaki koşulları önemli ölçüde değiştirmiştir. Fakat Türk Silahlı Kuvvetleri Annan Planına yönelik tavrını değiştirmemiş ve bazı üst düzey komutanlar planı kabul etmeye yanaşan isim-

Aralık 1999: Türkiye AB adaylığının kabul edilmesi karşılığında, Kıbrıs'ın çözüm olmasa da AB'ye üye olabilmesi önündeki rezervini kaldırdı

Denktaş'ın 'Ecevit rahatlattı' sözüne karşın KKTC, Helsinki sonuçlarından rahatsız

'Kıbrıs Türk'ü rehin kaldı'

REŞAT AKAR

LEFKOŞA - KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Başbakan Bülent Ecevit'in kendisini telefonla arayarak Helsinki zirvesinin sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi verdiğini ve rahatlattığını söyledi.

"Başbakan Ecevit bizi rahatlattı" diyen KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, AB'nin Kıbrıs'a bakışını eleştirdi. Cumhurbaşkanı Denktaş, "AB'nin yolu Kıbrıs'ı birleştirecek yol değildir" dedi.

Farklı görüşlere yer verildi

AB ADAYLIĞI İNGİLİZ BASININDA

'Türkiye zirveden önce sözler verdi'

HUKUK BAŞTAN SONA YENİLENECEK

AB'ye giden yol çetin ve uzun

Kasım 2002: Annan Planı Kıbrıs'ta iki kurucu devletten oluşan federatif yapı öngörüyordu ve TR'nin tezlerine en yakın tekliflerden biriydi.

Annan planına göre Kıbrıs, Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyecek

Liderler 3 yıl eşbaşkan olacak

NEW YORK (AA) - BM Genel Sekreteri **Kofi Annan**'ın, KKTC Cumhurbaşkanı **Rauf Denktaş** ile Rum Yönetimi lideri **Glafkos Klerides**'e sunduğu, 150 sayfadan oluşan öneri paketinin 10 sayfalık özetinde yer alan ana noktalar şöyle:

• Devlet, hükümet niteliğindeki 6 üyeli bir başkanlık konseyi tarafından yönetilecek.
• Konseyde, biri Türk diğeri Rum bir başkan ve başkan yardımcısı bulunacak. Başkan ve yardımcısı 10'ar aylık sürelerle dönüşümlü olarak görev yapacaklar. Konseydeki üye sayısı Türk ve Rum taraflarının nüfuslarıyla orantılı olacak ve kararlar konsensüsle alınacak.
• Dışişleri ve AB işleri bakanlarından biri Türkse diğeri Rum olacak.
• Başlangıçtaki 3 yıl sürecek geçiş döneminde iki lider Kıbrıs'ın eşbaşkanı sıfatını taşıyacaklar ve icra yetkisini doğrudan kullanacaklar.
• Kurucu devletler eşit statüye sahip olacaklar.
• Parlamento, senato ve temsilciler meclisi olmak üzere 2 kamaralı olacak; her kamarada 48 üye bulunacak. Senatoda üye sayısı eşit şekilde paylaşılacak, mecliste ise bu sayı tarafların nüfusuyla orantılı olacak.
• Her 2 mecliste basit çoğunluk olacak.

Belçika modeli de var

• Belgede **"Kurucu devletler dış politikanın şekillenmesi ve uygulanması konusunda, 'Belçika örneğinde olduğu şekilde' katkıda bulunacaklardır"** ibaresine yer verildi.
• 9 yargıçlı yüksek mahkeme ise 3 Kıbrıslı Türk, 3 Rum ve 3 de Kıbrıs dışından atanacak yargıçtan oluşacak.
Planın giriş kısmından bazı hususlar:
• Kıbrıs bizim ortak vatanımızdır.
• Geçmişin trajik olayları bir daha asla tekrarlanmamalıdır.
• Taraflar yekdiğerinin kimliğini tanıyacaktır. Aramızdaki ilişki azınlık çoğunluk ilişkisi değildir.
• Kıbrıs'taki taraflar olarak Türkiye ile Yunanistan arasındaki dengeye saygı göstereceğiz.
• AB'ye katılacağımız ve Türkiye'nin de katılacağı güne dönük olarak ileri bakıyor ve taraflar olarak, hür irademizle Kuruluş Anlaşması'nı kabul ediyoruz.
• Kuruluş, Garanti ve İttifak anlaşmaları yürürlükte kalacaktır. Bu anlaşma yürürlüğe girdiğinde Kıbrıs Türkiye, Yunanistan ve İngiltere ile yeni durumla ilgili birer anlaşma imzalayacaktır.
• Kıbrıs AB'ye katılım sözleşmesini imzalayacak ve onaylayacaktır.
• Kıbrıs, Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasını destekleyecektir.

Ada silahsızlandırılacak

Pakette Kıbrıs'ın silahsızlandırılacağı hususuyla ilgili maddeler ise şöyle:
• Paramiliter ya da yedek kuvvet bulundurulmayacak. Askeri malzeme ve silahlar yasaklanacak.
• Adaya silah satışı yasaklanacak. Kurucu devletlerde 4 rakamlı sayıyı geçmeyecek askeri kontenjan bulundurulabilecek.

Kasım 2002: Başbakan Bülent Ecevit ve KKTC Başkanı Denktaş, Türk tarafı aleyhine toprak düzelemeleri nedeniyle Annan Planı'nı sert eleştirdi

Avrupa Birliği: Kopenhag zirvesinde Kıbrıs'ta (Annan Planı ekseninde) çözüm Türkiye'nin AB üyeliğini başlatmanın temel şartı olarak saptandı

Kıbrıs ültimatomu

AB zirvesi Kıbrıs'a kilitlendi. Elden ele dolaşan taslak bildirilerde Kıbrıs sorununun 16 Nisan 2003 tarihine kadar çözülmesi istendi

Öfkeyle kalkan!
AB ile ilgili bir karara duyacağımız öfkeyi Gümrük Birliği anlaşmasından çıkarmaya kalkmak, büyük hatadır.
Mehmet Y. Yılmaz 2'de

AB, ketçap, yalan / doğru
Özdemir Asaf sanki Avrupa Birliği için yazmış: "Bana öyle bir yalan söyle ki... Doğruluğuna ömür boyu inanayım."
Güneri Cıvaoğlu 23'te

Hasan Cemal Kopenhag'dan yazıyor

Olumsuz!
EVET, gece yarısından sonra Avrupa Birliği'nden çıkan 2004 Aralık tarihi, Türkiye'nin beklentilerinin bir hayli gerisinde kaldı. AB bize bir tarihten çok, tarih için bir randevu vermekle yetindi. Sayfa 23'te

TÜRKİYE toplantısına dönüşen AB'nin Kopenhag zirvesinde, Kıbrıs konusunda görülmemiş bir trafik yaşanıyor. BM temsilcisi De Soto, "Vuruş mesafesi içindeyiz" dedi. ABD temsilcisi Weston umut verdi: "Kıbrıs'ta çözüme yakınız."

Sürpriz beklentisi
İNGİLTERE'NİN Kıbrıs temsilcisi David Hanney de Klerides'i uyardı: "Yarın (bugün) Kıbrıs'ta bir şeyler olabilir. Hazırlıklı olun." Elden ele gezen taslak bildirilerde, 16 Nisan 2003'e kadar çözüm istendi. 22'de

leri vatan hainliğiyle suçlayacak kadar tavırlarını radikal bir zemine taşımıştır.

Ordunun bu tavrına rağmen dönemin Başbakanı Erdoğan 24 Ocak 2004'te Annan'la bir araya gelmiş ve ikili, Türk ve Rum tarafını temsil eden görüşmecilerin anlaşmaya varmaması durumunda Annan'ın boşlukları doldurması ve ardından da planın Kıbrıs'ta halkoyuna sunulması konusunda anlaşmışlardır. Bu doğrultuda 2004'ün Şubat ayı boyunca New York'ta yapılan görüşmelerde tarafların ortak hususlarda anlaşamaması üzerine Annan'ın kendisi planı tamamlamış ve plan 24 Nisan 2004'te adanın hem Rum hem de Türk tarafında ayrı bir şekilde referanduma sunulmuştur. Yapılan referandum sonucunda plan Türk tarafında yüzde 65'le kabul edilirken, Rum tarafında bu oranın yüzde 24'te kalması nedeniyle adada Annan Planı temelinde bir çözüme ulaşılamamıştır.

Çözüm konusundaki bu başarısızlığına rağmen, referandumun Türkiye açısından bazı önemli sonuçları olmuştur.

Birincisi, 1 Mayıs 2004'te Kıbrıs Rum Yönetimi tüm adayı temsilen AB üyesi olmasına rağmen, AB içindeki Türkiye karşıtı politikası önemli ölçüde referandumda verdikleri hayır oyunun gölgesinde kalmıştır.

İkincisi, Kıbrıs'ın AB üyesi olmasının ardından Kıbrıs sorunu konusunda Türkiye'nin temel muhatabı artık Avrupa Birliği olmuştur.

Üçüncü olarak Batı kamuoyundaki Türkiye'nin sorunun çözümüne engel olan imajı değişmiş ve Türkiye kısa ve orta vadede Batı'dan gelen çözüm baskılarından kendisini kurtarmıştır.

Dördüncüsü, Kıbrıs meselesi Türkiye kamuoyunda güvenlik zemininde tartışılan bir konu olmaktan çıkmış ve milliyetçi reflekslerin referansı olma rolü önemli ölçüde zayıflamıştır.

Son olarak ise, planın tartışıldığı dönem boyunca aktif bir şekilde AK Parti karşıtı kampanya düzenleyen Türk Silah-

Ocak 2003: TSK sürece açık bir şekilde müdahale ederek AK Parti hükümetinin Annan Planı ekseninde Kıbrıs politikasını engelledi

Denktaş, Orgeneral Aytaç Yalman'ın sözleriyle moral buldu: TSK size hayran

Barış için suni çözüm planı kabul edilemez

Annan planının 28 Şubat'a kadar kabul edilmesini isteyenlere çatan Orgeneral Aytaç Yalman, "Suni çözüm planlarıyla güvenliğimiz tehlikeye atılamaz" dedi

Doğum gününde gitti

14 Aralık 2003: KKTC'deki seçimleri Denktaş'ın partisi kaybetti, Annan Planı'nı destekleyen Mehmet Ali Talat kazandı.

KKTC seçiminden bilmece çıktı: 25 sandalye iktidarın, 25 sandalye muhalefetin

KKTC BÖLÜNDÜ

Annan Planı'nı destekleyen CTP az farkla birinci oldu. Şimdi Denktaş'ın kime görev vereceği merak konusu

Partilere göre oylar

Katılım çok yüksek!

Kilit isim Serdar Denktaş

Gül: Son karar Türkiye'nin

AB, geleneğini KKTC için bozdu

24 Ocak 2004: TSK ve bürokrasinin itirazın rağmen R. Tayyip Erdoğan, Kofi Annan ile görüşerek Annan Planı'nı devreye soktu.

Kıbrıs'ta yeni film

Tayyip Erdoğan'ın, Annan ile görüşmesi çok olumlu. Yeni Kıbrıs filmi vizyonda. Senaryoda ise çözüm var...

100 milyon lira olsa ölmezdi

Karşılıklı cesaret

Eski zihniyetin reddi

'Çözüme hazırız'

'da'nın anlamı

BAYRAM ALIŞVERİŞİNİZİ YAPTINIZ

24 Nisan 2004: Rumlar referandumda Türk tarafının lehine gördükleri Annan Planı'na hayır dedi. Ama bu Rum tarafının AB üyeliğini engellemedi

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti %65 EVET

Güney Kıbrıs Rum Kesimi %76 HAYIR

DÜNYA GÖRDÜ

Rumların plana "kesinlikle hayır" demesiyle hayal kırıklığına uğrayan ABD yönetimi, KKTC ile ticaret ve turizm alanında işbirliğine gidecek

Rumlar tarihi hata yaptı

ABD uçakları inecek

lı Kuvvetlerinin ve Kemalist bloğun eli zayıflamış ve tam da bu nedenle referandum sayesinde gerek uluslararası gerekse dış politikada prestijini artıran AK Parti, ülkedeki iktidarını bu blok karşısında sağlamlaştırmıştır.

Annan Planı'nın reddedilmesinden sonra, Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin etkin bir girişim başlatılmazken, sorun daha çok Rum Yönetimi, Avrupa Birliği ve Türkiye ekseninde gündeme gelmiştir. Rum tarafının AB'ye alınmış olması ve Annan Planı sürecinde AB'nin Türk tarafının mağdur edilmeyeceği şeklindeki açıklamalarının bir karşılık bulmaması Türkiye'nin odaklandığı temel konular olmuştur.

Bu bağlamda Türkiye 2008 yılından itibaren Tayyip Erdoğan'ın ifadeleriyle 'eşit statüde iki egemen devletin yeni bir ortaklık kurması' temelinde soruna yaklaşmaya başlamıştır. Nisan 2009'da Kıbrıs'ta yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerini Annan Planı'ndaki müzakere zeminine mesafeli olan Derviş Eroğlu'nun kazanması Türkiye'nin bu yeni politikasını daha da güçlendirmiştir. Aynı zamanda 2008 yılından itibaren AB'nin gümrük birliği kapsamında Türkiye limanlarını Rum kesiminin gemilerine açma konusundaki talepleri ve Kıbrıs'ın Türkiye'nin üyelik müzakere sürecinde sürekli veto yetkisini kullanması Kıbrıs konusunu Türkiye-AB ilişkilerinin temel dinamiği yapmıştır.

Bütün bu gelişmelere 2009 yılında Kıbrıs'ın güney batısında geniş doğalgaz yataklarının bulunması eklenmiş ve bu doğrultuda bölgede Kıbrıs, Yunanistan ve İsrail ekseninde gelişen işbirliği, Kıbrıs'ın yeniden Türkiye'nin güvenlik ve stratejik diline dâhil olmasına neden olmuştur.

"Yeni bir ortaklık ilişkisi..

19.07.2008 Cumartesi 13:32 (Güncellendi: 19.07.2008 Cumartesi 13:32)

Barış Harekatı'nın 34'üncü yı dönümü için Ada'da olan Başbakan Erdoğan, "Kıbrıs'ta çözüm BM çatısı altında, adadaki gerçeklere dayanan iki eşit halk, ve iki kurucu devlet arasında oluşturulacak, yeni bir ortaklık ilişkisi çerçevesinde bulunacaktır" dedi.

3 Mart 2004: Atatürkçü Düşünce Derneği üst düzey komutanların katıldığı Annan Planı'na karşı "ulusal bilinç" etkinlikleri organize etti.

ADD eşgüdümünde yapılan panele büyük katılım olurken 'uyanış ve birlik' çağrısı yapıldı

Ulusal bilinç saf tuttu

16 Haziran 2008: Rauf Denktaş yıllar sonra New York'taki müzakereler sırasında hükümete karşı ordudan bir #muhtıra beklediklerini açıkladı

YENİÇAĞ

Türkiye Türklerindir

ANA SAYFA | YAZARLAR | KATEGORİLER

SAYIN İLTER TÜRKMEN'E MEKTUP

Rauf DENKTAŞ

2004'te Kıbrıs için müdahale mi olacaktı? başlığını verdiğiniz ve beni de bu hayali eylemin tetikleyicisi olarak takdim ettiğiniz köşe yazınızı okudum. Benim böyle bir eylemi tetiklemem için, kuşkusuz bundan haberdar olmam gerekirdi. Bahsettiğiniz günlerde beklentimiz hiç olmazsa askeri kanadın yapacağı bir açıklamayla, referanduma gidecek olan halkımızın, Türkiye'nin devlet olarak Annan Planı'nı desteklemediğini; desteğin sadece, ABD tarafından ikna edilmiş iktidar partisi tarafından geldiğini gösterecek bir Genelkurmay açıklamasıydı. Kıbrıs Türkleri, Annan Planı'na kadar, "müşterek milli dava" için Anavatan'ın desteğiyle adanın Rum'a-Yunan'a geçmemesi için elinden gelen her fedakârlığı yapmıştı.

YAVRUM VATAN

Meğer yıllardır Yavru Vatan diye bildiğimiz Kıbrıs'ın yarısı Rum meraklısıymış... Başlarına Rum yönetici istiyorlarmış. Biz de bu acı gerçeği, seçim sonuçları açıklanınca gördük...

KIBRIS seçimi Türkiye'yi hiç beklemediği bir gerçekle yüz yüze getirdi. Annan Planı'na destekleyen muhalefet partileri, oyların yüzde 50.29'unu alarak 25 milletvekili çıkardı. Denktaş yanlısı partiler yüzde 49.69'da kaldı. Ama onlar da bu oy oranıyla 25 milletvekili çıkardı.

PEKİ bu rakamlar ne demek? Annan Planı, KKTC'yi Rum potasında eritiyor. Yani KKTC'nin yarısı ne yazık ki, Rum yönetimi altında yaşamayı arzuluyor. Bunu da tercih ettikleri partilerle gösterdiler. İşte bu sonuç, Yunanistan ve Ada'nın Rum Kesimi'nde sevinçle karşılandı...

PEKİ şimdi ne olacak? Hükümet ile muhalefetin vekil sayısı eşit. Bu durumda Denktaş, görevi kime verirse versin kurulacak hükümet güvenoyu alamaz. Ancak bu güvensizlik anlamına da gelmeyecek. Yasaya göre hükümet 2 ay içinde kurulamazsa seçim yenilenecek. ■ 13'TE

GÜZELYURT ŞAŞIRTTI

ANNAN Planı, Güzelyurt'un Rum'a verilmesini öngörüyor. Burada, Annan yanlısı muhalefet 4, hükümet ise 3 milletvekili çıkardı. Yani Güzelyurt'ta oturanlar Rum'a verilmeyi kabul etti...

MUHALEFET ÇOK MUTLU

EN yüksek oyu alan Annan yanlısı CTP'nin lideri Mehmet Ali Talat: "Kıbrıs Türk halkı çözümden ve AB'den yana olduğunu açık ve net ortaya koymuştur. Statüko yıkılmıştır." ■ 14'TE

HÜKÜMET AZ MUTLU

UBP lideri, Başbakan Derviş Eroğlu: "KKTC tarihinde ilk kez dış dünyanın seçime müdahalesine şahit olduk. Bu şartlarda partimizin aldığı oy oranını yadırgamamak lazım." ■ 14'TE

16 ARALIK 2003 SALI

FİYATI: 250 BİN LİRA

MAAZALLAH

ADD paneline katılan bir grup daha sonra Denktaş'a destek vermek amacıyla Anıtkabir'e gitti. (SERDAR ÖZSOY)

Kıbrıs için Ata'ya yürüdüler

AB'ye Yönelik Heyecan ve Durgunluk

AK Parti iktidara geldiği ilk dönemde daha önceki AB reformlarını başlatan koalisyon hükümetiyle kıyaslandığın-

Türk halkının yıl yıl AB'ye destek oranı

1 Ekim 2005

	2002	2003	2004	2005
AB'ye mutlaka girmelidir	56.5	58.7	67.5	57.4
Girsek de olur girmesek de	14.6	19.7	12.5	18.2
Kesinlikle girmemeliyiz	17.9	9.1	8.7	10.3
Cevap yok	11.0	12.5	11.3	14.1

14 Aralık 2007

12-13 Aralık 2002: Avrupa Birliği, Türkiye'ye siyasi kriterleri karşılama şartıyla Aralık 2004'te müzakerleri başlatacağını söyledi.

Kopenhag'da kıran kırana pazarlık...

ŞARTLI 2004

AB zirvesinde Türkiye'ye Aralık 2004 tarihi verildi. Rapor olumlu çıkarsa, müzakere hemen başlayacak

Bush'tan Gül'e sürpriz davet

WASHINGTON AKP lideri Erdoğan'ın ardından Başbakan Gül'ü de ağırlayan Bush, Bush'un Gül'ü 24-26 Ocak tarihleri arası için resmî bir davet gönderdi. Görüşmelerde ağırlıklı konu, Irak'ta son durum olacak. ■ 21'de

Simitis, Erdoğan'a yasağını hatırlattı

2005 tarihi 7 ay öne çekildi

KOPENHAG'DA Fransa ve Almanya'nın, istediği 1 Temmuz 2005 tarihine yakın bir rapor kabul edildi. Danimarka Başbakanı Rasmussen, Avrupa Birliği'nin Aralık 2004'te oybirliğiyle imzalanan raporunun sonucuna göre Türkiye ile müzakereleri başlayacağını açıkladı. Tusk'a göre ise, "Müzakere olduğu kadar cahil." Erdoğan'ı imlandı.

Karar Türkiye'ye hemen iletildi

BAŞAR ŞEN ...

17 Aralık 2004: AB Brüksel zirvesinde Türkiye ile müzakerleri 3 Ekim 2005'te başlatma kararı aldı.

AB liderleri, tam üyelik hedefli ucu açık müzakerede uzlaştı

Şartlı tarih 3 Ekim 2005

YILDIRIM BASKI

Milliyet

BASINDA GÜVEN

www.milliyet.com.tr

BRÜKSEL GÜNÜN HABERİ

Ufuk Çakırözer Güven Özalp Ergin Ergan

17 Aralık 2004 Cuma 250.000 TL

Avrupa Birliği liderleri Türkiye'nin bu tarihe kadar Kıbrıs'ı 'fiilen' tanımasını isteyince ciddi sıkıntı doğdu. Pazarlıklar sürüyor

Yemekten uzlaşma çıktı ama...

BRÜKSEL, ülke kurumlarına pazarlıklara sahne olduğu ve ülkede bekledikleri müzakere kararıyla ilgili

Ocak 2003-Aralık 2004 arası Türkiye AB'ye siyasi uyumu amaçlayan beş farklı paketle yasal değişiklikler yaptı.

TÜRKİYE AB'YE 2012'DE GİRER

Avrupa'nın önde gelen 39 uzmanına Türkiye'nin AB'ye ne zaman gireceği soruldu. Müzakerelerin 2004'te başlamasına yüzde 40 olasılık verildi

DIŞ HABERLER SERVİSİ

İngiliz Reuters haber ajansı, Türkiye - Avrupa Birliği (AB) müzakerelerinin ne zaman başlayacağı ve Türkiye'nin AB'ye hangi yıl girebileceğine ilişkin bir anket düzenledi.

Avrupa'nın önde gelen finans ve ekonomi kuruluşlarında görev yapan 39 uzmanın katıldığı anketten Türkiye'nin AB'ye 2012'de girebileceği sonucu çıktı. AB ile müzakerelerin yaz sonlarına kadar ...

AKP'nin kuruluş yıldönümü kutlamaları, ünlü sanatçıların Ankara'da konser vermesi tercih ettiği Bilkent'teki GOLDN'da yapıldı. Geceye en çok ilgi ...

PETAR PISMESTROVIC, KLEINE ZEITUNG, AUSTRIA - 2/25/2005

da daha radikal bir AB destekçisi çizgi izlemiştir. Hükümet ilk iş olarak 12-13 Aralık 2002'de toplanacak olan AB'nin Kopenhag Zirvesinde Türkiye için üyelik müzakerelerine başlanması noktasında bir tarih almaya girişmiştir. Fakat söz konusu zirvede hükümetin çabaları tarih için yeterli olmasa da, Türkiye AB üyeliği noktasında 'tarih için bir tarih' almayı başarmıştır. Buna göre, Aralık 2004'teki zirvede Avrupa Birliği Türkiye'nin siyasi kriterleri karşıladığına ikna olursa 'katılım müzakerelerini geciktirmeksizin' başlatacaktır.

Hükümet bu tarihe kadar beş farklı uyum paketi geçirerek ve 2002 ile 2004 yıllarında kapsamlı iki anayasa değişikliği yaparak söz konusu kriterleri karşıladığı noktasında AB'yi ikna etmeye çalışmıştır. Bu düzenlemeler ilk olarak AB'nin 2003 ve 2004'te hazırladığı Türkiye İlerleme Raporlarında olumlu bulunmuş ve böylelikle 2004 Zirvesinde bir tarih alınacağına dair umutlar artmıştır. Dönemin Başbakanı Erdoğan'ın zirve öncesinde AB başkentlerine yaptığı kapsamlı ziyaretlerin yanı sıra, sivil toplum kuruluşları ve medya başta olmak üzere birçok kurum AB nezdinde üyelik tarihi verilmesi için lobi faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Sonuçta 17 Aralıkta toplanan zirvede AB, Türkiye ile 3 Ekim 2005'te müzakereleri başlatma kararı almıştır.

AB'nin Türkiye ile üyelik müzakerelerini başlatmasının Türkiye siyaseti bağlamında birçok önemli sonucu olmuştur.

Birincisi, Osmanlı son döneminden beri devam eden Batılılaşma ve Batı dünyasına dâhil olma politikası önemli bir aşama kaydetmiş ve Türkiye NATO'ya üyelikten sonra Batı'nın bir başka temel kurumuna da kısmen dâhil olmuştur. Fakat AB üyelik müzakerelerine başlamanın NATO'ya dâhil olmaktan temel farkı idari, siyasi ve hukuki zeminde bir yeniden yapılanma sürecinin yanı sıra ekonomik ve toplumsal bir yeniden yapılanmaya da kapı açması olmuştur.

NEFES KESEN PAZARLIKLARDAN SONRA MASAYA OTURDUK

YENİ AVRUPA YENİ TÜRKİYE

Türkiye ile AB arasında başlayan tam üyelik görüşmeleri 1923'te kurdan Cumhuriyet'in Batı'ya dönük rotasını perçinledi.

Türkiye, Avrupa yolculuğunda en önemli dönemeçlerden birini geride bıraktı. İlk kez Müslüman bir ülkeyle masaya oturan Avrupa da küresel güç olma yolunda hayati bir adım attı

Güven Özalp

Milliyet
BASINDA GÜVEN
www.milliyet.com.tr

Yine Kıbrıs kilitledi

Saatler durduruldu

İşte Müzakere Çerçeve Belgesi
İki önemli değişiklik

Ve beklenen an

Saat: 02.00 Lüksemburg

Olli Rehn
Jack Straw
Abdullah Gül

Milliyet yazarları Lüksemburg'da

Yıldızlara yürümek...

Yürüyüşe devam

ABD yine devredeydi
Rice, sessiz ve derinden

Gül'ün Lüksemburg'a varmasını takiben, AB Dönem Başkanı İngiltere tarihi açıklamayı yaptı: Tam üyelik müzakereleri başladı

Başbakan Erdoğan:
Dev bir adım attık

2005: Avrupa Birliği'nin Kemalist devlet ideolojisi ve aygıtlarına zarar vermesi bu politik grubu "AB kuşkucu" bir pozisyon almaya itti.

Avrupa Parlamentosu önündeki AB ve Türkiye bayrakları, ilginç bir görüntü oluşturdu...

İkincisi devlet merkezli Kemalizm ve onun Türk Silahlı Kuvvetleri başta olmak üzere Türkiye'deki kurumsal koruyucuları müzakere tarihine yönelik bu kararla birlikte ciddi bir zemin kaybetmiş, bunun karşılığında AK Parti'de tecessüm eden muhafazakâr İslamcı bloğun hızlı bir şekilde iktidarını sağlamlaştırdığı bir süreç başlamıştır (Kardaş, 2009; Duran, 2006; İnat, 2007). Avrupa Birliği üyelik sürecini gerek Kemalist devlet dilini itibarsızlaştırmada gerekse bu dilin etkin bir şekilde işleyişini mümkün kılan kurumları dönüştürmede devreye sokan AK Parti, iktidardaki ilk on yılı boyunca Kemalizmin hegemonyasını önemli ölçüde tasfiye etmiştir.

Son olarak ise, Türkiye ile üyelik müzakerelerinin başlatılması, AB ülkeleri arasında ve kamuoyunda kimlik siyasetini beslemiş ve kısa süre içinde Almanya ve Fransa başta olmak üzere iktidara gelen muhafazakâr partiler Türkiye'nin üyeliğini kimlik temelinde sorgulamaya girişmişlerdir.

3 Ekim 2005'te müzakereler başlamasına rağmen, müzakere süreci AK Parti'nin iktidarının ilk yıllarında olduğu gibi aktif bir görüntü sergilememiştir. Müzakere sürecinin başlamasıyla birlikte AB'ye ilişkin aktif politikanın yerini yavaş ilerleyen ve belli aralıklara durma noktasına gelen bir sürece bırakmasının üç temel nedeni vardı.

Bunlardan birincisi ve en önemlisi, AB'nin iki önemli ülkesi olan Almanya ve Fransa'da sağ partilerin iktidara gelmesi ve bu partilerin açık bir şekilde Türkiye'nin üyeliğine mesafeli olduklarını açıklamasıdır. Bu partiler ve bunların kamuoyundaki karşılığı olan düşünceye göre, Türkiye AB'nin coğrafi, tarihî ve kültürel ötekisini temsil ederken, onun birliğe dâhil edilmesi AB'nin bu üç unsur üzerine inşa etmiş olduğu kimliğini tahrip edecektir. Örneğin 2009'da dönemin AB Başkanı "Avrupa'da işleyişte olan evrensel değerler ki bunlar temel Hıristiyan değerlerdir, Türkiye gibi geniş bir İslam ül-

12 Haziran 2006: AB ile ilk müzakere faslı (Bilim ve Araştırma) açıldı. müzakere süreci fiilen başladı.

AB müzakereleri fiilen başladı

Gül'ün resti

Plasnik ve Solana, Abdullah Gül'ü Lüksemburg'da çok sıcak karşıladı.

Rumların kaprisine rağmen üyelik için psikolojik ve sembolik açıdan önemli bir viraj dönüldü. Gül, son anda Lüksemburg'a uçtu. 35 başlıktan biri olan bilim-araştırma açıldı ve kapandı

GÜL ile Lüksemburg'a uçmak için bekliyoruz. Rumlar şart koşunca, Gül iki kelimelik yanıt veriyor: "Reddediyoruz, gelmiyoruz." Ardın-

Gül, Ankara'da bekledi

Gerekirse dönülecek

1999-2007: uzun süreli olumlu ivmeye rağmen, AB müzakerlerin Türkiye için üyelik garantisi anlamına gelmediğini açık şekilde söyledi.

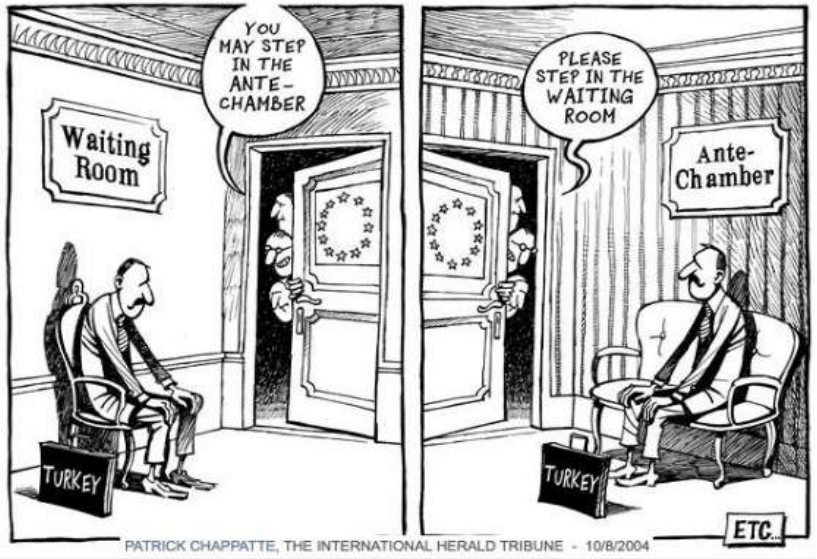

PATRICK CHAPPATTE, THE INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE - 10/8/2004

2007: Almanya ve Fransa'da Türkiye üyeliği karşıtı sağ partilerin iktidara gelmesi Türkiye'nin AB üyelik süreci rüzgarını durdurdu.

Paris-Berlin hattı AB kapısını Türkiye'ye kapatacak

11 MAYIS 2007

Osman ÇUTSAY

AB'de ipleri elinde tutan Fransa ve Almanya, Türkiye'yi birliğin dışında tutma konusunda hemfikirler. Sarkozy'nin seçim zaferinde, Türkiye'nin AB üyeliğine karşı tutumuyla Royal'i sıkıştırmasının etkisi olduğu yorumu yapılıyor.

FRANKFURT - Fransa'da cumhurbaşkanlığı seçiminden Nicolas Sarkozy'nin zafere çıkması Berlin'deki Angela Merkel hükümetini çok memnun etti. Sarkozy'nin, seçim kampanyası süresince, Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) üyeliğine kesin dilde karşı çıkan bir politika önermesi ve Ségolene Royal'i sürekli bu konuda sıkıştırmaya nedeniyle bu zafere ulaştığını savunan siyasal gözlemcilerin sayısı artıyor. Bu kesimlere göre, Berlin'den sonra Paris'in de devreye girmesiyle Türkiye için şu anda AB'ye tam üyelik kapısı tamamen kapatılmış bulunuyor.

Almanya Başbakanı Angela Merkel, Sarkozy ile "çok iyi bir işbirliği içinde" çalışacaklarını belirtirken, Federal İçişleri Bakanı ve Alman Hıristiyan Demokratlarının güçlü ismi Wolfgang Schaeuble, "Bu zafer, Avrupa'yı ileri götürme yanımı daha da güçlendirmiştir" diye konuştu. Halen AB Başkanlığı görevini de yürüten Angela Merkel hükümetinin, reddedilen AB Anayasası tasarısını yeniden kabulü için Sarkozy cumhurbaşkanlığındaki Fransa ile yeni temas noktaları aranması dikkat çekerken, Schaeuble, yeni dönemde "bu hatadan geri dönülecegi umudunu taşıdığını" yineledi.

ANKARA İÇİN İŞLER GÜÇLEŞECEK

Alman Bakan, Almanya ve Fransa gibi ülkelerin, birlikte, Avrupa'nın öncülüğü rolünü üstlenmesi gerektiğini vurgularak "Sarkozy, Türkiye'nin AB üyeliği tartışmalarında Hıristiyan Demokratlara benzer bir konumdadır" diye konuştu. İktidar partisi CDU'nun güçlü isimlerinden Peter Hintze de, Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği yerine imtiyazlı ortaklığının gündeme gelmesinin mümkün olduğunu söyledi.

Sarkozy'nin tüm seçim kampanyası boyunca ısrarla Türkiye'nin tam üyeliğine karşı çıkmasının Berlin'de olumlu yankılanmasıyla birlikte, yeni dönemde Ankara için işlerin güçleşeceği kesinlik kazanmış oldu. Birçok gözlemci Avrupa Birliği'nin motoru niteliğindeki bu iki ülkenin, AB Anayasası ve Türkiye'nin üyeyeli ortaklığı gibi konularda işbirliğini yoğunlaştıracağına kesin gözüyle bakıyor. Paris ve Berlin'den yapılan üst dü-

9 MART 2006

Viyana'da yapılan Türkiye-AB Troykası dışişleri bakanları toplantısı öncesi Gül ve Plassnik, gazetecilere poz verdi.

Rehn ek protokol imzalanmazsa müzakerelerin kesileceği tehdidini savurdu

AB'den limanları aç emri

Dış Haberler Servisi - AB dönem başkanı Avusturya'nın ev sahipliğinde Viyana'da yapılan Türkiye-AB Troykası dışişleri bakanları toplantısında Türkiye'den Rumlara "liman ve havalimanlarını açması" istendi. AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Olli Rehn, Türkiye'nin liman ve havalimanlarının açılmasını öngören ek protokolü imzalanmasa bile müzakerelerin kesilecegi tehdidini savurdu. Rehn, "ek protokolün öngördüğü havaalanları ve limanların açılmamasının Türkiye-AB müzakerelerinin kesilmesine yol açıp açmayacağına" ilişkin bir soruya şu yanıtı verdi: "Temmuz 2005'te imzalanan ek protokol, Türkiye ile müzakerelerin başlayabilmesi için çok önemli bir koşuldu. Bu nedenle de tam uygulaması gerektiğini belirtti. Rehn, vaşlatmak ya da durdurmak gözardı edilmeyecek seçeneklerdir. Türkiye yasal açıdan Ankara Anlaşmasını ve Ek Protokolü uygulamakla yükümlüdür . Türkiye'nin bu yıl içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmesini bekliyoruz" dedi

'AKP reformist hükümet'

kesinin birliğe dâhil olmasıyla etkinliklerini kaybedecektir" ifadelerini kullanmıştır (Morozov ve Rumelili, 2012: 38).

İkincisi, Kıbrıs Mayıs 2004'te AB'ye üye olmasının ardından müzakere sürecini sürekli bir şekilde engellediği gibi Türkiye'nin yeni üye olan Kıbrıs'ı Gümrük Birliği'ne dâhil edip Rum araçlarına limanlarını açamaması da süreci sekteye uğratmıştır.

Son olarak ise, AK Parti hükümeti AB'ye ilişkin eski heyecanını kaybetmiştir. Bunun bir nedeni AB'de sağ siyasetin yükselmesi ve AB'nin Annan Planı sürecindeki yapıcı tavrına rağmen Kıbrıs Türk tarafının haklarını korumaması iken, diğer nedeni de 2007 seçimlerinden sonra Kemalist blok karşısında gücünü restore eden AK Parti'nin AB'ye eskisi kadar ihtiyaç duymaması olmuştur.

AB ile ilişkileri sekteye uğratan bu unsurlara karşılık 2005 sonrası süreçte AB üyeliği doğrultusunda bazı önemli adımlar atılmıştır. Bunlardan ilki 'katılım müzakerelerine ilişkin ilkeleri, esasları, usulleri ve müzakere fasıllarını belirleyen' ve 3 Ekim 2005'te kabul edilen Müzakere Çerçeve Belgesi'dir. Söz konusu belgede açık bir şekilde müzakerelerin 'sonucu önceden garanti edilemeyen ucu açık bir süreç' olduğunun belirtilmesi Türkiye için bir hayal kırıklığı olmasına rağmen, bu belge doğrultusunda 2006 yılından itibaren bazı konularda müzakere başlıkları açılmış ve süreç yavaş da olsa işlemeye başlamıştır. 12 Haziran 2006'da açılan 'Bilim ve Araştırma' başlığı ilk müzakere konusu olurken, daha sonraki süreçte başlıklar Fransa ve Kıbrıs gibi Türkiye'nin üyeliğine mesafeli ülkeler tarafından ya açılmadan veto edilmiş ya da açıldıktan sonra askıya alınmışlardır. Her başlığın açılması AB üyelerinin oybirliği temelinde alacağı bir kararı gerektirdiğinden üyeliğe karşı olan Fransa gibi üye devletler ve bu süreci kendi çıkarına dönüştürmek için pazarlık unsuru olarak kullanan Kıbrıs Rum Yönetimi gibi üyeler veto yetkilerini sıklıkla kullanmışlardır.

VATAN

3 GAZETE 25 YENI KURUS

BAĞIMSIZ GÜNLÜK GAZETE

DUA KİTABI

İLK KUPON YARIN VATAN'DA

42 YILLIK RÜYADA EN ÖNEMLİ ADIMI ATTIK

DİRENDİK KAZANDIK

"İmtiyazlı ortak olun" dediler reddettik. "Kıbrıs'ı, Ermeni soykırımını tanı" dediler yılmadık. Sonunda istediğimizi aldık: AB ile üyelik müzakerelerine dün resmen başladık

21 Aralık 2006

ANKARA, İYİ NİYETLİ GİRİŞİMİNE KARŞILIK ALAMADI

AB TRENİ DURUYOR

Türkiye, dört müzakere başlığının açılması girişimi yaptı; AB, 'Bir başlık açalım' yanıtı verdi. Daha önce 8 başlığı askıya alan AB'nin tutumu ilişkilerdeki karamsarlığı artırdı

GÜNÜN HABERİ Güven Özalp

Tek başlığın açılması bile kesin değil

ANKARA'NIN teknik açıdan herhangi bir sorunu bulunmayan 4 başlığın açılması girişimine AB Konseyi ve Dönem Başkanı Finlandiya destek verdi. Ancak AB Daimi Temsilciler Komitesi (COREPER), sadece "işletme ve sanayi politikası" başlığı için davet gönderdi. Şimdi, Türkiye yanıt verecek ve eğer tüm üyeler onaylarsa başlık açılacak.

AB, Türkleri rencide ediyor

AB Daimi Temsilcileri, müzakerelerin dört değil, Kıbrıs Rum Yönetimi'nin istediği gibi bir fasılda açılması üzerinde ısrarlıydılar. Bu, Türklerin yarasına tuz basmak demektir. Öyle görülüyor ki Rumlar, Türkiye'nin AB yolculuğunu eziyete çevirmek isteyenler için bulunmaz nimet. Semih İdiz 22'de

AB yine hayal kırıklığı yaşattı

DIŞİŞLERİ Bakanı Gül, "Ekonomi-para politikası, mali kontrol, eğitim-kültür, işletme ve sanayi politikası başlıklarının yılbaşına kadar açılmasını bekliyoruz" demişti. Diplomatik kaynaklara göre, yaşanan sıkıntılarda Rumlar etkili oluyor. Bu arada İtalya Meclisi Dışişleri Komisyonu dün Türkiye'nin AB sürecinin desteklenmesi yönünde bir karar aldı. >>22'de

Erdoğan: AB hastalığımız yok

Dünya Demokrasi Hareketi'nin toplantısında konuşan Başbakan Erdoğan, "Türkiye AB'ye girmenin derdi içinde değil. AB'ye girmemiz gerekliliğine inanıyoruz, çünkü medeniyetler ittifakının adresi orası olsun diyoruz" dedi

SERHAT OĞUZ, ŞAKİR AYDIN İstanbul

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmek gibi bir hastalığının olmadığını belirterek, "Ama, AB'ye girmemizin gerekliliğine inanıyoruz. Çünkü medeniyetler ittifakının adresi orası olsun diyoruz" dedi.

Demokratik gelişmesini tamamlamamış toplumlara destek vermek amacıyla 1999'dan bu yana faaliyet gösteren Dünya Demokrasi Hareketi'nin 125 ülkeden 500 katılımcıyı biraraya getiren bu yıkı kongresi dün Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde başladı.

'Koskoca bir soru işareti'

Kongrede bir konuşma yapan Erdoğan Sudan gezisi sırasında Darfur'da yoksulluğun ulaştığı korkunç boyutu gördüğünü ancak dünyanın sefkat elini bu bölgeye uzatmadığını belirterek, "Acaba biz kültürlerarası diyalogda, dinlerarası diyalogda samimi miyiz? İşte ben buraya koskoca bir soru işareti koyuyorum. Samimi değiliz" ifadelerini kullandı.

125 ülkeden 500 katılımcıyı bir araya getiren kongrede Başbakan Erdoğan da bir konuşma yaptı... Fotoğraflar: Ozan Güzelce

3 Nisan 2006

Terörün küreselleşmesinin, barışın küreselleşmesi sürecini geçtiğini ifade eden Erdoğan, "Öyleyse burada kendimizi kontrol etmemiz gerekiyor" dedi. Bunun için İspanyol meslektaşıyla birlikte medeniyetler ittifakını başlattıklarını hatırlatan Erdoğan, Türkiye'nin AB'ye üyelik perspektifinin de kendilerinin bu soruna verdikleri önemden kaynaklandığını söyledi. Erdoğan, şunları kaydetti:

"Türkiye AB'ye girmenin derdi içinde değil, öyle bir hastalığımız da yok. Ama bizim AB'ye kahlmamızın gerekliliğine inanıyoruz. Bunu birbirinden ayırmamız lazım. Bunu niye ayırmak istiyoruz? Medeniyetler ittifakının adresi AB olsun diye bunu istiyoruz. Zira bir İslam dünyası, Hıristiyan dünyası birbirine karşı olmasın, bu çatı altında bir dayanışma örneği ortaya koysun, Türkiye de bunun en güzel örneklerinden bir tanesidir diye bu sürece önem verdik. Ve Kopenhag siyasi kriterlerine bu kadar süratle uymamız, 40 yıldır yapılamayanı 3 yıla sığdırmamızın anlamı budur."

El Cezire'ye konuştu

Erdoğan kongre çıkışında El Cezire televizyonu muhabirinin Filistin'deki seçimlere ilişkin sorusu üzerine, "Filistin'de yapılan seçimlerin neticesine bütün dünya saygı göstermeli. Seçilmiş olan hükümet, Filistin halkının siyasi iradesiyle seçilmiş olan bir hükümettir. Bizim Türkiye Cumhuriyeti hükümeti olarak kanaatimiz budur" dedi.

Bu hızla AB'ye 2181'de gireriz

Türkiye, katılım müzakerelerinin başladığı 2005'ten bu yana bir fasıl kapatabildi. Geriye sadece(!) 34 fasıl kaldı

'Haberal davası tam bir skandal'

CHP'li Ahmet Ersin, "Mehmet Haberal'a tazminat ödemeye mahkum edilen yargıçlar derhal görevden el çekmelidir, artık aralarında hırsızlar olduğunuz" dedi. Ersin, "Örgüt üyeliğiyle" suçlanan Haberal'a mahkemede sorulan 185 sorudan hiçbirinin özgürlüğe ilgili olmadığını da söyledi.

84 yaşında 20 il dolaşacak

TOCA meydanlara inıyor! Saadet Partisi Genel Başkanı seçilerek yeniden aktif siyasete dönen Necmettin Erbakan

23 Aralık 2010 Perşembe

Lüks hayata 5 kurban!

Elektrikler 12 gündür kesik olduğu için lüks lambası yakan 4 kişilik aile ve misafirleri sızan gazdan zehirlendi

2011 Türkiyesi'ne yakışmayan ölüm, Kastamonu İnebolu'ya bağlı Yolüstü Köyü'nde yaşandı. 12 gündür karanlığa mahkum olan köyde aydınlatma için lüks lambası yakan Çelenoğlu Ailesi, sızan gazı farketmeyince facia kaçınılmaz oldu.

TARİHLER 3 Ekim 2005'i gösteriyordu... Türkiye, Avrupa Birliği katılım müzakerelerine başlamış, "AB'ye girdik" denilerek gündüz vakti havai fişekli kutlamalar yapılmıştı. Ancak aradan geçen süre içinde Türkiye, müzakereleri tamamlaması için gereken 35 fasıldan sadece birini kapatabildi.

19'U DONDURULDU

O DA müktesebatı 1,5 sayfa olan bilim ve araştırma faslı. Halen açılan 13 fasıldan müzakerelere devam ediliyor, 19 fasıl ise siyasi nedenlerle dondurulmuş durumda. Yani 5 yıldır sadece bir fasıl kapatabilen Türkiye bu hızla giderse, diğer 34 fasıl için 170 yılı daha ihtiyaç duyacak. Böylece, 2181'de AB'ye girebileceğiz(!).

HIRVATLAR TAM GAZ!

PEKİ bizimle aynı gün müzakerelere başlayan Hırvatistan'ın durumu ne? Avrupa'nın genç ülkesi, dün 3 fasıl daha kapatarak, 35 fasıldan 28'inde üyeliğe hazır hale geldi. Hırvatistan'ın AB'den gelen "olumsuz mesajlara" rağmen en geç 2013 yılında birliğin yeni üyesi olması bekleniyor.

5 OCAK 2006

TÜRKİYE Elektrik Üretimi Kaynak Payları (%)

	1998	2000	2001	2002	2003	2004
Yerli kömür	39.7	31	29	23.3	21	16.6
İthal kömür	0	1	1	1.5	2	6.1
Doğalgaz+LPG	14.9	35	40	40.8	44.5	40.6
Hidrolik	38.3	25	20	26	25.2	30.7
Petrol	7	7.9	8.9	8.3	7.2	5.9
Diğer	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1

Rusya, Kafkaslar ve Enerji

AK Parti dönemi Türkiye dış politikasının en önemli olgularından biri, enerji politikalarında 1990'ların sonunda başlayan hareketliliğin artan bir şekilde devam etmesi olmuştur. Avrupa'da enerji talebinin hızlı bir şekilde artması ve bunun yanı sıra Avrupa'nın enerji konusunda Rusya'ya olan bağımlılığını azaltmak istemesi, alternatif enerji hatları bağlamında Türkiye'yi hayli kritik bir konuma taşımıştır.

Bunun yanı sıra, Türkiye'nin 2000'li yıllarda hızlı bir şekilde büyüyen ekonomisi ülkenin enerjiye olan ihtiyacını artırırken, dış politikanın önemli konularından biri de ucuz ve güvenli enerji kaynaklarına ulaşmak olmuştur. Gerek iç gerekse bölgesel düzlemde yaşanan bu iki gelişmenin sonucunda enerji politikaları Türkiye açısından 2000'li yılların en önemli dış politika konusu olarak ön plana çıkmıştır.

Bu iki gelişmeye ek olarak Hazar Denizi havzasının özellikle doğalgaz konusunda Soğuk Savaş'ın sona ermesinden itibaren alternatif bir enerji kaynağı olarak gündeme gelmesi Rusya ve Kafkasları Türkiye dış politikasının en önemli ilgi alanlarından birine dönüştürmüştür. Dolayısıyla, Türkiye'yi bölgenin enerji terminaline dönüştürmek ve gelişen ekonomisine ucuz ve güvenli enerji sağlamak isteyen AK Parti hükümeti, bu dönemde komşu ve bölge ülkeleri ile birçok enerji antlaşması imzalamıştır.

Sonuç olarak Ankara'nın bu aktif enerji politikası Rusya, Azerbaycan, Türkmenistan ve İran'ı dış politika gündeminin üst sıralarına taşımıştır.

Bu dönemde enerji politikası bağlamında üç önemli proje hayata geçmiştir. 1994 yılında yapılan antlaşmayla başlayan Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı 2006 yılında kul-

Rus, Türkmen ve Kazak liderleri, Türkmen gazını dünyaya Rusya üzerinden ulaştıracak bir boru hattının inşası için anlaştı. Gazda Rus tekelini sürdürecek olan proje, Türkiye'nin enerji köprüsü olma iddiasını zayıflatacak

Erdoğan'ın ziyaret ettiği Putin, tarihi açıklamalar yaptı

KIBRIS JESTİ

Putin: KKTC'ye uygulanan tecrit adil değil. Ekonomik ilişkiler geliştirilmeli. Annan Planı'nı destekleyeceğiz

Erdoğan ve Putin, President Otel'de Türk işadamlarıyla bir araya geldi. İkili arasındaki yakın diyalog, kürsüde konuşmalar yapılırken de devam etti.

12 Ocak 2005

Türkiye ile işbirliği

RUSYA Devlet Başkanı Vladimir Putin, ilk kez KKTC'ye ambargoya karşı çıktı. BM Genel Sekreteri Annan'ı arayan ve çözüm çabalarını desteklediğini bildiren Putin, "KKTC ile ekonomik ilişki geliştirilmeli" dedi. Rusya lideri, BM Güvenlik Konseyi'ndeki Kıbrıs oylamasında Türkiye ile işbirliği yapacaklarını söyledi.

Ermeni mutabakatı

MOSKOVA'DAKİ Erdoğan - Putin görüşmesinde, Ermenistan sorunu ve Irak'ın yeniden yapılandırılmasında ortak hareket edilmesi kararı da alındı. Putin, Ermenistan konusunda "aracı ya da garantör" olarak devreye gireceklerini söylerken, Başbakan Erdoğan da, "Dargın komşu istemiyoruz" diye konuştu.

>>Erdoğan'ın Rusya ziyareti sayfa 16-17'de

Erdoğan'a Rus devlet nişanı

Devlet Başkanı Putin'in Başbakan Erdoğan'a gönderdiği devlet nişanını, Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov taktı. Gül-Lavrov görüşmesinde Rus turistlerin güvenliği ele alındı

Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, Putin'in gönderdiği nişanı Başbakan Erdoğan'ın yakasına taktı. Erdoğan da konuk bakana, el işlemesi şekerlik hediye etti.

■ Fotoğraf: ALTAN BURGUCU

2 Haziran 2006

lanıma açılırken, 2001'de karar verilen Bakü-Tiflis-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı da 2007 yılında çalışmaya başlamıştır. Yine 1998 yılında üzerinde anlaşılan ve Rusya doğalgazını Türkiye'ye getirmeyi amaçlayan Mavi Akım Projesi de 2005 yılında tamamlanmıştır.

Bu üç enerji hattı Türkiye ile Rusya, Azerbaycan ve Gürcistan arasında güçlü bir karşılıklı bağımlılık ilişkisi ürettiği gibi, Türkiye'nin artan enerji ihtiyacını da önemli ölçüde karşılamıştır. Bütün bunların sonucunda Türkiye'nin tedarik ettiği toplam gaz miktarı 2002 yılında 17 milyon metreküp iken, 2008 yılında 38 milyon metrekübe yükselmiştir.

Bu antlaşmaların yanı sıra Türkiye'nin 1994'ten itibaren gündeminde olan ve Hazar Denizindeki enerji kaynaklarının Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınmasını öngören Doğu-Batı Enerji Koridoru da 2005 yılından itibaren enerji politikasının en tartışmalı konularından birisi olmuştur. Gerek Kazakistan, Türkmenistan ve Rusya'nın alım fiyatından iyileşmeye gitmesi, gerekse Asya'da yeni enerji pazarları bulmasıyla Doğu-Batı Enerji Koridoruna ihtiyaçlarının azalması Türkiye'yi bu koridoru canlandıracak yeni arayışlara itmiştir (Bilgin, 2009). Bu bağlamda gündeme gelen Türkmenistan gazının İran üzerinden Erzurum'a aktarılarak Doğu-Batı Enerji Koridoruna bağlanması başta ABD olmak üzere Batılı ülkelerin İran'a yönelik mesafeli tutumları nedeniyle hayata geçirilememiştir.

Enerji konusuyla doğrudan bağlantılı olmayan ve Türkiye-Rusya ilişkilerinde bu dönemde öne çıkan en önemli gelişmelerden birisi, Ağustos 2008'de Rusya'nın Güney Osetya ve Gürcistan'a askerî müdahalede bulunması olmuştur (Kasım, 2010).

Rusya 8 Ağustos'ta Güney Osetya ve Gürcistan arasında yaşanan gerginliğe müdahale etmiş ve Rus askerleri Güney Osetya'nın büyük bir kısmını ve Gürcistan'ın bazı şehirle-

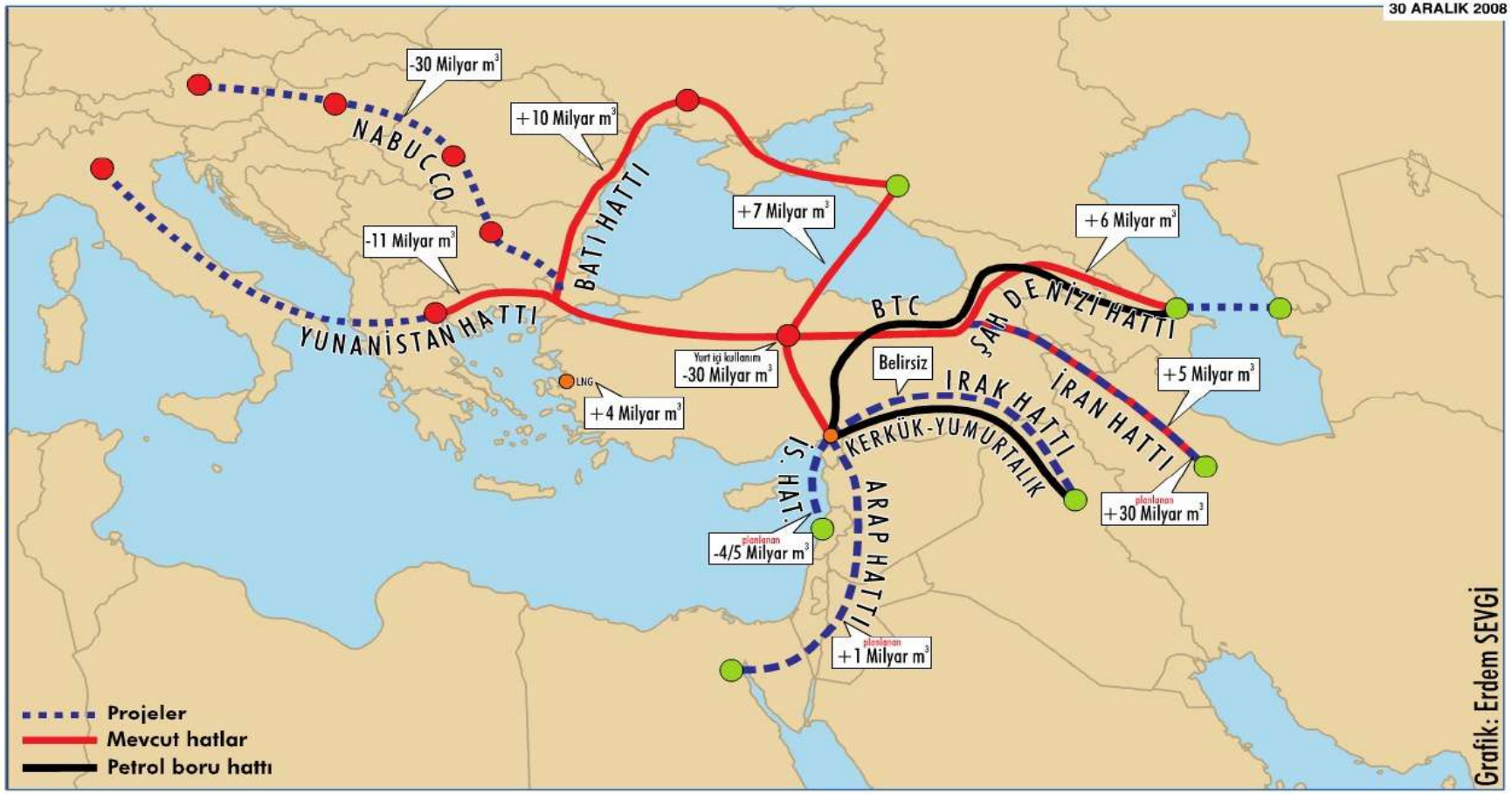

'Gazı bizden alın'

İran'dan doğalgaz almamızı eleştiren Türkmenbaşı, "Size sattıkları gazı bizden alıyorlar. İnşallah size de gaz veririz" dedi

HABER MERKEZİ

İran ve Rusya'nın, Türkmenistan'dan yaklaşık 30 dolara aldığı doğalgazı Türkiye'ye 100-110 dolara satması, yine tartışma konusu oldu. Çalık Holding'in Kahka şehrinde kurduğu iplik fabrikasının açılış törenine katılan Türkmenistan Devlet Başkanı Saparmurat Türkmenbaşı, nakil sorunlarına karşın, Türkiye'nin Türkmen gazı almamasını eleştirdi.

S.Arıkan Bedük

Cemil Çiçek

Yanlış tercih yapılıyor

Türkiye'nin pahalı İran gazını tercih etmesine tepki gösteren Türkmenbaşı, "Biz İran'a yılda 8 milyar metreküp gaz satıyoruz. Siz de onlardan alıyorsunuz. İnşallah size de doğalgaz veririz" dedi. Töreise katılarak Türkmenbaşı'nın eleştirilerine muhatap olan muhalefet milletvekilleri Cemil Çiçek ile Saffet Arıkan Bedük de hükümetin enerji politikasını eleştirdi. Çiçek, "Türkiye'nin yanlış tercih yaptığı kanaatindeyim. Kabahat hükümetindir" dedi.

8 Ocak 2002

Almadık çünkü nakil imkânsız

Yıllara göre doğal gaz ve LNG alış ve satış miktarları

Milyon cm³

	Rusya Fed.	İran	Mavi Akım	Cezayir	Nijerya	TPAO	Spot LNG	TOPLAM ALIŞ	TOPLAM SATIŞ
1995	5.560	-	-	1.058	-	-	240	6.858	6.793
1996	5.524	-	-	2.436	-	-	80	8.040	7.906
1997	6.574	-	-	3.300	-	-	-	9.874	9.721
1998	6.539	-	-	3.051	-	150	644	10.384	10.271
1999	8.693	-	-	3.256	77	299	331	12.656	12.382
2000	10.079	-	-	3.962	780	154	-	14.975	14.566
2001	10.931	115	-	3.985	1.337	-	-	16.368	16.027
2002	11.603	670	-	4.078	1.274	-	-	17.625	17.378
2003	11.422	3.520	1.252	3.867	1.126	-	-	21.180	20.938
2004	11.106	3.558	3.238	3.237	1.034	-	-	22.173	22.108
2005	9.422	2.896	3.185	2.783	711	55	-	19.052	18.854

TPAO : Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı LNG : Likit Doğalgaz

18 Kasım 2005

rini işgal etmiştir. Beş gün süren bu müdahale Gürcistan'ın 2003'ten beri sürdürdüğü ABD yanlısı dış politikasını sona erdirirken, Rusya'nın da bölgedeki gücünü restore etmesine olanak sağlamıştır. Müdahale sonrası süreçte Türkiye, öncelikli politikasını Gürcistan'ın toprak bütünlüğü üzerine temellendirse de, bu gerilimin Rusya ile olan ekonomik ilişkilere zarar vermemesi bir diğer önceliği olmuştur.

Bu noktada Türkiye, Kafkasya İstikrar ve İşbirliği Platformunun kurulmasına öncülük ederek bölgedeki gelişmeleri yönlendirmeye çalışmıştır (Erşen, 2015: 213). Söz konusu platform 3+2 formülüne dayanıyordu ve bölge ülkeleri Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan ile iki bölgesel güç Rusya ve Türkiye'nin bölgesel barış, işbirliği ve güvenliği sağlamak için işbirliğine gitmesini öngörmekteydi. Bu platformla Türkiye, bir taraftan Rusya'yı karşısına almayacak bir politik zemin oluştururken, diğer taraftan da Hazar enerjisinin Avrupa pazarına ulaştırılması için bölgenin güvenli hale getirilmesini amaçlamaktaydı. Platform ayrıca Türkiye'nin bölgeyi Rusya'ya bırakmak istemediğinin de açık bir göstergesiydi.

9 AĞUSTOS 2008

Gürcistan'ın Güney Osetya'ya saldırısı bölgeyi karıştırdı. Rus ordusu Osetya'ya girdi

Kafkasya'da savaş

TÜRKİYE'Yİ ETKİLER

Ankara'da enerji kaygısı

Çatışma, Türkiye'yi çok yakından etkiliyor. Gürcistan'dan geçen Bakû-Tiflis-Ceyhan (BTC) Petrol ve Bakû-Tiflis-Erzurum (BTE) Doğalgaz Boru Hatları'nın altında yaşanacak olası bir sıkıntı Türkiye'yi milyar dolarlara varan zarara uğratacak. **MAHMUT GÜREL'in haberi** ■ *10. Sayfada*

16 yıldır Gürcistan yönetiminin otoritesinin bulunmadığı Güney Osetya özerk bölgesinde çatışmalar, Gürcü birliklerinin bölgenin başkenti Tshinvali'ye girmesiyle yeni bir aşamaya girdi. Gürcistan'da Saakaşvili'nin iktidara gelmesiyle birlikte ABD'nin yakın müttefiki durumuna gelen Gürcistan'ın, nüfusun yüzde 90'ı Rus pasaportu taşıyan özerk bölgeye askeri müdahalesi, Rusya'nın sert tepkisine neden oldu.

Saakaşvili ise Amerikan CNN televizyon kanalına yaptığı açıklamada, Tiflis yönetimine destek olmanın ABD'nin kendi çıkarına olacağını söyledi. Saakaşvili, "Artık bu Gürcistan ile ilgili değil. Amerika'yla, onun değerleriyle ilgili" dedi. Rusya'nın hazırlıklı ve saraftandan, "şiddet kullanmaya derhal son vermelerini" talep eden metni ise BM Güvenlik Konseyi'nde ABD ve İngiltere tarafında reddedildi. ■ *11. Sayfada*

13 AĞUSTOS 2008

Rus - Gürcü savaşı

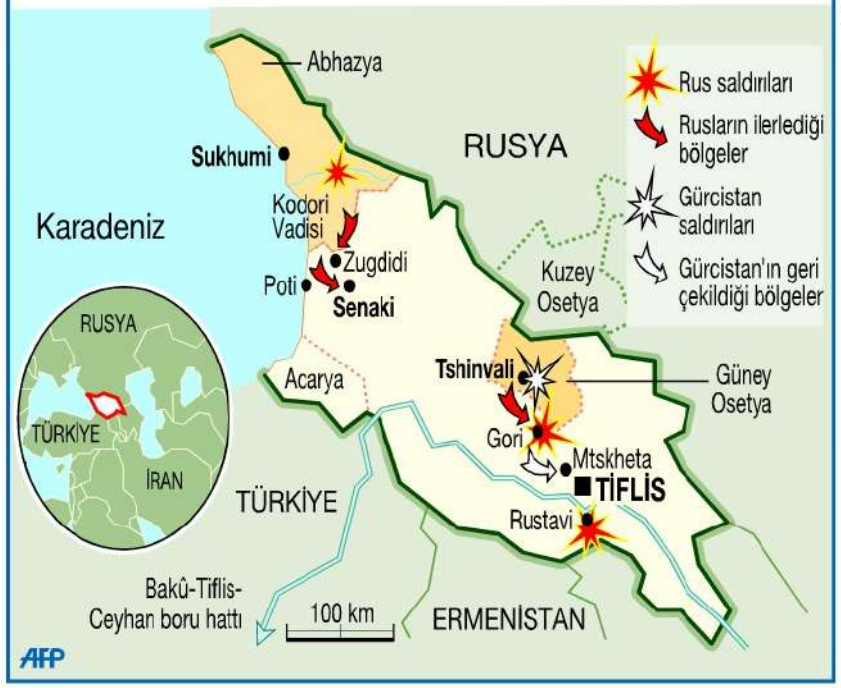

Ağustos 2008: Türkiye Rusya'nın Gürcistan işgali sırasında Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü Rusya ile yakınlaşarak sağlamaya çalıştı

TOPRAK BÜTÜNLÜĞÜ

Başbakan'dan Tiflis'e destek

Erdoğan, Saakaşvili ile yaptığı görüşmenin ardından düzenlenen ortak basın toplantısında "Bizler Türkiye olarak, Gürcistan'ın bağımsızlığının, egemenliğinin ve uluslararası hukuk ile BM Güvenlik Konseyi kararlarınca tanınan toprak bütünlüğünün muhafaza edilmesinden yanayız" dedi. ■ *11. Sayfada*

15 AĞUSTOS 2008

Erdoğan ve Babacan'la görüşen Saakaşvili'nin bileğindeki yara dikkat çekti. Saakaşvili, Gori'deki incelemeleri sırasında Rus uçakları geçerken panik yaşamış ve düşmüştü. (AA)

Ağustos 2008: Gürcistan'ın işgali doğal gazın Avrupa ve Türkiye'ye transferinde Tiflis güzergahını riskli hale getirdi.

17 AĞUSTOS 2008

Rusya ile Gürcistan arasında ateşkes imzalandı ama gerginlik sürüyor

Enerji hatları ateş altında

AB İLE ABD ARASINDA KAFKASYA DUVARI

Avrupa Birliği de bölündü

Gürcistan sorunu yalnızca AB ile ABD arasında değil. AB içinde de ciddi yol ayrıklarına yol açtı. Almanya Başbakanı Merkel'in ABD'den farklı, Paris ile işbirliği içinde davrandığı, Sarkozy ile birlikte Rusya'yı karşıya almamaya çalıştığı belirlendi. Tarafların açıklamaları, Berlin ve Paris başta olmak üzere "eski Avrupa" başkentleri ile ABD'ye yakın Polonya, Çek Cumhuriyeti, Baltık cumhuriyetleri gibi "yeni Avrupa" başkentleri arasındaki mesafenin açıldığını ortaya koyuyor. **OSMAN ÇUTSAY'ın haberi** ■ *11. Sayfada*

Rus-Gürcü savaşı ile birlikte, Bakû-Tiflis-Ceyhan'dan Kerkük-Yumurtalık'a, Bakû-Tiflis-Erzurum'dan Irak-Türkiye doğalgaz hatlarına kadar, Türkiye geçişli bütün petrol ve doğalgaz hatları sıcak çatışmaların ortasında kaldı. Hatların saldırı tehdidine açık olması Ankara'nın terminal ülke konumuna da sıkıntıya sokuyor.

Türkiye'nin doğalgaz alımında önemli bir hat olan Mavi Akım'ın vanasının Rusya'nın elinde olması da Türkiye için kritik bir konu olarak öne çıkmaya başladı. Nükleer programı nedeniyle ABD'nin baskısı altında bulunan İran'dan Türkiye'ye uzanması planlanan doğalgaz hattına ilişkin belirsizlik ise sürüyor. **BAHADIR SELİM DİLEK'in haberi** ■ *4. Sayfada*

Ağustos 2008: TR'nin Gürcistan işgali sonrası Rusya ile "Kafkasya İstikrar ve İşbirliği Platformu" kurması ABD'yi rahatsız etti

Washington'un Kafkasya Platformu girişimini 'tehlikeli' bulduğu belirtiliyor

ABD rahatsız oldu

WASHINGTON ŞAŞIRDI

ABD Dışişleri Müsteşar Yardımcısı Matt Bryza'nın girişimi şaşırtıcıdır. Bryza'nın girişimi ABD'nin Türkiye'nin ABD'yi Karadeniz'den uzak tutmaya çalıştığı şeklinde algılanmasına yol açtı. Washington'daki uzmanlar bu girişimin ardında Türkiye'nin ABD'yi Karadeniz'den uzak tutmaya çalıştığı şeklinde algılandığı endişesine yol açtığını belirtiyor. NATO içinde Rusya karşısında yaşanan gerilim ve Gürcistan'ın Türkiye'nin ABD ve İngiltere'ye yakınlaşmasına karşı çıkması gibi gelişmelerin ardından

Suriye ve İran ile Yakın İşbirliği

Ecevit hükümeti döneminde başlayan İran ve Suriye ile yakınlaşma politikası bu dönemde de artarak devam etmiştir. Türkiye-Suriye ilişkileri bağlamında Ocak 2004'te dönemin Suriye Cumhurbaşkanı Beşşar Esad'ın Ankara'yı ziyaret etmesiyle ilişkiler ivme kazanmıştır. Bu ziyaret Cumhurbaşkanlığı düzeyinde Suriye'den Türkiye'ye yapılan ilk ziyaretti ve bunu Türkiye Başbakanı Erdoğan'ın Aralık 2004'te Şam ziyareti izlemiştir.

2004 yılı içinde gerçekleşen bu karşılıklı ziyaretler, iki ülke arasında 2000'lerin ilk on yılı boyunca bütünleşmeye kadar varan iyi ilişkilerin başlangıcını temsil etmesi açı-

6 Ocak 2004: Suriye lideri Beşşar Esad Türkiye'yi ziyaret etti. Bu, Suriye'den cumhurbaşkanı düzeyinde tarihteki ilk ziyaret oldu.

ÇARŞAMBA 7 Ocak 2004 — Milliyet

Esma Esad göz kamaştırdı

Uçağından inişi ve İsenboğa Havalimanı'ndan ayrılışı sırasında kendisini eşiyle karşılamaya koşmuştu. Karşılamanın ardından Esad ve eşi Esma Esad Anıtkabir'i ziyaret etti. Esad çifti, daha sonra Çankaya Köşkü'ndeki akşam yemeğine katıldı. Esma Esad'ın otantik işlemeli gece kıyafetiyle göz kamaştırdığı geceye Erdoğan'ın yanı sıra Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök de katıldı. Başbakan'ın Esma Esad'a İngilizce hal hatır sorduğu yemekte, Başar Esad da kadehini tokuşturan Erdoğan'a gülümsüyor.

Esad'dan ailece beyaz sayfa

Eşi ve iki çocuğuyla birlikte Ankara'da sıcak mesajlar veren Suriye lideri Esad, Türkiye'nin sınırlarını ilk kez resmen tanıdığı iki ekonomik anlaşmaya imza attı

UTKU ÇAKIRÖZER, BAHAR ATAKAN Ankara

15 Nisan 2005

Sezer: Suriye ziyaretim olumlu katkılar sağladı

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, "Suriye'nin Lübnan'daki askerlerini bu ülkedeki seçimlerden önce çekmesinin önemini vurguladık" dedi

ANKARA Milliyet

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Suriye ziyaretine ilişkin yaptığı değerlendirmede, "Bölgemizde önemli bir ülke olarak değerlendirdiğimiz komşumuzla son dönemde giderek gelişen siyaset, ekonomi ve ticaret alanındaki ilişkilerin geliştirilmesi, yeni alanlarda çeşitlendirilerek daha da ileriye götürülmesi yolunda olumlu katkılar sağlamıştır" dedi.

'Barış ve istikrara katkı'

Suriye ziyaretini tamamlayarak yurda dönen Sezer'i Ankara'da TBMM Başkanı Bülent Arınç karşıladı. Sezer, Devlet Başkanı Başar Esad başta olmak üzere Suriye halkına konukseverliklerinden dolayı teşekkür etti. Sezer, "Türkiye ile Suriye arasındaki ilişkilerin bölgesel gelişmeleri gözden geçirme olanağı tanıyan bu ziyaretin, ilişkilerimizde sağlanan ivmenin sürdürülmesine, bölgemizin barış ve istikrarına katkıda bulunacağına inanıyorum" diye konuştu.

BM kararına vurgu

Esad'la ikili ilişkilerin yanı sıra uluslararası ve bölgesel konuları ele aldıklarını kaydeden Sezer, "Suriye'nin uluslararası toplumun beklentisi çerçevesinde 1559 Sayılı BM Güvenlik Konseyi kararı uyarınca Lübnan'daki askerlerini bu ülkedeki seçimlerden önce çekmesinin önemini vurguladık. Buna karşılık Suriye'de bu yönde var olan siyasal istencin tarafımıza bir kez daha yinelenmesinden mutluluk duyduk" şeklinde konuştu.

Vahdettin'in mezarına gitmedi

Sezer ve eşi, tarihi Emevi Camii'ni gezip Şam Müftüsü Abdülrezzak Halebi ile sohbet etti (yanda). Süleymaniye Külliyesi'ni de gezen Sezer, külliye içindeki Osmanlı'nın son padişahı Vahdettin'in mezarını ise ziyaret etmedi.

Türk ulusunun Suriye halkıyla ortak tarihi, kültürel değerlere dayanan ilişkileri bulunduğunu da vurgulayan Sezer, şöyle konuştu:

"İki ülke arasında geçmiste yaşanan kimi sorunların sağduyu ve işbirliği anlayışı içinde çözülmesinin, ilişkilerimizde yeni olanaklar sunduğunu bir kez daha görmek bizleri mutlu etmiştir. Bu kapsamda, Türk işadamlarının Suriye'ye yönelik ilgisinin giderek arttığını mutlulukla gözlemliyoruz."

Şam'a komutan köprüsü

Milliyet ÖZEL HABER

Türkiye ile Suriye arasında Jandarma Genel Komutanı düzeyinde köprü kurulu

Yalman'ın sürpriz ziyareti

ANKARA'DA dün ilginç bir ziyaret: Jandarma Genel Komutanı Org. Aytaç Yalman, Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in yanındaydı. Yalman, birkaç gün önce Suriye'nin başkenti Şam'a yaptığı sürprize ziyaretle ilgili olarak Cem'i bilgilendirdi.

Türkiye'nin diplomatik atağı

YALMAN'IN ziyareti, Fevzi'nin ABD dönüşü başlattığı diplomatik önceliğin bir parçası. Fevzi, Saddam sorunu, Irak'ı parçalanmadan halledilmesine çalışıyor. Ankara, Suriye'yi bu hedefte Türkiye'nin yanına almak istiyor.

Org. Aytaç Yalman

Milliyet — BASINDA GÜVEN — www.milliyet.com.tr — 33 Ocak 2002 Çarşamba 200 000 TL

Fikret Bila'nın yazısı sayfa 14'te

22- 23 Aralık 2004: Recep Tayyip Erdoğan Suriye'yi ziyaret etti. İki ülke arasında Serbest Ticaret Antlaşması imzalandı.

22 Aralık 2004

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan

Suriye'yle 'büyük ortak' anlaşması

ABD'nin yaptırım uyguladığı Şam'la serbest ticaret anlaşması imzalayacak olan Türkiye, bu ülkenin dış ticaretinden en büyük payı almayı hedefliyor

ABDULLAH KARAKUŞ, UTKU ÇAKIRÖZER Ankara

Başbakan Tayyip Erdoğan, AB liderlerinin Türkiye'yle tam üyelik müzakerelerini başlatma kararının ardından ilk gezisini bugün Suriye'ye yaparak, ABD'nin yaptırım uyguladığı Şam yönetimiyle serbest ticaret anlaşması imzalayacak.

Erdoğan, ABD Başkanı George W. Bush'un, Irak'taki terörist gruplara verdiği desteğin sürdüğü iddiasıyla Suriye'ye ekonomik ve siyasi baskının artırılması gerektiği yönündeki açıklamasından 48 saat sonra 200 işadamıyla Şam'a çıkarma yapacak. Erdoğan, Suriye Başbakanı Naci Otri ile iki ülke gümrük duvarlarını kaldırmayı hedefleyen serbest ticaret anlaşmasını imzalayacak. Suriye'nin Araplar dışında üçüncü bir ülkeyle imzalayacağı ilk serbest ticaret anlaşması, bu ülkenin 8 milyar dolarlık dış ticaretinde 800 milyon dolarlık ağırlıkla dördüncü sırada yer alan Türkiye'yi, 'birinci ortak' yapmayı hedefliyor. Karşılıklı ticarette gümrük vergilerinin indirilmesini ve kademeli olarak azaltılarak sıfırlanmasını öngören anlaşma Türk ihracatçılarına petrol ürünleri, demir çelik ürünleri ve bazı tekstil ürünlerinde öncelikle yüzde 15, daha sonra da yüzde 25 oranında vergi indirimi sağlayacak.

Ailece iade - i ziyaret

Erdoğan, Türkiye'ye eşi Esma Esad ve iki çocuğuyla gelen Suriye Devlet Başkanı Başar Esad'a ailesiyle iade - i ziyarette bulunuyor. Erdoğan, iki günlük Suriye gezisine eşi Emine Erdoğan ve küçük kızı Sümeyye Erdoğan'ı da götürüyor. Esma Esad'ın Emine Erdoğan'a özel program hazırladığı belirtildi. Esma Esad'a Türkiye gezisinde refakat eden Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen'in eşi Perihan Tüzmen de geziye katılacak.

Eylül 2007: Ankara ile yakınlaşan Suriye, bu yakınlaşmanın önemli bir işareti olarak, KKTC pasaportlarını tanıdı.

23 Eylül 2007

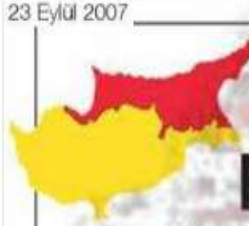

Suriye'den KKTC pasaportuna damga

GAZİMAĞUSA- Lazkiye arasındaki feribot seferleri 28 yıl sonra yeniden başlatıldı. Türklerin pasaportlarına giriş-çıkış damgası vuran Suriye, KKTC pasaportlarını tanıma yönünde önemli bir adım attı. KKTC Dışişleri Bakanı, "Tarihi bir olay" yorumunu yaptı. >> 19'da

İran'dan Türkiye'ye İncirlik tehdidi >> Sayfa 16'da

sından önemliydi. Suriye Türkiye'yi hem siyaseten hem de ekonomik temelde Avrupa ve Batıya açılan bir kapı olarak görürken, Türkiye de Suriye'yi hem Ortadoğu'ya açılan bir kapı hem de 2003 Irak Savaşı sonrasında oluşan bölgesel dengelerde önemli bir müttefik olarak görmekteydi (Tür, 2011: 595). Bu bağlamda Erdoğan'ın ziyareti sırasında iki ülke arasında imzalanan Serbest Ticaret Antlaşması, taraflar arasındaki ilişkinin temel zemininin ekonomi olduğunu ortaya koyması açısından önemliydi.

Ekonomi ve karşılıklı bağımlılık temelinde gelişen bu yeni ilişkinin test edildiği olay ise, 2005 yılında dönemin Lübnan Başbakanı Refik Hariri'nin öldürülmesi olmuştur. Batılı ülkelerin Suriye'yi suçladığı bir ortamda Türkiye, Şam yönetimine destek vererek iki ülke arasında ekonomi ve işbirliği üzerine temellenen yeni ilişki biçiminin uzun vadeli olduğunu ortaya koymuştur.

Suriye ile ilişkiler 2007 yılından sonra daha da derinleşti. Gümrük vergilerinin tedrici olarak kaldırılmasını öngören Serbest Ticaret Antlaşmasının yürürlüğe girmesiyle Türkiye'nin Suriye'ye yaptığı ihracat 2008 yılında 1 milyar doların üzerine çıkmıştır.

Ekonomik düzlemdeki bu bütünleşme iki ülkeyi siyaseten de birbirlerine yakınlaştırdı. Bu yakınlaşmanın en önemli göstergesi yine 2007 yılında Ankara'nın Şam yönetiminin İsrail ve Irak ile arasındaki sorunların çözümünde arabulucu rolü üstlenmesi olmuştur. Suriye ve İsrail arasında Türkiye'nin arabuluculuğunda yapılan görüşmeler 2008 yılına kadar devam etse de, İsrail'in Gazze'ye saldırması gibi üçüncü bir dinamik nedeniyle başarıyla sonuçlanmamıştır. Bu tarihten sonra Suriye'nin tekrar masaya oturmak için Türkiye ile birlikte hareket etme şartı getirmesi, ilişkilerin geldiği seviyeyi göstermesi açısından önemlidir. İki ülke ilişkilerinin bu olumlu seyri AK Parti hükümetini Suriye ile ekonomik

2007: Türkiye, Suriye ve İsrail arasında Golan tepeleri ve diğer sorunların çözümü konusunda arabuluculuk görevi üstlendi.

Türkiye'nin çabalarıyla İsrail-Suriye anlaşması

17 Ocak 2007

Haaretz gazetesi, iki ülke yetkililerinin Ankara'nın çabalarıyla 2004'ten itibaren yedi kez görüştüğünü ve İsrail'in Golan tepelerinden çekilmesi konusunda gizlice anlaştığını öne sürdü

İsrail Başbakanı Ehud Olmert

DIŞ HABERLER SERVİSİ

İsrail ve Suriye'nin 2004-2006 yılları arasında, Türkiye'nin arabuluculuğuyla gizli görüşmeler yaparak iki ülke arasında imzalanacak bir barış anlaşması için mutabakata vardıkları bildirildi.

İsrail'in önemli gazetelerinden Haaretz'in haberine göre, Ocak 2004'te Türkiye'yi ziyaret eden Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'dan Suriye-İsrail görüşmelerindeki tıkanıklığın aşılmasına yardımcı olmasını istedi. Bunun üzerine Türkiye'nin İsrail Büyükelçisi Feridun Sinirlioğlu, İsrail'in eski Ankara Büyükelçisi Alon Liel'le İsrail'de görüşerek Esad'ın Erdoğan'dan ricasını iletti.

Liel, hemen temaslara başlayarak Washington'daki Ortadoğu Barış Vakfı'ndan Yahudi Geoffrey Aronson ve Washington'da yaşayan ve Esad ailesiyle iyi köşkten olan Ibrahim Süleyman adlı Suriyeli bir işadamına da devreye soktu. Ancak İsrail Başbakanlığı, ABD'nin öncülüğü gerekçesiyle resmi müzakerelerin başlatılmasına onay vermedi.

Ancak Liel, Aronson ve Süleyman, bu tarihten sonra da görüşmeleri sürdürerek, bir Avrupa başkentinde bir arayı geldi.

Savaş ortasında görüşme

Haaretz, İsrailli ve Suriyeli yetkililerin 2004 sonbaharından itibaren 7 kez görüştüğünü, son görüşmenin de geçen yaz, İsrail-Hizbullah savaşının ortasında yapıldığını yazdı.

Bu görüşmelerin sonunda, İsrail'in 1967'de ilhak ettiği Golan Tepeleri'nden çekilmesinin de öngörüldüğü bir anlaşma için bir çerçeve belirlendi. Haaretz'e göre, varılan çerçeve anlaşmasının ana noktaları şöyle:

■ İki ülke arasında önce bir ilke anlaşması, tam yıkımlıklarını yerine getirilmesinden sonra da bir barış anlaşması imzalanacak.

■ İsrail, Golan Tepeleri'nden 4 Haziran 1967 sınırlarına kadar çekilecek. Ancak bu çekilme için bir takvim belirlenmedi. Suriye, çekilmenin 5 yıl içinde tamamlanmasını isterken İsrail ise süreyi 15 yıla yaydırmasını istedi.

■ Tampon bölgede İsrailliler ve Suriyelilerin ortak kullanımı için bir park kurulacak.

■ Sınır bölgesi dörtte bir oranında askersizleştirilecek.

■ İsrail, Ürdün Nehri ve Kinneret Gölü sularının kullanımı üzerindeki denetimini sürdürecek.

■ Suriye, Hizbullah ve Hamas'a verdiği desteği kesmeyi kabul edecek ve kendini Iran'dan uzak tutacak.

İsrail ve Suriye hükümetleri, gizli görüşmeleri resmi olarak yalanlarken, İsrail hükümetinden bir yetkili, adının açıklanmaması koşuluyla Associated Press haber ajansına, görüşmelerin yapıldığını doğruladı, ancak bunların resmi nitelikte olmadığını belirtti.

İsrail Devlet Başkanı Beşar Esad

Türkiye-Ortadoğu Ticaret Rakamları (Milyar Dolar)

Yıl	İthalat	İhracat	Ortadoğu Ticaret Hacmi	Genel Ticaret Hacmi
2002	3.18	3.43	6.61	87.61
2003	4.45	5.46	9.91	116.59
2004	5.58	7.92	13.50	160.70
2005	7.96	10.18	18.14	190.25
2006	10.56	11.31	21.87	225.11
2007	12.64	15.08	27.72	277.33
2008	17.62	25.43	43.05	333.99
2009	9.59	19.19	28.78	243.07

ve siyasi bir bütünleşmeye gitme konusunda cesaretlendirmiş ve bu doğrultuda Eylül 2009 tarihinde yapılan bir antlaşmayla iki ülke arasında vizeler kaldırılarak çeşitli konularda ellibir farklı antlaşmayla bütünleşme yolunda önemli adımlar atılmıştır.

Bu dönemde Türkiye'nin İran ile olan ilişkileri de önemli ölçüde ekonomi üzerine inşa edilmiştir (İnat ve Telci, 2011: 113-119). 1996'da Erbakan Hükümetinin İran ile imzaladığı doğalgaz antlaşması doğrultusunda Aralık 2001'den itibaren İran'dan Türkiye'ye doğalgaz akışının başlamasıyla iki ülke dış ticaretinde Türkiye lehine bir dengesizlik ortaya çıkmıştı. Bir taraftan bu dengesizliği gidermek isteyen, diğer taraftan da Irak savaşı sonrasında bölgedeki güvenlik sorunlarını çözmeye girişen AK Parti hükümeti İran ile hızla yakınlaşmıştır. Güvenlik sorunları bağlamında İran, Irak'ın bütünlüğü konusunda Türkiye'nin girişimiyle düzenlenen Irak'a Komşu Ülkeler toplantılarına aktif olarak katılırken (Balcı ve Yeşiltaş, 2006), aynı zamanda 2004 yılından itibaren de PKK'yı terörist örgüt olarak ilan edip bu örgütle çatışmaya başlamıştır.

Türkiye ise İran'dan gelen bu siyasi işbirliğine karşılık olarak ABD'nin İran'ı ekonomik ve siyasi düzlemde çevreleme politikasına katılmamış ve İran üzerindeki uluslararası yaptırımları önemli ölçüde hafifletmiştir.

Ekonomik düzlemde ise iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi hızla artarken, Türkiye 2007 yılından itibaren İran'la yatırım antlaşmaları imzalamaya başlamıştır. 14 Temmuz 2007 tarihinde imzalanan bir mutabakat belgesiyle, Türkiye İran'a ait zengin doğalgaz bölgesinde üretim yapma hakkı kazanırken, bu yolla enerji konusunda Rusya ve Azerbaycan'a olan bağımlılığını azaltmayı hedeflemiştir.

1990'ların iki düşman devleti olan Suriye ve İran'la yaşanan bu yakınlaşma, bu dönem boyunca Türkiye'nin genel

Eylül 2009: Türkiye ve Suriye arasında vizeler kaldırıldı.

Kamazan Bayramı kutlu olsun

GAZETENİZ STAR DOPDOLU

VİZESİZ BAYRAM

Türkiye ile Suriye arasındaki vize uygulamasının kalkmasının ardından sınırdan ilk vizesiz geçişi star ekibi gerçekleştirdi. Sınırın iki yakası da "Kardeşlik sınır tanımaz. Pasaportsuz geçise de izin verilmeli" diyor

En büyük rüyam oğlumun İnönü'de oynaması

Asker sürecin ne basında ne dısında

İKİ TARAFTA DA AYNI COŞKU

SURİYELİLER İÇİN ALISVERİŞ MERKEZİ

ÇAY BİZDEN ÇAY KASIĞI SİZDEN

WELCOME TO SYRIA

Suriye'ye Hoş Geldiniz

Fransa'dan Almanya'ya geçer gibi

BU EZİYET TARİH OLDU

Ocak 2003: ABD'nin Irak işgali öncesi Türkiye Irak'a komşu ülkeler inisiyatifi başlatarak işgalsiz bir geçiş yönünde diplomatik çaba gösterdi.

16 Çarşamba 15 Ocak 2003 AYRINTILI HABER Milliyet

6 Müslüman ülkenin sözcüsü olacağız...

Saddam'a "BM'yle işbirliği yapın, kararlarına harfiyen uyun" mesajı gönderen Başbakan Gül'ün planı, Suriye, Iran, Mısır, Suudi Arabistan ve Ürdün'le işbirliği yapıp onların sözcülüğünü üstlenerek Irak'ı barış için ikna etmek...

Yon

FIKRET BİLA

Savaş çıkarsa Irak bölünmemeli

'Üçlü koalisyon' imajı istemiyoruz

Başbakan MGK'nın kararını uyguluyor

Temmuz 2004: ABD ambargosuna rağmen Türkiye ve İran ekonomik ilişkilerde yakınlaştı. Turkcell şirketi İran'da İrancell'i kurdu.

30 Temmuz 2004

Turkcell anlaşması tamam

Turkcell, İrancell adıyla ülkenin ilk özel GSM operatörü oldu. Humeyni Havaalanı'nın işletme hakkı da yeniden TAV'a veriliyor

TAHRAN Milliyet

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın İran gezisinde çantasında getirdiği Turkcell ve işletim hakkı elinden alınan TAV'ın (Tepe-Akfen-Vie), Imam Humeyni Havaalanı sorunları çözüldü.

Başbakan ve bakanlar düzeyinde yapılan görüşmelerin ardından, Turkcell'in ağustos sonuna kadar 300 milyon dolar yatırması, "İrancell" adıyla ülkenin ilk özel GSM operatörü olması kararlaştırıldı. Turkcell, Ericsson ve bir İran şirketinin katılımıyla oluşturulacak konsorsiyum çatısı altında hizmet verecek.

13 yılda 3 milyar doların üzerinde yatırım yapmayı taahhüt eden Turkcell, İran'da GSM sektörünün gelişimi açısından da büyük önem taşıyor. Devletin işlettiği mevcut cep telefonu şebekesinin yaklaşık 3,1 milyon abonesi bulunuyor. Bu sayının yeni şebekeyle 10 kat artacağı tahmin ediliyor.

TAV için önemli adım

Devrim Muhafızları'nın el koyduğu Imam Humeyni Havaalanı'nın, işletme hakkına sahip TAV'a iade edilmesi için de önemli bir adım atıldı. İran Ulaştırma Bakanı ile Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen arasında imzalanan protokol gereği, anlaşmanın bir ay içinde imzalanması sağlanacak. İran Dışişleri Bakanı Kemal Harrazi, Erdoğan ile dün sabah görüştükten sonra şunları söylemişti: "İki ülke de farklı biçimde de olsa demokrasiyi uyguluyor. Burada da yasama, yürütme, Meclis, kamuoyu ve medya arasında bazı dengeler var. Biz de işleri yürütürken bunları hesaba katmak zorundayız." Harrazi'nin sözleri, iki şirketin yatırımlarıyla ilgili sıkıntılı sürecin devam edeceği yorumlarına yol açmıştı.

Temmuz 2007: Ambargoya rağmen TR'nin İran'la ekonomik ilişkileri ABD'yi rahatsız etti. ABD doğal gaz görüşmelerine karşı olduğunu açıkladı.

TÜRKİYE- İRAN GAZ ANLAŞMASINI 'AKILLICA' BULMAYAN ABD'DEN TEKLİF:

İran dışı rotalarda birlikte çalışalım

17 Temmuz 2007

ABD, Türkiye'nin İranla enerji alanında işbirliği yapmasına karşı olduğunu açıkladı, 'Birlikte çalışalım' mesajı verdi

UTKU ÇAKIRÖZER
Ankara

Türkiye ile İran arasında hafta sonunda imzalanan doğalgaz anlaşması hakkında Türkiye'den bilgi isteyen ABD, İran'la enerji alanında işbirliği yürütülmesine karşı olduğunu açıkladı.

ABD, Hazar Havzası enerji

Güler: 1 ayda bitirilecek

Enerji Bakanı Hilmi Güler, konuya ilişkin olarak CNN Türk'e yaptığı açıklamada, İran'la şimdilik ön mutabakat sağlandığını belirterek, "Görüşmeler sürecek. 1 ay içinde detaylandırmalar yapılacak" dedi. Türkmen gazının Hazar güzergâhından getirilme projesinin kıyıdaş

olarak bütün Ortadoğu ülkeleriyle ilişkilerinde de görülebilir. Ortadoğu ülkelerine yönelik 2002 yılında 6,6 milyar dolar olan Türkiye'nin dış ticaret hacmi, 2008 yılına gelindiğinde 43 milyar doların üzerine çıkmıştır (Tür, 2011: 593).

Ortadoğu ülkeleri ile bu yakınlaşma Türkiye'nin Batı'dan uzaklaşarak İslam dünyasıyla işbirliğine gittiği ve bir 'eksen kayması' yaşadığı eleştirilerini beraberinde getirmiştir. Ortadoğu'nun ilişkilerde öne çıkması 2005'ten sonra Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde yaşanan durgunlukla bir araya gelince eksen kayması tartışmaları daha da güçlenmiştir. Bu tartışma hızla iç siyasette yaşanan iktidar mücadelesi bağlamında devreye sokulmuş ve AK Parti'nin Türkiye'yi Batıcı karakterinden uzaklaştırdığı, hatta İslamlaştırdığı eleştiriler yapılmaya başlanmıştır.

Öte yandan Ortadoğu ile yakınlaşma aynı zamanda ABD'nin Ortadoğu'yu yeniden şekillendirme projesi olan "Büyük Ortadoğu Projesi" ile de ilişkilendirilerek, AK Parti'nin Ortadoğu'daki aktif politikası bu temelde açıklanmaya çalışılmıştır. Haziran 2005'te Erdoğan'ın ABD ziyareti sırasında Bush yönetimi ile Ortadoğu'nun yeniden yapılandırılması noktasında birlikte hareket etme kararı bu açıklamanın temel referansı oldu. Buna göre, Türkiye'nin Ortadoğu ile yakın ilişkileri bu coğrafyanın "liberal-demokratik" bir düzlemde bölgenin yeniden yapılandırılmasını amaçlayan Büyük Ortadoğu Projesi'nin bir sonucudur.

Üçüncü açıklama ise, 2003-2011 ABD'nin Irak işgalini Türkiye'nin Ortadoğu ile yakın ilişkilerin sebebi olarak göstermektedir. Buna göre, ABD'nin bölgedeki mevcudiyeti bölge ülkeleri arasındaki güvenlik odaklı rekabeti dondurmuş ve bu rekabetin yerini ekonomik ilişkiler almıştır. Bu yapısal imkanı iyi kullanan Türkiye bölge ülkeleri ile yoğun bir ekonomik ilişki kurma imkanı yakalamıştır.

23 Şubat 2004: Türkiye'de, ABD'nin "Büyük Ortadoğu Projesi" içinde yer alınması noktasında kamuoyu oluşturmayı amaçlayan imaj odaklı söyleşi/haberlerden biri

Washington Enstitüsü Türkiye Direktörü Dr. Soner Çağaptay:

Türkiye'nin değeri 2004'te artacak

Yale'de doktora

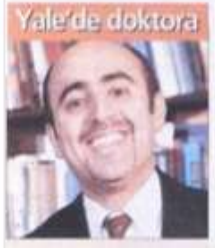

"ABD'nin 'Büyük Ortadoğu' projesi nedeniyle Türkiye'nin değeri artıyor" diyen Çağaptay, şöyle devam ediyor: "ABD açısından önemi, NATO ile Ortadoğu ilişkilerinin iç içe geçtiği 2004'te yeniden artacak"

SOHBET ODASI

Derya Sazak

ERDOĞAN'IN ŞARTI VAR

Erdoğan, "Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) açılımlarını destekliyoruz. Ancak, iç dinamikler hesaba katılmazsa değişim projesi sanal kalır" dedi

9 Haziran 2004

Erdoğan, uçağa binerken kendisini uğurlayanlara el salladı.

ANKARA Milliyet

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, ABD'ye, "İsrail - Filistin ihtilafı çözülmeden, Irak'taki durum normale dönmeden Büyük Ortadoğu Projesi'nin (BOP) bir anlamı olamayacağı" uyarısında bulundu.

AKP grup toplantısında konuşan Erdoğan, 'Aksi halde bu süreç, vicdanlarda ve akıllarda karşılık bulmadan masa başında kalmaya mahkûm olur. Dışından dayatma olarak algılanabilecek yaklaşımlar, acıyla yoğrulmuş bölge halkları üzerinde ters etki yapacaktır' dedi. Erdoğan, BOP'u şöyle değerlendirdi:

ŞİDDET POLİTİKASI: İsrail'in izlemekte olduğu şiddet politikalarının kabul edilebilir bir yanı yoktur. Masum insanların hayatını tehlikeye atan her girişim, hangi tarafın ve inançtan olursa olsun insanlık vicdanı ve meşruluk ölçüleri açısından tarafımızdan en kökü biçimde reddedilecektir. İsrail ve Filistin'deki kimi odaklar arasındaki şiddet kısırdöngüsü, şiddeti her geçen gün arttırmaktadır.

IRAK NORMALE DÖNMELİ: Eğer Ortadoğu ve Kuzey Afrika coğrafyasına gerçek bir demokrasi perspektifi ve reform stratejisi sunulmak istenıyorsa, İsrail - Filistin ihtilafında şiddet politikalarının son verilmesi ve Irak'ta durumun normale dönmesini kolaylaştıran açılımlar gerekli. Arap - İsrail ihtilafı ve bölgedeki sorunların çözümünde ilerleme sağlanırsa BOP gerçek bir anlam kazanır.

REFAH PROJELERİNE DESTEK: Biz bu coğrafyadaki açılımları, demokratikleşmeyi, refah üretme stratejilerini destekliyoruz, desteklemeye devam edeceğiz. Bu destek belli ana prensiplere dayanıyor.

DIŞARIDAN EMPOZE OLMAZ: Değişim dışarıdan empoze edilemez. Her ülkenin koşulları ve farklılıkları dikkate alınmalıdır. İç dinamikleri hesaba katmayan ya da dışlayan her değişim projesinin sanal kalmaya mahkûm olduğunu biliyoruz ve herkese her ortamda anlatıyoruz.

21 Şubat 2007

Türkiye'den İran'a yine nükleer uyarı

Erdoğan, İran Dışişleri Bakanı Muttaki'ye "Sağduyulu olun, sorun diplomatik yollardan çözülmeli" dedi

ABDULLAH KARAKUŞ Ankara

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, İran İslami Danışma Meclisi Başkanı Gholam Ali Haddad Adel'in ardından dün de İran Dışişleri Bakanı Manuçehr Muttaki'ye nükleer enerji uyarısında bulundu. Erdoğan, "Sağduyulu olun, itidallı davranın. Diplomatik çözüm için hala yapılacak şeyler var" dedi.

Adel'in önceki günkü temaslarının ardından dün de İran Dışişleri Bakanı Muttaki Ankara'da temaslarda bulundu.

Erdoğan 1.5 saat Başbakanlık'ta baş başa görüştüğü Muttaki'ye nükleer enerji sorunun mutlaka diplomatik yollarla çözülmesi gerektiğini söyledi. İran'a "itidalli olun" telkininde bulunan Erdoğan, "Hâlâ yapılacak şeyler var. Ben buna inanıyorum. Biz Türkiye olarak diplomatik çözüm için bundan sonra elimizden gelen katkıyı vermeye hazırız. Size de sorunun çözümü için büyük görevler düşüyor" dedi.

Muttaki de, İran'ın nükleer enerji programının barışçıl amaçlı olduğunu söyledi. Muttaki, yaşanan sıkıntıların aşılması için Türkiye'nin gösterdiği çabalara teşekkür etti. Görüşmede İran ile Türkiye'nin ikili ve ticari ilişkilerinin artırılması da gözden geçirildi. Muttaki, Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'le de Dışişleri Konutu'nda bir araya geldi. Gül, Muttaki'yi Dışişleri Konutu'nun kapısında karşılarken, iki bakan görüşmeye geçmeden önce el sıkışarak poz verdiler. Gül, görüşmenin ardından konuk bakan Mottaki onuruna yemek verdi.

Türbanlı tercüman Başbakan Erdoğan ile İran Dışişleri Bakanı Manuçehr Muttaki görüşmesinde tercümanlığı, İran heyetiyle birlikte gelen türbanlı bir kadın yaptı. ■ Fotoğraf: SERDAR ÖZSOY

Afrika, Uzakdoğu ve Latin Amerika

Ekonomik ilişkilerin öncelikli dış politika alanlarından biri olması, 2000'li yıllara gelindiğinde Türkiye'nin Afrika'ya yönelik ilgisinde önemli bir artışa neden olmuştur. 1993'te Somali'deki çatışmaları engellemek amacıyla kurulan Birleşmiş Milletler Barış Gücü'ne 320 kişilik askerî birliğin gönderilmesi dışında Türkiye dış politikası Afrika ile fazla ilgilenmemişti.

1990'ların sonuna gelindiğinde İsmail Cem'in dışişleri bakanlığı döneminde Temmuz 1998'de Afrika'ya Açılım Eylem Planı hazırlanmasıyla bu ilgisizlik bir kırılmaya uğramıştır. Bu plana göre, Türkiye'nin temel önceliği ekonomik, siyasi ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi iken, özellikle büyüyen Türkiye ekonomisi için yeni pazar imkânlarının oluşturulması Afrika açılımının temel hedefini oluşturmaktaydı. Fakat bu plan İsmail Cem'in dışişleri bakanlığında etkin bir şekilde uygulanmazken, AK Parti iktidarı ile birlikte Türkiye Afrika'ya yönelik ikinci bir açılım süreci başlatmıştır. Büyükelçilik ve temsilciliklerin zayıf olduğu bir dönemde özellikle Gülen Cemaatinin Afrika'daki okulları ve bağlantıları üzerinden yürütülen ekonomik ilişkiler, 'Afrika Yılı' ilan edilen 2005 tarihinden sonra hızlı bir şekilde Türkiye dış politikasının önemli ayaklarından biri haline gelmiştir. 2005 yılı içinde Türkiye tarihinde ilk kez başbakan düzeyinde Etiyopya ve Güney Afrika Cumhuriyeti gibi ülkelere ziyaret gerçekleşirken, 12 Nisan 2005'te Türkiye Afrika Birliği'nde gözlemci statüsü elde etmiştir.

2007'deki genel seçimler öncesinde hazırlanan AK Parti seçim beyannamesinde, Afrika'da büyükelçilik ve temsilciliklerin açılması ve TİKA'nın faaliyet alanlarının genişletilmesi yoluyla yeni dönemde Afrika'ya açılımın artacağı vaadinde bulunulmuştur.

Şubat 1998: Türkiye dış pazarını geliştirmek için Afrika'yı öncelikli bölgelerden biri ilan etti ve bir eylem planı hazırladı.

100 milyar dolarlık ihracat için strateji

İhracat Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan, **"Uzun Vadeli İhracat Stratejisi ve 1998 Yılı Eylem Planı"** başlıklı raporda stratejinin uygulanması durumunda ihracatın 2005 yılında 100 milyar dolar barajını aşacağı belirtildi. Stratejinin temel hedefi, dünya ekonomisinin sunduğu fırsatlardan yararlanma imkânlarını aramak ve getirdiği tehditleri yok edecek politikaları uygulayarak uluslararası ticaretten daha fazla pay almak olarak belirlendi. Raporda hedef sektörler şöyle sıralandı: Elektrik-elektronik, otomotiv ana ve yan sanayii, makine-imalat, hizmet, demir-çelik, gıda, toprak ürünleri sanayileri ile moda ve markaya yönelik olarak tekstil- konfeksiyon. BDT ülkeleri, K.Amerika, Uzak ve Güneydoğu Asya, G.Amerika, Ortadoğu ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin hedef pazarlar olarak seçildiği raporda, mevcut koşulların devam etmesi halinde ihracat 2002 yılında 52, 2005'te 87.4 milyar dolar olarak tahmin edildi.

1998 eylem planı

1998 eylem planında, Eximbank'ın sermayesinin 75 trilyona çıkarılması, tanıtım, ihracatı teşvik araçları, serbest ticaret anlaşmaları ve serbest bölgeler konularında yapılacak düzenlemeler yer alıyor. 98 ihracat hedefi de 29 milyar dolar.

2005: Türkiye 2005 yılını "Afrika yılı" ilan etti ve Afrika ile ticari ilişkileri geliştirmeyi en önemli hedeflerden biri olarak açıkladı

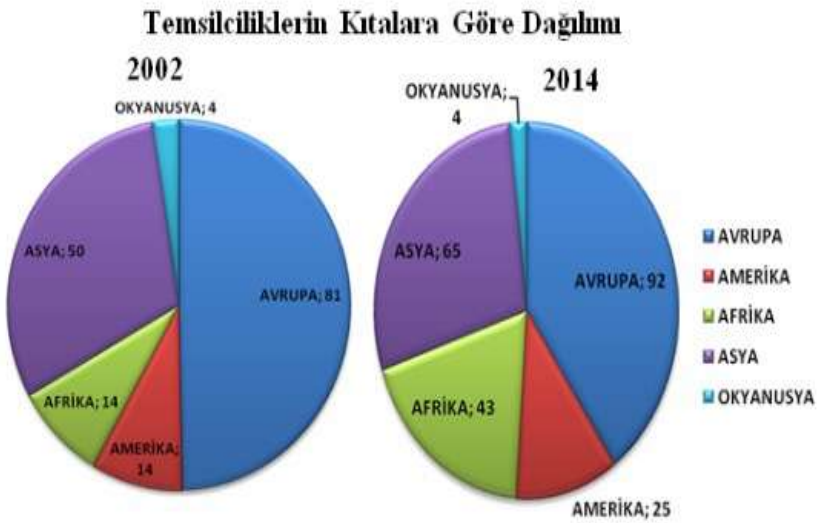

2005-2007: Türkiye'nin Afrika açılımı yurtdışında devlet kurumlarından daha etkin örgütlenen Gülencileri dış politikada etkin aktör yaptı

Cemaatin yaklaşık 90 ülkede okul açarak örgütlenmesini CHP'li milletvekili Meclis'e taşıdı

Gülen'in yeni hedefi Afrika

Fırat KOZOK

23 ŞUBAT 2007

ANKARA - Türkiye çapında yüzlerce kursla, başta ÖSS olmak üzere çeşitli sınavlara öğrenci hazırlayan **Fethullah Gülen** ve yandaşları, yaklaşık 90 ülkede açtıkları okullarda on binlerce öğrenciye eğitim veriyor. Gülen'in eğitim kurumları, Güney Afrika'dan Meksika'ya, Kolombiya'dan Togo'ya kadar dünyanın dört bir yanında örgütleniyor. Konuyla ilgili TBMM'ye araştırma önergesi veren CHP'li **Mustafa Gazalcı, "Bu değirmenin suyu nereden geliyor, madem iyi bir şey yapıyorlar, açık olsunlar"** dedi.

Türkiye'deki örgütlenme yapısıyla her gün binlerce gaziyeyi bedava dağıtan, eğitim kurumları ve yurtlarında öğrencilere eğitim veren Gülen cemaatinin eğitim kurumları Afrika'ya kadar yayıldı. Cemaate paralel destek sağlayan kişilerin katkısıyla 86 ülkede okul, üniversite ve kültür merkezleri açılırken bu okullarda yaklaşık 100 bin öğrenciye eğitim veriliyor. Edinilen bilgilere göre, yalnızca Afrika'da 26 ülkede binlerce öğrenci, cemaatin okullarında eğitim görüyor.

Fethullah Gülen'in dünyanın dört bir yanında bulunan okulları.

Gülen cemaatine bağlı, Avrupa'da 31, Afrika'da 26, Asya'da 21, Kuzey Amerika ve Güney Amerika'da 5, Okyanusya'da da 3 eğitim kurumu bulunuyor. Konuyla ilgili TBMM'ye araştırma önergesi sunan CHP'li vekiller, "İlköğretimden üniversiteye kadar yüzlerce okulun yapımı, binlerce öğretmenin aylığı

CHP'DEN ÖNERGE

'Değirmenin suyu nereden geliyor?'

Gülen'in örgütlenmesi TBMM gündemine de taşındı. CHP Denizli Milletvekili **Mustafa Gazalcı** ve 12 milletvekili tarafından TBMM Başkanlığı'na sunulan araştırma önergesinde, devletten sonra en büyük eğitim ağını kuran bu örgütlenme hakkında kamuoyunun aydınlatılması gerekliğine dikkat çekildi. Önergede şunlar kaydedildi: **"Fethullah Gülen'e bağlı okul, dershane ve yurtlarda 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nda öngörülen öğretim birliği içinde laik, bilimsel bir eğitim yapılmakta mıdır? Anayasamızın 42.**

Bu doğrultuda ilk olarak Şubat 2008'de Türkiye, Afrika Birliği'nin stratejik ortaklarından biri olarak kabul edilmiş ve ardından Mayıs 2008'de de Türkiye, Afrika Kalkınma Bankası ve Afrika Kalkınma Fonunun bölge dışı üyelerinden birisi olmuştur. Bu girişimlerin bir sonucu olarak Türkiye'nin Sahra Altı Afrika bölgesine yönelik dış ticaret hacmi 2003 yılında 1 milyar doların altında iken, bu rakam 2008 yılında 5,5 milyar doların üzerine çıkmıştır (Özkan ve Akgün, 2010: 534).

18-21 Ağustos 2008'de İstanbul'da yapılan Türkiye-Afrika Zirvesine elli Afrika ülkesi temsilci gönderirken, bu zirve bir taraftan Türkiye'nin Afrika'ya ekonomik açılımının en önemli göstergesi olmuş ve diğer taraftan da bu zirvede Türkiye'nin BM Güvenlik Konseyi üyeliği için de destek sağlanmıştır. Bunun sonucunda Afrika ülkelerinin desteği 17 Ekim 2008'de Türkiye'nin BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine seçilmesinde etkili olmuş ve Afrika ülkelerinin neredeyse tamamı Türkiye lehine oy kullanmıştır.

2009 yılıyla birlikte hızlı bir şekilde Afrika'da yeni büyükelçilikler açılırken, özellikle dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Afrika ile ilişkilere bir hayli önem vermiş ve Kenya, Tanzanya, Kongo, Kamerun ve Gabon gibi ülkelere Türkiye tarihinde ilk kez ziyaretler gerçekleştirmiştir. Afrika ülkeleri ile başlatılan bu yoğun iletişim süreci Erdoğan'ın Ocak 2013'te Gabon, Nijer ve Senegal'e yönelik kapsamlı ziyaretleriyle de devam etmiştir.

Ekonominin dış politikada temel belirleyici olduğu bir başka alan ise Türkiye'nin Asya ülkeleri ile ilişkileri olmuştur (Üngör, 2012). 2004 yılında dönemin başbakanı Erdoğan'ın Uzakdoğu turu kapsamında Japonya ve Güney Kore'yi ziyaret etmesiyle başlayan bu ekonomik açılım, daha sonraki dönemlerde Hindistan ve Çin ile ilişkilerin geliştirilmesinde de kendini göstermiştir. Pakistan ile olan geleneksel yakın ilişki bu ülkeyle sorunlar yaşayan Hindistan'a yönelik eko-

Afrika Birliği (AfB)

Türkiye'nin Üyelik Durumu: African Union — a United and Strong Africa

Gözlemci Ülke (2005); Stratejik Ortak (2008)

Türkiye-Afrika İşbirliği Zirvesi 18-21 Ağustos 2008 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Sözkonusu zirvede, "Türkiye-Afrika İşbirliği İstanbul Deklarasyonu: Ortak Bir Gelecek için İşbirliği ve Dayanışma" ve "Türkiye-Afrika Ortaklığı için İşbirliği Çerçevesi" başlıklı belgeler kabul edilmiştir. Bu çerçevede, hükümetlerarası işbirliği; ticaret ve yatırım; tarım, tarımsal ürünlerin ticareti, kırsal kalkınma, su kaynaklarının yönetimi, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler; sağlık; barış ve güvenlik; altyapı, enerji, ulaşım ve telekomünikasyon; kültür, turizm ve eğitim; medya, enformasyon ve iletişim teknolojisi ile çevre öncelikli işbirliği alanları olarak belirlenmiştir.

2007: Türkiye, Afganistan ve Pakistan ile "diyalog sağlama, kalkınma ve güvenlik işbirliğini" öngören üçlü zirveler toplantısı başlattı

Çankaya Köşkü'nde barış yemeği

ARALARI gergin olan Pakistan Devlet Başkanı Müşerref ile Afganistan Devlet Başkanı Karzai dün Ankara'ya geldi. Cumhurbaşkanı Sezer, konuk liderler onuruna Çankaya Köşkü'nde akşam yemeği verdi. Başbakan Erdoğan ile cumhurbaşkanı adayı Gül'ün yer aldığı yemeğe, CHP Genel Başkanı Baykal ve Genelkurmay Başkanı Org. Büyükanıt davetli olmalarına rağmen katılmadılar. >> 18'de

nomik yakınlaşmaya politik bir engel teşkil ederken, Çin'in Uygur bölgesinde Müslüman Türklere yönelik ayrımcı politikası da Türkiye'nin Pekin yönetimi ile arasındaki en önemli gerilim konusu olmuştur.

Türkiye'nin Nisan 2007'den itibaren Afganistan ve Pakistan ile birlikte her yıl düzenlediği üçlü zirveler Hindistan'ı rahatsız etmiş olsa da, bu zirveler ekonomi, eğitim ve güvenlik konularında yapılan işbirlikleriyle Türkiye'nin bölgedeki nüfuzunu artırmasını sağlamıştır.

Hindistan örneğinden farklı olarak Uygur meselesi Türkiye ve Çin arasındaki ekonomik ilişkileri fazla etkilememiştir. Örneğin, tarihte ilk kez bir Türkiye Cumhurbaşkanı Haziran 2009'da Uygur bölgesini ziyaret etmiş olmasına rağmen, aynı ziyaret esnasında Çin ve Türkiye arasında yedi farklı ekonomik işbirliği antlaşması imzalanmıştır.

Ekonomik düzlemdeki bu yakın ilişki 2010 yılında Çin'in Türkiye'yi 'stratejik ortak' ilan etmesi ve Türkiye'nin de Çin'i Anadolu Kartalı askerî tatbikatına daveti ile birlikte siyasi alanda da yakınlaşmayı beraberinde getirmiştir. Fakat bu yakınlaşmaya rağmen 2011 Arap Baharı sonrası Ortadoğu'ya yaklaşımların farklılık göstermesi, dış ticaret dengesinde Türkiye'nin aleyhine ciddi bir farkın olması ve Uygur bölgesine yönelik Türkiye'nin yakın ilgisi ikili ilişkilerde sorunlu alanlar olarak kalmıştır.

Latin Amerika ile ilişkilere gelince 1995 yılında dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Latin Amerika ülkelerine yönelik kapsamlı ziyaretiyle başlayan ilişkiler, 1998 yılında dışişleri bakanlığı tarafından hazırlanan Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planı ile birlikte kurumsal bir boyut kazanmıştır (Çelenk, 2011: 552). Fakat plan Türkiye'de Latin Amerika ve Karayipler yılı olarak ilan edilen 2006'ya kadar etkin bir şekilde uygulanamamıştır. 2008 yılında Güney Amerika Ortak Pazarı örgütüyle imzalanan Serbest Ti-

Nisan 2002 Çin Başbakanı Rongji Türkiye'yi ziyaret etti ve bu ziyaret sırasında çok sayıda ticaret konulu antlaşma imzalandı. Görüşmelere Uygur Türkleri konusunu damga vurdu.

MHP'den Çin işkencesi

Protesto üstüne protesto

Çin Başbakanı'nın Ankara ziyaretinin MHP ayağında 'Uygur' gerginliği yaşandı. MHP'li bakanlar görüşmelere kasıtlı olarak geç katıldı. Bahçeli de Rongji görüşmesini yedi dakikada bitirdi...

ELÇİN ERGÜN Ankara

Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı, Zhu Rongji'nin kısa süren Ankara turunda Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'yle ilgili gerginlik damgasını vurdu. MHP'li bakanların "geç atma" yöntemiyle protestoladığına dikkat çekilirken MHP lideri Devlet Bahçeli'nin Rongji'yle yaptığı görüşmenin sadece 7 dakika sürmesi, skandal olarak nitelendirildi.

Girdi ve çıktı...

MHP'nin hatta Uygur bölgesi olmak üzere Çin yönetiminin politik aleyhine kısıp tepkisi, en çok Bahçeli-Rongji görüşmesinde açığa çıktı. Zaten yarıdaşlık yanın sınıf olarak öngörülen görüşme için Sheraton Otel'ne gelen Bahçeli'nin, Rongji'nin odasına girmesiyle çıkması arasında geçen süre sadece 7 dakikadır.

Bizi daha iyi anlarsınız

Rongji, Bahçeli'ye Çin'e davet ederken, MHP lideri'nin mayıs ayı sonunda Çin'de yapacağı ziyaretten memnuniyet duyacaklarını belirtti. Bahçeli'ye "Bizi daha iyi anlayacağınızı tahmin ediyorum" diyen Rongji, "Özellikle Sincan

Çin Başbakanı Rongji ile Başbakan Ecevit görüşmesinin ardından Türkiye-Çin arasında bir dizi anlaşmalar imzalandı. ALTAN BURGUCU

İmza töreninde kriz

Çin Başbakanı Rongji, resmi temaslarını Başbakan Ecevit'le bir araya gelerek başlattı. Görüşmelerin sonlandığı ikili Başbakan, Türkiye - Çin arasındaki anlaşmaların imza törenine geçti. Ecevit ile Rongji, yerlerini almasına karşın, görüşmelere katılan Tarım Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp've konuk Başbakan'a eşlik eden Devlet Bakanı Tunca Toskay, salona gelmedi. Çinli mediktaşı Qinglin Du ile imzalayacağı anlaşma için adı anons edilen Gökalp, daha sonra salona Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in korumalarınca davet edildi. Gökalp ile birlikte Toskay da salona gecikmeli olarak geldi. Bu bakanın tavrı, "Çin yönetimi Sincan Uygur konusunda MHP tarafından protesto edildi" şeklinde yorumlandı.

bölgesinin Türkiye ile Çin arasında köprü oluşturduğunu belirtmesi üzerine Rongji, "Afganistan'da askeri eğitim alan Sincan Uygur bölgesi Türkleri, Türkiye'de dahil, bazı ülkelere sızmak istiyor. Uluslararası terörün, din temelinde ve ayrılıkçılığa karşı çeşitli milletler, kendi haklarını korumaktadır" dedi. Doğu Türkistan'daki terörist hareketlerin desteklenmesi mümkün değildir" dedi.

Çinli turistler geliyor

Rongji, Türkiye'nin "sıcaklık edilebilecek illeri" listesine alındığını kaydederek, "Vatandaşlarımız önümüz-

8 Ekim 2010: Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti karşılıklı ticarette kendi para birimlerini kullanma konusunda anlaştı.

CUMARTESİ 9 EKİM 2010 www.sabah.com.tr DÖRT GAZETE 75 KURUŞ

TARİHİ KARAR

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti, doları devre dışı bıraktı

İki ülkenin karşılıklı ticareti milli paralar üzerinden yapılacak

BAŞBAKAN Erdoğan'ın resmi konuğu olarak Türkiye'de bulunan Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Wen Jiabao dün Ankara'da Erdoğan'la görüştü. İkili ve heyetlerarası görüşmelerde, Türkiye-Çin arasında 8 anlaşmaya imza atıldı.

İLİŞKİLERDE STRATEJİK İŞBİRLİĞİ

ERDOĞAN, ortak basın toplantısında "İlişkilerimizi stratejik işbirliği seviyesine yükseltme hususunda mutabakatımız var" dedi. 17 milyar dolarlık ticaret hacmi beş yıla kadar 50 milyar dolara çıkarılacak.

"GÜCÜNÜZÜ TAKDİR EDİYORUZ"

KARŞILIKLI ticaret TL ve yuan üzerinden olacak. İki ülke bazı mühim olmak üzere enerjide işbirliği yapacak. Erdoğan'ı Çin'e davet eden Başbakan Jiabao "Türkiye'nin gücünü takdir ediyoruz" dedi. 19-20 DE

ÇİN'LE İMZALANAN 8 ANLAŞMA

BAŞBAKANLIK

'Dünya barışına katkı yapacak'

Çin Başbakanı Jiabao, Anıtkabir ziyaretinden sonra Başbakan Erdoğan'la 1,5 saat görüştü. Jiabao basın toplantısında, terörizme mücadelede ortak çalışma kararı alındığını belirtti ve "Dostane ilişkilerimiz dünya barışına katkı yapacak" dedi. 19-20 DE

BAŞBAKANLIK BAŞBAKANLIK

23-29 Haziran 2009 Cumhurbaşkanı Abdullah Gül başkanlığında geniş katılımlı bir Türkiye heyeti Çin'i ziyaret etti.

30 HAZİRAN 2009

MHP-DTP 'YAKINLAŞMASI'

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Çin ziyaretine katılan MHP'li TBMM Başkanvekili Meral Akşener ve DTP Grup Başkanvekili Selahattin Demirtaş, 6 günlük gezinin sonunda Cumhurbaşkanı Gül'ün onuruna Urumçi'de verilen öğle yemeği sonrası, dansçıların daveti üzerine sahneye çıkıp karşılıklı gösterdi. MHP Milletvekili Ahmet Orhan ile de dans eden DTP Milletvekili Demirtaş, yemekte MHP'li vekillerle aynı masaya oturdu. İkili, Uygur folklorunun ezgilerine ve Türkçe şarkılara eşlik etti. (Fotoğraf: AA)

Türkiye Latin Amerika Dış Ticareti (Milyon $)

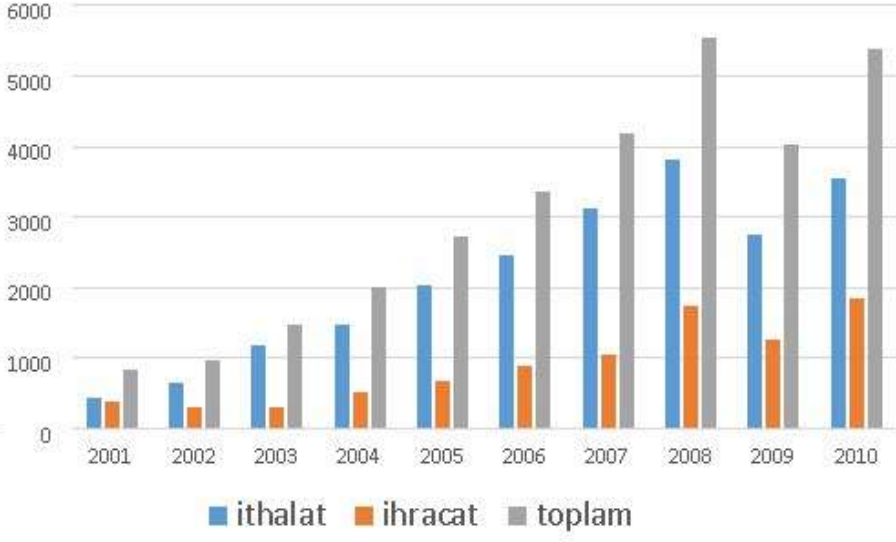

caret Alanı kurulmasına yönelik antlaşma Türkiye'nin Latin Amerika ülkeleriyle ilişkilerinde önemli bir aşamayı temsil etmektedir. Bu sayede taraflar arasındaki dış ticaret hacmi hızla artmaya başlamış, 2007 yılında Türkiye'nin bölgeye yönelik ihracatı 300 milyon dolar iken bu rakam kısa süre içinde 1 milyar dolara yaklaşmıştır.

Daha çok ekonomik işbirlikleri temelinde yürütülen ilişkiler Brezilya söz konusu olduğunda 2010 yılından itibaren siyasi bir boyut kazanmıştır. Her iki ülkenin 'küresel güç' olma iddiası bağlamında Türkiye Latin Amerika'da nüfuz sahibi olmak, Brezilya da Ortadoğu'da etkin olabilmek için birbirlerine yakınlaşmaya başlamışlardır. Bunun en önemli örneği Brezilya ve Türkiye'nin İran'ın nükleer programının denetimi konusunda yaşanan uluslararası krizde ortak arabuluculuk misyonu üstlenmeleri olmuştur.

Ekim 2007: Türkiye ilk kez bir Latin Amerika ülkesiyle (Şili) serbest ticaret antlaşması imzaladı.

Türkiye ile Şili arasında ticaret anlaşması yapıldı

Türkiye ilk kez bir Latin Amerika ülkesiyle serbest ticaret alanında bir mutabakata vardı.

Şili ile Ankara arasında varılan anlaşma, iki ülke arasında mal ve hizmet akışının serbestçe gerçekleşmesi olanağı sağlayacak. Mutabakat Şili Dışişleri Bakanlığı Dış Ticaret Dairesi genel müdürü Carlos Furche'nin İstanbul ve Ankara'da yaptığı görüşmeler sonucu sağlandı.

Carlos Furche'nin Milliyet'e yaptığı açıklamada, Şili'nin pek çok ülke ile serbest ticaret anlaşmalarının bulunduğunu, ancak Ankara'da varılan mutabakatın, Türkiye için ilk kez bir Latin Amerikan ülkesiyle böyle bir anlaşmanın gerçekleşmesi açısından büyük önem taşıdığı kaydedildi.

31 Ekim 2007